

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XI.

Ljubljana, 9. novembra 1939.

Štev. 45. (525)

O strahovlada, tudi ti si koristna:
kdor te okusi, zna šele prav ceniti
svobodo.

Denis Diderot,
francoski filozof
(1713—1784)

»DRUŽINSKI TEDNIK«

zhaja ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta
št. 14/III. Pošto predal št. 345. Telefon
št. 33-32. Račun pošte hran. v Ljubljani
št. 15.393. Rokopisov ne vrčemo,
nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti za 8 din znamk.

NAROČNINA

1/4 leta 20 din, 1/2 leta
40 din, vse leto 80 din.
V Italiji na leto 40 lir.
v Franciji 70 frankov.
v Ameriki 2 1/2 dolarja.
Drugod sorazmerno — Na
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petina vr-
sta ali njen prostor (višina 3 mm in širina
55 mm) 7 din; v oglašnem delu 450 din.
v dvostolpnem tisku cene po dogovoru.
Notice: beseda 2 din. Mali oglasi:
beseda 1 din. Oglasi davek prvod še
posreduje. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Začetek našega novega romana

„Mrta neznanka“

(Gl. str. 11)

Značilna gesta Belgije in Holandske

Pet pomembnih dogodkov preteklega tedna. — Mirovni klic belgijskega kralja in holandske kraljice

V Ljubljani, 8. novembra.

Se zmerom je — kljub obilici drugih dogodkov — zdaleč na prvem mestu isto, kar je bilo prejšnji teden: Amerika, formalno in teoretsko nevtralna, postaja dejansko dragocena zaveznica Velike Britanije in Francije. Pretekli teden se je ameriškem senatu pridružila še reprezentančna zbornica in danes ima novi nevtralnostni zakon že Rooseveltov podpis. Tako je Amerika postala arzenal Velike Britanije in Francije — natanko kakor v svetovni vojni samo še dosti prej, dosti izdatneje, dosti temeljiteje, predvsem pa dosti smotrneje.

Nekateri bralci bodo v primerjavi s svetovno vojno šli še dalje in se bodo vprašali: Ali se bodo Združene države tudi to pot udeležile evropske vojne, in kdaj? To vprašanje utegne prej ali slej postati pereče, ker pa nanj ni mogoče odgovoriti s kratkim Da ali Ne, smo problem izločili iz našega tedenskega pregleda in ga obdelali kot samostojen članek. (Glej stran 9: današnje številke!)

možna oblika za najvažnejšo izjavo tega govora: da se namreč Rusija pod nobenim pogojem noče in ne misli udeležiti sedanje vojne. Iz tega sklepajo londonski (in tudi francoski) listi, da nihče ne more upati in da se nikomur ni treba bati vojaškega sodelovanja med Rusijo in Nemčijo.

Cetrli dogodek tedna, po materialnem pomenu prav gotovo najpomembnejši, po moralnem pa morda največji, je nepričakovana rešitev ameriške ladje *City of Flint*.

Ladjo *City of Flint* je 14. oktobra zaplenila na Atlantiku nemška križarka *Deutschland* in jo odpeljala v sovjetsko pristanišče Murmansk. Kljub ameriškim protestom je sovjetska vlada dovolila, da Nemci zaplenjeno ladjo odpeljejo v nemške vode. Toda na vojni proti jugu se je *City of Flint* pod vodstvom nemške posadke brez dovoljenja ustavila v norveškem pristanišču Haugesundu in se tam zadržala. Po mednarodnem pomorskem pravu bi Nemci smeli to storiti samo tedaj, če bi imeli tehten vzrok za to.

Zgodovina bo razsodila.

V pariškem listu »Petit Parisien« popisuje neki sicer nepodpisan, a očitno dobro informiran diplomat poslednje trenutke pred francosko vojno napovedjo Nemčiji. Iz članka povzemamo najzanimivejši odstavek:

Ko je francoski berlinski poslanik Coulondre usodnega 3. septembra zahteval od Ribbentropa odgovor na ultimativno francosko noto, je nemški zunanji minister odgovoril:

»Pravkar smo zavrnili angleški ultimati. Če Francija misli, da je zaradi zveze s Poljsko dolžna iti v vojno, morem to samo obžalovati.«

»Ali naj iz tega sklepam, da nemška vlada odklanja francoski ultimati?« je vprašal Coulondre.

»Da,« je kratko odgovoril Ribbentrop.

Tedaj je poslanik izjavil, da prevzema nemška vlada strašno odgovornost pred zgodovino, in sporočil Ribbentropu v imenu svoje vlade, da

Zemljevid Finske z imeni vseh krajev in drugih zemljepisnih pojmov, ki se te dni stalno ponavljajo v poročilih iz Moskve in Helsinkija

k državnemu tajniku Weizsäckerju, da se poslovi od njega. Ves presunjen mu je Weizsäcker stisnil obe roki.

Deset dni pozneje je padel Weizsäckerjev sin na poljskem bojišču...

izjavi v omenjenem listu — ne verjame, da bi vojna trajala dalje kakor leto dni.

Berlinski dopisnik švedskega lista »Stockholm Tidningen« piše po norveškem ukrepu proti nemški posadki ameriške ladje »City of Flint«: Nemčija kar ne more razumeti, kako se je mala Norveška predrznila to storiti. Nemški uradni krogi so kar obnemeli sprico tolikanj neverjetnega nastopa Norveške, in ne morejo razumeti, da se je tako majhna država upala prekrizati nemške pomorske načrte.

(Za lažje razumevanje: Norveška meri sicer 323.600 km², t. j. 1/3 versajske Nemčije, prebivalstva ima pa samo 2.700.000, t. j. 30krat manj kakor današnja Nemčija.)

Drugi predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš je dal uredniku londonskega nedeljskega lista »Sunday Times« intervju o političnih ciljih svoje domovine. Izjave dr. Beneša so zelo redke in navadno tudi kratke; zato veljajo za posebno tehtne. Prezident je med drugim dejal, da trdno veruje, da bo Češkoslovaška spet doživela svojo neodvisnost, prav tako kakor je neomajno prepričan o končni zmagi zaveznikov.

Zanimivo je, da dr. Beneš — po

se Francija smatra od 17. ure dalje v vojni z Nemčijo.

Ribbentrop je prebledel.

»Če je tako, je Francija napadalka,« je razburjeno kriknul.

»Zgodovina bo razsodila o tem,« je odvrnil Coulondre.

Zgodovinski pogovor je bil končan.

Pred odhodom iz zunanega ministristva je Coulondre še enkrat stopil

Nemška križarka *Deutschland*, ki je zaplenila ameriško ladjo *City of Flint*. Na križarko so angleške vojne ladje vprizorile zdaj pravcat lov po vsem Atlantiku

Drugi pomembni dogodek tedna so preobnova italijanske vlade in spremembe na vrhovih italijanskega političnega življenja. Achille Starace ni več glavni tajnik fašistovske stranke, Dino Alfieri ni več minister za prosveto in propagando, general Pariani ni več šef generalnega štaba ne državni podtajnik v vojnem ministristvu, in general Valle ni več šef le-
alskega štaba

Te spremembe gotovo ne bodo bistveno preusmerile italijanske politike, ker je njena smer v zadnjih dveh mesecih takšna, da more biti le v korist Italiji in njenemu novemu imperiju. Vendar je zanimivo omeniti po komentarjih angleškega in francoskega tiska, da so bile vse te posiljavajoče se osebnosti v posebno prijateljskih stikih s svojimi nemškimi tovariši. Zanimiva je — po istih komentarjih — tudi okoliščina, da novi šef italijanskega generalnega štaba, maršal Graziani, zmagovalec abesinske vojne, ni tako velik prijatelj generala Keitla, kakor je bil njegov prednik general Pariani.

Tretji dogodek tedna je novi govor sovjetskega komisarja za zunanje zadeve. To pot je Molotov posebno ostro napadal Anglijo, Francijo in Združene države, pa tudi Italijo. Dolžil je obe demokratski velesili, da sta oni izžvali sedanjo vojno, češ da drugače nista mogli prebroditi svojih notranjih težav. Zato sta Anglija in Francija poglani v vojno polovico človeštva, zdaj si pa prizadevata, da bi še ostali svet zapletli v krvavi ples. Pričakovati je — je rekel Molotov — da bo res še katera država prisiljena, udeležiti se vojne. »Ne bo pa v to prisiljena sovjetska Rusija, ker je dovolj močna, da bo mogla uveljaviti svojo voljo. Tudi dosedanjí poskusi, da bi sovjetsko Rusijo zapletli v vojno, so se vsi izjavili...«

Ta odstavek iz govora Molotova je posebno značilen in poučen.

Angleški tisk kar brez ovinkov ugotavlja, da so bili srđiti napadi sovjetskega komisarja za zunanje zadeve na »kapitalistične« države edina

Ker takšnega vzroka po sodbi Norvežanov niso imeli, so pomorske oblasti v Oslu odredile, da imajo Nemci zapustiti ameriški parnik, nato so pa nemško posadko internirali.

Svedski in holandski listi ne morejo prebrati junaštva norveške vlade, češ da si je s to gesto nakopala smrtno sovraštvo svoje južne sosedice. Hkrati pa vsi severni časopisi poudarjajo, da Norveška drugače sploh storiti ni mogla, ker bi se sicer zamerila Veliki Britaniji, in sicer upravičeno. Ukrep norveške vlade, ugotavljajo vsi svedski listi, je po pomorskem pravu neoporečen in korekten in bi v normalnih časih zavzemal v časopisju kvejemu pet vrstic; danes je ta ukrep izraz velikega civilnega poguma.

O petem dogodku tedna pišejo današnji listi: o mirovnem apelu belgijskega kralja in holandske kraljice na angleško, francosko in nemško vlado.

Razumljivo je, da je apel deležen priznanja vsega sveta, a malo verjetno je, da bi doživel večji uspeh, kakor so ga doživeli podobni poskusi od drugod. Čeprav se na zahodu vojna v pravi obliki še ni začela, je docela izključeno, da bi se mogel doseči kompromis med zavezniki in Nemčijo. Preglobok je prepad, ki loči oba svetova; tako izjavljajo na Angleškem in Francoskem. In pregloboko sta se Velika Britanija in Francija preorientirali na vojno (vojaško, finančno, gospodarsko, moralno itd.), da bi mogli brez resnih — morda celo velerensnih — moralnih in materialnih posledic tvegati nerealno premirje in še nerealnejši mir.

V Londonu in Parizu so prepričani, da se tega zavedata tudi oba vladarja, belgijski in holandski. Če sta kljub temu izdala ta apel, pravijo v Londonu, sta to storila s tehtnim premislekom: s tem sta pred vsem svetom slovesno vnaprej označila napadalca, če bi se — kar se po bruselskih in amsterdamskih poročilih prav te dni ne zdi docela nemogoče — na holandskih ali belgijskih mejah kaj zgodilo.

Observer

General Gamelin (čisto na desni) na obisku v angleškem glavnem stanu na Maginotovi črti. Cisto na levi: angleški vrhovni poveljnik general Gort

Družinski tednik

Sobe, ki so
»prav za prav že oddane«

Znano je, da se meseca novembra seli največ ljudi. Mislim, da se nihče rad ne seli, saj pravi pregovor, da tri selitve prav toliko zaležejo kakor en požar. Se vse hujše je pa to, brez česar ni selitve, namreč iskanje stanovanja. To mi bo rad pritril vsa- kdo, ki ima za seboj takšen križev pot. Nas študente ta usoda zadene žal vsako leto znova.

Pride jesen. Vsak dan že na vse zgodaj zjutraj gledaš oglase v časopisih in hodiš ogledovat sobe, ki pridejo v poštev. Poleg tega, da tu ni kopalnice, tam ne posebnega vhoda, pa naletiš še na druge »nepremostljive« ovire.

Poglavje zase so na primer sobe, ki so »prav za prav že oddane«, a kljub temu še niso oddane. Temu se boste najbrže čudili, a vendar je tako. Na primer: bereš v časopisu, da tam in tam oddajajo prazno sobo, poseben vhod, s kopalnico itd. Vse po tvoji želji. Stopiš pogledat — kdor prej pride, prej melje — in pozvonijo. Odpirat ti pride čedna gospa srednjih let, dobro gojena, v pisani domači obleki in copatkah. Najbrže je kakšna vdova ali kaj podobnega. Premeri te od nog do glave. Vprašaš za sobo, a odgovor te preseneti: »Soba je prav za prav že oddana.« Ko hočeš vprašati, kako je to misljeno, se ti vrata pred nosom zaloputnejo. Še bolj te pa preseneti drugi dan isti oglaš v časopisu, le s pripombo, da sobo oddajajo — samo simpatičnemu gospodu, najrajši seveda samostojnemu.

Primer se vam bo zdel čuden, toda to se mi ni zgodilo samo enkrat. Študentke naj si pa pri tem izbrusijo pete za prazno sobo, ki jo oddajajo, a je »prav za prav že oddana«.

Kronistka.

Politični teden

Povratak demokracije

V nedeljo je v Osljeku imela shod Samostojna demokratska stranka. Predsednik stranke minister Budisavljević je v svojem govoru odločno zavračal očitke, češ da bi dr. Maček s sporazumom hotel državo razkosati. Dejal je: »Vse, kar je bilo storjenega, je bilo storjeno zato, da se čim bolj okrepi naša država in naša državna skupnost. S časom bomo izvedli popolno preureditev države in takrat bomo dobili poleg banovine Hrvatske tudi banovino Srbijo in banovino Slovenijo. Delali bomo za popoln povratak demokracije. Ze danes se ponekod lahko svobodneje diha. Popolna svoboda pa se bo kmalu vrnila. V prvi vrsti je treba vrniti ljudstvu občine s tajnimi in svobodnimi volitvami. Še letos bomo izvedli svobodne občinske volitve s tajnim glasovanjem. Njim bodo sledile volitve v narodno skupščino in hrvatski sabor. Svoboda tiska bo uvedena, kakor hitro bodo rešena politična vprašanja. Poleg bomo začeli urejevati naša gospodarska in socialna vprašanja.«

Šolske reforme na Hrvatskem

»Hrvatski dnevnik« napoveduje v eni svojih zadnjih števil velike prosvetne reforme na Hrvatskem, ki jih pripravlja predstojnik prosvetnega oddelka banke uprave škornjač. Reforme bodo bile zelo dalekosežne. Pred vsem bo sistem pouka popolnoma spremenjen, saj so ga naši pedagogi kratko in malo precepili iz nemških šol. Zgrešena je bila prosvetna politika ljudskih šol, ki ni odgovarjala potrebam ljudstva. Zdad bo pa vse šole, od ljudske do vseučilišne, prevel nov duh, ki bo odgovarjal idejam hrvatskega ideologa Antona Radića.

Pred vsem bodo spremenili razmere v ljudskih šolah, in sicer tako, da se bo nepismenost čim bolj zmanjšala. Poleg tega bodo reformirali srednje šole, ki ne sme biti samo priprava za vseučilišne, temveč priprava za življenje. Reforme bodo izvedli tudi na univerzah, saj narodu še zmerom primanjkuje sposobnih strokovnjakov.

Minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović, voditelj muslimanov v JRZ, je novinarjem izjavil, da bosta morali po njegovem mnenju pri pre-

OKVIRJI
24
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
JULIJ KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova ul. 4

Po tridesetih letih našla izgubljeno hčerko

Križev pot matere, ki je v balkanski vojni izgubila hčerko in jo je te dni po čudežnem naključju našla živo in zdravo

Dubrovnik, novembra.

V upanju, da ji bo v tujini bolje, se je pred tridesetimi leti preselila muslimanka Naza Hajdarhodžićeva s svojimi otroki iz Srbije v Turčijo. Naselila se je v turški vasi Katarini blizu Soluna.

Tedaj se je začela balkanska vojna. Turčija je bila v hudi nevarnosti, prav tako se je znašla v nevarnosti tudi muslimanka Naza. Treba je bilo pobrati šila in kopita in se vrniti čez Solun v domovino, v Dubrovnik.

Vdova se je vrnila domov samo s tremi sinovi, dve hčeri sta ostali v Turčiji, kjer sta se poročili. Najmlajša hčerka, materina ljubljanka, je pa bila tisti čas v nekem turškem penzionatu in je niso mogli pravi čas vzeti s seboj. Njen brat Avdo pripoveduje takole o tistih burnih dneh:

»Bilo je pet dni pred našim odhodom iz Katarine. Tedaj še nismo točno vedeli, ali bomo šli, ali bomo ostali. Potem smo odpotovali v Solun. Upali smo, da bomo tam našli sestro Hatico, ki naj bi se pripeljala tja z ladjo »Jedrene«. V Solunu smo pa izvedeli, da se je ladja »Jedrene« potopila. Do

smrti žalostni in utrujeni smo sami s materjo odpotovali v Dubrovnik.«

Pred kratkim se je pa neki prijatelj družine Hajdarhodžićev mudil v Turčiji. Od onod je sporočil v Dubrovnik novico, ki je stara Naza in njene sinove silno razveselila, novico, da njihova hči in sestra Hatica še živi v Carigradu, da je celo zelo dobro poročena in mati lepega sina. Priložil je tudi hčerin naslov iz Carigrada.

Presrečna mati je ob tej razveseljivi novici od razburjenja večkrat omedlela. Ko si je nekoliko opomogla od vselega presenečenja, je takoj napisala svoji hčeri ljubče pismo:

»Zdaj mi je vseeno, če umrem,« je pisala stara Naza, »zdaj, ko vem, da si živa in zdrava. Rada bi te pa še enkrat videla, preden bom odšla na drugi svet.«

Odgovor iz Turčije je kmalu prišel. Izgubljena hči je napisala materi dolgo in ljubeznivo pismo:

»Poročena sem z Beščetbejom Karadžogom v Carigradu. Imam dvajset let starega sina, prilagam ti njegovo in svojo sliko. Ko sem dobila tvoje pismo, od veselja nisem vedela, kaj naj storim. Nisem mogla verjeti, da

imam tudi jaz še mater, brate in sestre...«

»Iz Katarine, kjer vas ni bilo več in kjer mi nihče ni vedel o vas ničesar povedati, sem odpotovala v Kavalo. V to mesto je takoj vkorakala bolgarska vojska. Tam sem se tudi prvič poročila. Tudi iz Kavale sva morala z močim hitro bežati pred Bolgari. Na begu je moj prvi mož, bilo mu je komaj 18 let, padel. Nekaj mesecev pozneje sem mu rodila sina.

V Carigradu, kamor sem se zatekla pred vojno, sem se drugič poročila z Beščetbejom. Sina Alija mi je vzela tašča prvega moža. Ko mu je bilo 18 let, mi ga je vrnila. Zdaj živi pri meni in hodi v šolo.«

Na koncu je hčerka napisala:

»Zdaj mislim zmerom samo eno: kako bi spet videla svojo mater. Skušala bom urediti tako, da vas bom prišla obiskat, kakor hitro mi bo mogoče, da bom videla vas, ljuba mati in svoje ljubljene brate...«

Stara Naza in njeni trije sinovi se zelo veselo obiska svoje sestre, ki so zanjo tako dolgo mislili, da je že mrtva.

ureditvi države igrati posebno vlogo tudi Bosna in Hercegovina, ker imata čisto poseben jugoslovanski značaj. Poleg banovin Srbije, Hrvatske in Slovenije naj bi tvorili četrto banovino Bosna in Hercegovina. — Konferenca ministrov in predsedništva JRZ se je vršila pretekli teden v Beogradu. Na konferenci so razpravljali o občinskih volitvah in novem občinskem volilnem zakonu, ki bo določal tajne volitve. — Kmetijski minister dr. Čubrilović je na shodu v Tuzli napovedal, da bo vlada kmalu izdala zakon o občinskih in skupščinskih volitvah. — Kočevski Nemci bodo po pisanju kočevskega glasila ostali v Jugoslaviji. List pravi, da o tem še ni bilo govora na odločitvah mestih, poleg tega pa preselitev ni potrebna, ker Nemci na Kočevskem lahko dostojno živijo.

Finska delegacija, ki se pogaja v Moskvi, se je pretekli teden vrnila domov in spet nazaj v Moskvo. Finci so pripravili korigirani mejo v Kareliji in severovzhodni Finski, še zmerom so pa trdno odločeni braniti svojo nevtalnost in neodvisnost in odklanjajo vse predloge, ki so s tem v zvezi. — Poljake preseljujejo iz Gdinje in Pomorjanskega. Prav tako preseljujejo žide iz Slezije in okolice Lodza na rusko mejo. V Gdinjo in Pomorjansko selijo Nemce iz baltičkih držav. — Ameriška reprezentanca zbornica je sprejela načrt o ukinitvi nevtalnostnega zakona. Tudi Roosevelt ga je že podpisal. Takoj nato so natovorili na ladje 300 bombnikov in jih poslali demokratskima veleposlancema, ki imata zdaj na razpolago neizprano skladišče surov in municije. — Chamberlain je v svojem tedenskem poročilu v spodnji zbornici poudaril veliko enotnost britanskega imperija v sedanji vojni, kar je najbolj očitno v tem, da dominioni prostovoljno pomagajo Angliji. — Obsešno stanje so proglasili v obmejni

Holandski. S tako imenovano »vodno črto« so poplavlili že prvi pas ozemlja ob nemški meji. — Velike spremembe so se izvršile v italijanski vladi. Imenovali so več ministrov, med njimi tudi šefa generalnega štaba generala Parnianja. Spremembo vlade smatrajo politiki za znak italijanske nevtalnosti v sedanji vojni. — Napovedane nemške ofenzive ne bo, ker so generali kanclerja Hitlerja baže prepričali, da bi terjala preveč žrtve in imela premalen učinek. — Vrhovni sovjetski svet je zasedal pretekli teden v Moskvi. V svojem govoru je predsednik Molotov naglašal pomen nenapadalne pogodbe med Nemčijo in Rusijo. Dotaknil se je tudi pogajanj s Finsko in je dejal, da Finska odklanja večino ruskih predlogov, češ da ogrožajo njeno neodvisnost. — Drugi govor Molotova, ki ga je imel te dni, je še povečal vzpenjanje na Finskem. Predsednik republike je že podelil generalu Mannerheimu diktatorska pooblastila za primer vojne. — Madžarska je odklonila nenapadalni pakt z Romunijo. Angleški politiki menijo, da so Madžari to storili pod nemškim vplivom. — Ameriško ladjo »City of Flint«, ki so jo nemške ladje zaplenile in jo z nemško posadko odpeljale v neko norveško pristanišče, so norveške oblasti z ameriško posadko spustile, nemško posadko pa internirale. Nemčija je proti temu odločno protestirala. — Stiki med Italijo in Grčijo so se poglabili. Italija je namreč prostovoljno umaknila svoje čete z grško-albanske meje, sledila ji je z enakim ukrepom tudi Grčija. Obe državi sta po tem dogodku izmenjali prijateljski notli. Temu pripisujejo v vseh balkanskih prestolnicah velik pomen za mir na Balkanu in v Sredozemskem morju. — Maršal Göring bo prihodnji teden baže odpotoval v Rim. Tako vsaj trdijo italijanski listi, nemški tisk pa vest demantira. Nekateri politiki domnevajo, da pomeni Göringov odhod v Italijo

novi nemško mirovno ofenzivo. — Zadnjim finskim pogajanjem v Moskvi je prisostvoval tudi Staljin. Njegovo navzočnost smatrajo nekateri za znamenje, da so pogajanja pred koncem. — Amerika je prepovedala vsem svojim ljudjem pristajanje v angleških in francoskih pristaniščih na evropski in afriški celini do Kanarskih otokov, in sicer zaradi vojne nevarnosti. — Severne države so se sestale na tako imenovani konferenci »osilskega bloka« v Kjöbenhavnu. Udeležili so se je pravni strokovnjaki Luksemburške, Belgije, Holandske, Danske, Švedske, Norveške in Finske. Razpravljajo o enotnosti postopanja glede nevtalnosti. Posebej se bodo bavili z vprašanji o letalskem prometu. — »Vojna je začela več ko polovico človeštva«, je izjavil ruski komisar za zunanje zadeve Molotov v svojem govoru ob 22letnici revolucije. Na vsem svetu, na Daljnem vzhodu in na zahodu, vstevši kolonije demokratskih velesil, je zdaj v vojno zapletenih 1.300 milijonov ljudi, to je več ko polovica človeštva.

Belgijski kralj Leopold in holandska kraljica Viljemina sta se nepričakovano sestala v Haagu in poslala Angliji, Franciji in Nemčiji skupen mirovni poziv, da se ustavi sedanja vojna. Izjavila sta, da sta pripravljena zastaviti vse svoje sile za posredovanje pri delu za mir. — Angleški zunanji minister Halifax je te dni po radiu izjavil, da se Anglija bori za ustvaritev novega sveta. Braniti hoče vse narode pred nasiljem, boriti se hoče proti kršitvi pogodb in dane besede. — Angleški finančni minister je parlamentu predlagal, da dovoli vladi najetje 60 milijard dinarjev notranjega posojila za vojne dobove.

**PLAČAJTE
NAROČNINO!**

di — odpeljati bi se moral že drugo jutro na vse zgodaj — bi rad govoril z menoj še to noč. Odgovoril sem, da v tako kratkem času ne morem dobiti iz Beograda dovoljenja za sestanek z zastopnikom države, ki je naša vlada ne prizna.

Turški poslanik mi je na to odvrnil, da je v istem položaju tudi bolgarski poslanik, a se je kljub temu odzval Čičerinovemu vabilu in mu obljubil, da bo prišel. Svetoval mi je, naj tudi jaz ne odklonim vabila, češ da bi voditelj ruske zunanje politike utegnil v tem videti osebno žalitev, tem bolj, ker je rekel, da bi bil zaupni pogovor z menoj zasebnega značaja.

Mislil sem si, da naši državi ne more škoditi, če se sestanem s Čičerinom, da bi pa utegnili nekoč imeti nevarne posledice, če bi se Čičerin čutil užaljenega zaradi vedenja jugoslovanskega poslanika. Tako sem se sklenil odzvati njegovemu vabilu.

Sestanek smo dogovorili točno o polnoči na sovjetskem poslanstvu v Pariskem trgu v Berlinu, nedaleč od Brandenburških vrat. Dobil sem vsa potrebna navodila, da ne bi nihče izvedel o sestanku, ker je po Čičerinovi želji imel ostati tajen. Razumljivo je, da Čičerinu ne bi bilo ljubo, če bi se izvedelo, da je on prvi potkal na vrata malih balkanskih držav.

Naročeno mi je bilo, naj se pripeljem v javnem taksiju, ne v posla- niškem avtomobilu, in sicer sam, brez slehernega spremljevalca; da naj krenem po stopnicah v prvo nadstropje in naj brez trkanja vstopim; poslaništvo bo odprto.

Ravnal sem se točno po teh navodilih, in tako sem v somraku, ki je vladal na stopnicah in na hodniku poslaništva, trčil ob sovjetskega poslanika Krejstjanskiga. Priklonil sem mi je in me povabil, naj grem z njim. Potrkal je na neka zaprta vrata, jih takoj odprl in me pustil samega noter, on je pa zaprl vrata za menoj in odšel.

Salon, ki sem vanj prišel, je bil takisto slabo razsvetljen. Čičerin je sedel v naslanjaču; ob mojem vstopu je vstal in mi stopil naproti. Ko sva se pozdravila, me je vprašal francoski, v katerem jeziku želim govoriti. Rekel sem mu, da lahko nadaljujem v francoščini; nato mi je ponudil naslanjač zraven sebe.

Mojo pozornost je takoj zbudila prezirljiva črta okoli njegovih ustnic in lesk njegovih živih, lokavih oči. Vses njegov obraz je bil, da se tako izrazim, mefistofelski, toda takoj si opazil, da zunanji cinizem prikriva neko notranjo bol. Tudi barva njegove polti je bila nezdrava, skoraj zelena. Ta obraz, na prvi pogled odbojajoč, je zbujal sočutje, če si ga natančneje pogledal.

Komaj je odprl usta, so njegove besede izdale visoko inteligentnost, združeno s fino diplomatsko rutino. Bil je takoj pri stvari.

»Zakaj Jugoslavija ne mara imeti vezi s Sovjetsko zvezo? Skoraj vse države, tudi največje, celo tiste, ki so bile v vojni njihove sovražnice, so priznale Sovjete in žive v dobrem razmerju z njimi. Jugoslavija (on je rekel »Srbija«) more imeti samo korist od priznanja sovjetske zveze, ne samo gmojne koristi od medsebojne trgovine in od plovbe vaših ladij v

Moderne tkanine

za damske kostume in
plašče — priporočila

A. & E. Skaberné
LJUBLJANA

Uradni tečaji za november

Finančni minister je predpisal za november naslednje uradne tečaje:

1 napoleonondor	din	350'—
1 zlata turška lira	"	398'30
1 angleški funt	"	220'—
1 ameriški dolar	"	55'—
1 kanadski dolar	"	54'70
1 nemška marka	"	14'30
1 zlot	"	8'30
1 belga	"	9'30
1 pengö	"	8'60
1 braziljski milreis	"	2'80
1 egiptovski funt	"	228'—
1 palestinski funt	"	225'—
1 urugvajski pezos	"	18'50
1 argentinski pezos	"	12'50
1 šilski pezos	"	1'25
1 turška papirnata lira	"	34'—
100 francoskih frankov	"	124'50
100 švicarskih frankov	"	1233'—
100 italijanskih lir	"	228'80
100 nizozemskih gold	"	2917'50
100 bolgarskih levov	"	46'—
100 rumunskih lejev	"	30'—
100 danskih kron	"	1113'—
100 švedskih kron	"	1285'—
100 norveških kron	"	1250'—
100 pezet	"	240'—
100 drahem	"	40'—
100 čeških kron	"	150'50
100 finskih mark	"	108'—
100 letonskih lat	"	730'—
100 iran. (perz.) rialov	"	100'—
100 iranskih (perz.) rialov	"	100'—

Tem tečajem je že prištet pribitek (»prim.«).

Ne pošiljajte živil s pošto v inozemstvo

Devizna direkcija Narodne banke sporoča:

Obveščajo se vsi, ki naslavljajo svoje pošiljke v inozemstvo, da je odbor za izvoz pri Narodni banki v soglasju s finančnim ministrom izdal odlok, da se prepove pošiljanje poštnih pošilk, ki vsebujejo življenjske potrebščine in vse druge proizvode, ki so bodisi delno ali pa v celoti tujega porekla. Izrečno je prepovedano pošiljati v poštnih zavilkah kakor tudi v zavilkah pod označko »vzorec brez vrednosti« v inozemstvo pošiljke, ki vsebujejo kavo, čaj, kakao, poper in ostale začimbe, dalje čokolado, riž, milo, volnene in bombažne stvari, tkanine, platno, svilene tkanine, usnjene izdelke itd. Carinarnam je bil izdan nalog, da vrnejo vse pošiljke, ki so bile poslane v tujino in ki vsebujejo takšne stvari. Zato se opozarjajo vsi zainteresirani, da ne oddajajo na poštah pošilk s takšno vsebino, da ne bi imeli nepotrebnih stroškov in da ne bi izgubljali časa, kar bodo vse takšne pošiljke pošiljateljem vrnjene.

ruskih vodah, ampak tudi politične koristi. Mlada, še neustaljena država potrebuje zaveznikov, a prijatelj ne bo našla nikjer drugod kakor v Moskvi.« Zelel je, naj mu povem vzroke naše sovražnosti do sovjetrov, a če sem sam prepričan, da je obnovitev medsebojnega razmerja v korist Jugoslaviji, naj bi delal v tej smeri. Moj odgovor je bil, da jaz v tej stvari nimam besede in da tudi poklican nisem, baviti se z njo. O tem odloča samo vlada in ta stvar se mora načeti v Beogradu. Če pa želi, da pošljem v Beograd kakšno konkretno njegovo sporočilo, bom to rad storil.

Odmahnil je z roko v znak resignacije in kakor da bi obžaloval, da ne izprevidimo koristi njihovega prijateljstva. Rekel sem mu, da je moje osebno mnenje, da bi bilo za Jugoslavijo zares dobro, če bi se v mednarodnem življenju lahko zanašala na Rusijo kot na prijateljico. Da je pa, sem rekel dalje, pri nas ne glede na razloge, ki vodijo politiko naše vlade in ki jih je lahko uganiti, zaupanje v sovjetsko politiko omajano, posebno po nekem govoru sovjetskega zastopnika v Italiji o naši zahodni meji. Ta govor, sem rekel, je dregnil v zelo občutljivo točko, in zelo boleče zadel naše ljudi, posebno Slovence in Hrvate. Južni Slovani, sem rekel, so bili vajeni, da ruski narod podpira njihovo narodno teženje, zato nas je takratno novo in nasprotno stališče Moskve zelo razočaralo.

Čičerin je odgovoril, da niso Sovjeti nobeni državi jamčili mej, določenih brez njihovega sodelovanja, da pa takšno banketno govoru ne

Listek »Družinskega tednika«

Čičerin
o razmerju
med Rusijo in Jugoslavijo

Napisal
dr. Josip Smodlaka

V začetku leta 1929, po uvedbi diktature, sem dobil imenovanje za poslanika v Moskvi, toda tja nisem šel in tudi nisem mogel iti, ker Jugoslavija ni priznavala sovjetske vlade, kakor je še danes ne priznava. To moje imenovanje je bila samo gola formalnost, ki jo določa proračun, kreditna možnost, ki se je pa s nisem maral poslužiti, ker sem bil tedaj že sam dal diplomatski službi slovo.

Toda v svoji karieri sem kljub temu prišel v stik z vodstvom moskovske zunanje politike, in sicer z nič manjšim kakor s sovjetskimi komisarjem za zunanje zadeve, zdaj že pokojnim Čičerinom. Z njim sem imel zanimiv političen pogovor, zelo zaupnega značaja, samo uraden ni bil.

To je bilo konec leta 1927. v Berlinu, kjer sem bil tedaj poslanik naše države.

Nekega večera v mesecu novembru pride k meni tamkajšnji turški poslanik Kemaletin-paša, mož, s katerim sem bil v zelo prišernem razmerju, in mi pove, da je Čičerin v Berlinu in da bi rad govoril s poslanikom Jugoslavije. Ker se mu mu-

Na zahodni fronti

(Haagsche Post, Haag)

Naša produkcija sladkorja. Zadnji dve leti so nastale pri naši produkciji sladkorja težave, ker domače tovarne niso pridobile toliko sladkorja, kolikor ga porabimo doma. Letos smo bili celo primorani, da smo uvozili inozemski sladkor, ker je že do avgusta meseca našega zmanjkalo, letošnji pa še ni prišel na trg. Država je pooblastila dve tovarni, da sta brez carin uvozili 482 vagonov sladkorja v vrednosti 18 milijonov dinarjev. Tega je bilo pa nekoliko premalo. Zato so morale naše tovarne sladkorja letos produkcijo sladkorne pese povečati. Letos bodo ugotovili napravili 10.500 do 11.000 vagonov sladkorja. Tega bomo imeli dovolj do prihodnjega leta, kajti vsako leto ga porabimo povprečno 9.000 vagonov.

Kostnico žrtev svetovne vojne so uredili na pokopališču pri sv. Križu v Ljubljani. Prekopali so okrog 5000 žrtev in njih pozemelske ostanke prenesli v kostnico, nekaj jih pa pokopali v skupna grobišča. Za kostnico in vso ureditev vojaškega pokopališča je ministarstvo pravde namerilo 400.000 dinarjev kredita, banska uprava je prispevala 45.000 din, mestna občina ljubljanska pa 100.000. Vsa zgradba bo namreč stala svojih 600.000 dinarjev. Mestna občina je za načrte razpisala nagrado. Prvo nagrado je dobil načrt inž. arh. Ravniha in po njem so kostnico tudi zgradili. Kostnica je v glavnem že dozidana. Pred kostnico stoji Dolinarjev kip slovenskega vojaka, ki je že doslej krasil grobišče vojnih žrtev. Na kostnici bodo vklesana imena pokopanih žrtev.

Prostovoljno je šel v smrt komaj 17 letni krznarski pomočnik Marjan P. iz Ljubljane. V krznarski delavnici svojega šefa na Sv. Petra cesti v Ljubljani si je pred vsemi tovariši na lepem poglaval glavo. Tako je obležal nezavesten in so ga reševali prepeljali v bolnišnico. Kroglja mu je šla skozi glavo in mu izstopila pri levem ušesu. Zdravniki dvomijo, da bi mu rešili življenje. Vzrok samomora ni znan, ker ni nihče na fantu opazil kakšne spremembe. Domnevajo le, da je samomor napravil v trenutni zmedenosti, ko se je napil žganja, ki ga sploh ni bil vajen. Žganje je prinesel v delavnico gospodarjev sluga in potem so ga poskušali. Marjanu je pošteno stopil v glavo in na lepem je vstal in se ustrelil.

Smrtno se je ponesrečil 64 letni čestni pometlač Franc Kranjc, uslužben pri mariborski občini. Prenočeval je v eniku posestnika Kolnika v Studenci pri Mariboru. Tudi usodnega večera se je po lestvi povzpela na senik, na lepem mu je pa spodrsnilo, da je padel znak na betonska tla in si prebil lobanjo. Njegovo truplo so našli šele jutraj.

Rekord je dosegel ljubljanski tramvaj na praznik Vseh svetnikov. V prometu je bilo 52 tramvajev, med njimi tudi sedem domačih, ki so jih napravili pred kratkim. Doslej je bil tramvajski promet na ta praznik najživah-

nejši, letos je pa dosegel rekord. Lani so prodali nekaj nad 44.000 vozovnic, letos pa kar 49.000. Uprava ljubljanskega tramvaja je s tem dobila okrog 88.000 dinarjev. Sploh je opaziti, da se je promet na vseh ljubljanskih progah zelo povečal, odkar drži tramvajška proga tudi do Sv. Križa.

Kongres invalidov kraljevine Jugoslavije se je vršil v Zagrebu. Ob tej priložnosti so se člani s področja banovine Hrvatske ločili od skupne organizacije in se osamosvojili v samostojni organizaciji za banovino Hrvatsko. Slovo je bilo zelo težko in ganljivo. Kljub temu so si pa bojevniki, tovariši s krvavih poljan obljubili, da ostanejo v duhovnih stikih še naprej. Novi odbor si je postavil za cilj, da združi vse bivše bojevnike in invalide v skupni organizaciji.

Grozen zločin je zagrešila 37 letna Marija Okornova, posestnikova žena iz Polhovca Gradca. Okornova je strastna pijanka in iz bogve kakšnega vzroka se je odločila, da bo spravila s sveta svojega 13 mesečnega sinčka Frančka. Pretekli teden se je napila žganja in legla na peč. Ko je sinček ob peti zajokal, je hotela k njemu, toda padla je čezenj in otroka tiščala s komolcem na prsi. Šele čez nekaj časa si je toliko opomogla, da se je dvignila in vzela otroka v naročje, toda otrok ji je zletel iz rok in padel na tla, mati pa zraven. Ko je prišel mož domov, je bil otrok že mrtev. Resnica je prišla na dan šele čez nekaj časa, ko so otroka že pokopali. Zverinska mati je orožnikom zločin priznala.

Smrtna avtomobilska nesreča se je pripetila v bližini Murske Sobotice. Trgovci Majer iz Murske Sobotice se je z avtomobilom zgodaj jutraj podal na semenj v Petrovce. Z njim so bili tudi njegovi pomočniki. V gozdu na cestnem križišču je šofer ustavil avto, da bi se na ovinku orientiral, ker ni poznal poti, megle je bila pa zelo gosta. Krojaški pomočnik Vincenc Kukoje je skočil iz avtomobila in hotel pogledati naprej, avto ga je pa v tistem trenutku pregazil in mu prizadel smrtne poškodbe po glavi in mu zdrobil obe nogi. Ponesrečenec zapušta ženo in otročka.

Razstavo likovnih umetnic iz Ljubljane, Zagreba, Beograda in Sušaka so otvorile razstavo v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. V imenu prireditvenega odbora je gosle nagovorila ga. Dana Pajničeva, razstavo samo je pa otvorila ga. banica. Razstavo so se s svojimi deli udeležile tele umetnice: Milica Beševičeva, Mara Kraljeva, Dana Pajničeva, Stela Pažičeva, Elka Piščančeva, Mira Remčeva, Božena Ružičeva, Avgusta in Henrika Santljeva, Jela Trnkocijeva in Anica Zupanec-Sodnikova. Razstavile so 87 akvarelov, olj, plastik v gipsu, keramiki in risb ter monotipij. Razstava zasluži, da si jo občinstvo ogleda v čim večjem številu. Odprta bo do dne 20. novembra.

gre pripisovati pretrganega pomena. Sicer pa Sovjeti ne vodijo ruske nacionalne, a še manj 'slavjanske' politike; njihova država, je rekel, ni Rusija, ampak samo Zveza sovjetskih republik, v kateri živi mnogo enakopravnih narodov.

»Vem, da je tako,« sem mu odgovoril, »toda v tej Zvezi je tudi ruska republika, dvakrat tolikšna kakor vse druge zvezne države skup; zato je tisto, kar je formalno sovjetska politika, dejansko politika Rusije. Naši ljudje niso pikolovci. Naši ljudje vidijo, da Rusija ni na njihovi strani, in to jih boli, kajti kakor je Rusija že od nekdaj bila zaščitnica Južnih Slovanov, tako jo je tudi naš narod že od nekdaj ljubil.«

Čičerin mi je živčno skočil v besedo: »Vi Srbi niste ljubili ruskega naroda, ampak pravoslavnega carja. To so bile samo vezi verskega fanatizma, to ni bila narodna solidarnost.«

»Motite se, gospod Čičerin,« sem ga zavrnil. »Srbi ljubijo Ruse kakor svoje brate, ne samo po veri, ampak tudi po bratstvu krvi in jeziku, naj, bolj pa zato, ker so jih Rusi pomagali osvoboditi. Vsi Jugoslavlani goje bratska čustva do ruskega naroda, ne glede na vero in na carja. Lahko vam povem resnično anekdoto, da boste mogli sami soditi. Ko je rusko brodovje doživelo katastrofo pri Čušimi, smo na lastne oči videli, kako so drle solze po licih naših pomorščakov z dalmatinskih otokov, ko so me med jokom izpraševali: 'Ali je res, da so naši bratje Rusi propadli?' Ti preprosti ljudje niso bili fanatični pravoslavci in tudi ne oboževalci samosilniškega carja, ampak Hrvati, katoličani in demokraci, pristajali moje

stranke, ki se ni navduševala za carizem, ampak ravno nasprotno.« Videl sem, da mu je bilo prijetno, to slišati. Obraz se mu je zjasnil in rekel je:

Ko je bil lord Curzon (1859 do 1925) britanski zunanji minister, je imel nekega dne sprejeti svojega ruskega tovariša Čičerina. Toda to ni šlo kar tako. Plemič je bil namreč tako visok, da so o njem rekli: »Lord Curzon se z nikomer ne lika, niti sam s seboj ne.«

Ko je torej sovjetski komisar za zunanje zadeve prišel v zunanji urad, je moral silovito dolgo čakati v predsohju. Naposled so ga vendar spustili k lordu Curzonu. Toda le-ta ni dvignil oči in je dalje pisal začeto pismo. Trajalo je nekaj minut, preden se je ministru zazdelo vredno, pogledati obiskovalca in ga s ledenim glasom vprašati:

»Kaj je namen vašega obiska?« Na to priložnost je pa Čičerin ravno čakal.

»Prišel sem,« je odgovoril s krotkim glasom, »da vam povem, da so Čičerini iz prav tako spo- dobnega rodu kakor Curzoni.«

Po teh besedah je vstal, se priklonil in šel.

»Naši narodi bodo ostali prijatelji. Politika se spreminja. Upam, da bodo naši ljudje Rusijo prav tako ljubili kakor doslej. Utegnili bi kmalu priti dan, ko jo boste spet potrebovali.«

Naš politični pogovor je bil končan. Vprašal me je še po moji do-

Spominsko ploščo pesniku Radivoju Peterlinu-Petruski so odkrili četrtniki na njegovi rojstni hiši v Kamniku. Spominsko ploščo je odkril predsednik ljubljanskega združenja četnikov g. Znidaršič, ki je ploščo izročil v varstvo pokojnikovega bratu prof. Peterlinu-Batogu. Plošča je iz črnega marmora, na njej je pa upodobljen relief pokojnega Petruske. Relief je upodobil profesor Sajovic.

Če verjamate ali ne

Cepprav se Konjic ne nahaja v Ameriki, pač pa samo v Hercegovini, se vseeno ponaša s prav ameriško znamenitostjo. V Konjicu namreč lahko vidite pravi, pravcati pasji spomenik. Spomenik je precej velik, izklesan iz belega kamna; nanj je pritrjena črna marmornata plošča z zlatim napisom:

»Jim, poginil v šestem letu svojega življenja. Za njim žaluje tetka Lora in ostala pasja družina.«

V vasi Pribilec pri Kruševcu imajo pekovo in ne peka. Kmetje so sredi vasi zgradili precej primitivno pekarno, vanjo nosijo kmetice iz vse vasi zastoj kruh peči. Kruh poriva v peč prijazna pekova, edina za vso vas. Pribilski kmetje pravijo, da je kruh, spečen v njihovi pekarni najokusnejši v vsej kruševaški občini.

V mnogih naših krajih še zmerom cvete zamenjalna trgovina. Kupec in trgovec ne kupujeta z robo in denarjem, pač pa samo z robo, ki jo v približni vrednosti zamenjata. V tej dokaj primitivni trgovini prednjačijo Užičani. Na majhnih konjičkih prevzamejo vso Sumadijo in prodajo predvsem smole, ki jo v Sumadiji mnogo porabijo. Za kilo smole dobijo v Sumadiji dve kili koruze, pri dobri kupčiji pa celo dve kili že pečenega kruha.

Osebnosti

Poročila sta se: V Zalni: g. Rudi Marinčič in gđ. Ida Šuligojeva, učiteljica v Amburcu. — Obilo sreče!

Umrli so: V Ljubljani: Antonija Keršičeva, zasebnica; Rihard Goltwald; Uršula Kalinova, roj. Lateralškova; prof. Franc Sprachmann, V Mariboru; Minka Sorlijeva, žena notarja; 83 letni Andrej Janžekovič, veleposestnik; Marijana Legatova, V Celju; 65 letna Neža Ročeva, žena cinkarniškega delavca; 47 letna Anto-

tedanji karieri in mi pripovedoval o svojem potovanju in zdravljenu — mislim, da je bil prav takrat namenjen v Neuheim. Na koncu sem mu rekel, da živi v vasi Podstrani, blizu kraja, kjer sem jaz doma, neka kmetška družina po imenu Čičerič. V tej družini govore, da je eden od njih odšel v Napoleonovih časih na Rusko. Čičerin mi je odgovoril, da ni nikdar šel na to; da je pa njegova družina že več stoletij v Rusiji doma. Tako sva se razstala in nikdar več se nisva videla.

Nekaj dni po popisnem sestanku sem se pri nekem sprejemu srečal s sovjetskim poslanikom Krestjinskim. Rekel mi je, da je bil Čičerin zadovoljen z razgovorom. Dejal mu je, da sem jaz politik, bolgarski poslanik pa profesor — in to je tudi v resnici bil. Čičerin je bil odredil, da ni smel tisto noč, ko sem se setal z njim, nihče ostati v poslaniškem poslopu razen poslanika. Tako me je moral Krestjinski sam sprejeti, sam utriniti sveče in zakleniti pisarno, ko sem odšel. Se to mi je povedal, da je prisluskoval najinemu pogovoru, a je le malo slišal.

Krestjinski je bil mlad, samozavešten človek, najmlajši član diplomatskega zbora v Berlinu. Vsi so mu prerokovali blestečo bodočnost. In res je kmalu postal prvi pomočnik Litvinova. A ne za dolgo. Pri zadnjem velikem 'čiščenju' v Rusiji je padel tudi on, Čičerin je pa umrl naravne smrti kmalu po najinem sestanku.

O razgovoru s Čičerinom sem poslal točno poročilo v Beograd. Isto leto so me premestili iz Berlina.

Nova Riječ, Zagreb.

ŽRČALO

naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Grda razvada

Moj sošolec je iz ugledne in zelo bogate družine. Ker stanuje pri starših, mu ni treba skrbeti za hrano in vem, da ni nikdar lačen. Toda v odmoru hodi od tovariša do tovariša in prosi kruha, ki so si ga ti prinesli.

Nekateri fantje nimajo zajtrka, mnogi od teh jedo samo enkrat na dan toplo hrano. V šoli si kupijo za dinar ali pol kruha, toda ta naš sošolec, ki je najmanj petkrat na dan, napade tudi te reveže in jih prosi za škece.

Nikoli ga še nisem videl, da bi si sam kupil kruha, čeprav ima zmerom dinar pri sebi. Seveda, če bi si kupil za dinar kruha, se mu ne bi mnogo poznalo, tako pa, ko obišče okoli dvajset tovarišev, se tudi njegova nenasiitljivi želodec nekoliko potolaži, sam si pa prihrani denar.

Ni lačen, to je le njegova grda razvada, saj se vsak dan ponavlja. Sošolec.

Tako vzgaja cesta...

Pred nekaj dnevi sem se vračala opoldne domov. Za menoj priteče fantek, star kakšnih 12 let. Bil je slabo oblečen, pa me poprosi: »Gospa, dajte mi en dinar, prosim vas, lačen sem in bi si rad kupil kruha.«

Prav rada sem mu dala dinar, tedaj pa veselo steče naprej in se ustavi pri bližnji trafiki. Ne meneč se zame, čeprav sem ga že skoraj dohitela, si kupi cigarete. Začuden ga vprašam: »Kako to, da si nisi kupil kruha?« »Saj sem si ga,« mi odgovori z zadovoljnim smehljajem ter mi pokaže roko s cigaretami.

Žal mi je bilo tega otroka, žal, da sem mu še jaz pomagala zastrupljati mlado telo, zastrupljati njegovo bedno mladost.

O. G.

Dobra reklama

Pretekli teden sem čitala v »Družinskem tedniku« notico pod naslovom »Dobra reklama«. Pisec tega prispevka za rubriko »Žrčalo naših dni« se pritožuje, kako so ga kar na pragu vprašali, ali bo kaj kupil, ko je hotel v trgovini zamenjati čevlje. Balo so se, da ne bi umazal tal.

Ko sem to čitala, se mi je takoj zdelo malo verjetno, kajti kot trgovska pomočnica v trgovini s čevlji dobro vem in sem prepričana, da noben trgovec ne bo tako odbijal svojih odjemalcev, pač pa bi bil vesel, da jih pride čim več, ne glede na to, koliko mu pomožejo, čeprav bi moral potem vso noč čistiti tla.

Če še povem, da v naši trgovini vsak dan čistimo parkete ter vse stranke ljubezno in prijazno sprejememo, vam bo menda dovolj jasno, da je to notica prejšnjega tedna skoraj neverjetna, posebno še v današnjih težkih in za trgovca zelo kritičnih časih.

Mislím, da je po drugih trgovinah prav tako. Trgovska pomočnica

Pošten najditelj

Ko je šla moja mama v začetku meseca k mesarju, je zgubila večjo vsoto denarja. Ker ni imela med potjo nobenega drugega opravlja, je izgubo opazila šele doma. Bila je vsa obupana, ker je mislila, da ga ne bo več dobila. Kmalu pa se je oglasil omenjeni mesar pri nas in prinesel nazaj denar, ki je bil k sreči v zavrtku, na katerem je bil naš naslov.

Hčerka

Jeli potrebno

neprestano opozarjali na »Bayer«-jev križ na Aspirin-tabletah! Pač, kajti vedno znova se pojavljajo palvorbe z nakano, okeristili se s svojimi slovesom Aspirin tablet

ASPIRIN

TABLETE

Oglaš. reg. pod št. brojem 37608 od 8. 11. 1938.

Kdo je bil »Uncle Sam«?

Ali je original »Strička Samuela«, simbola USA, res živel?

Newyork, novembra.

Marsikdo izmed naših bralcev najbrže pozna karikaturno podobo »Uncle Sama«, »strička«, ki na mnogih sodobnih in nekdanjih karikaturah simbolizira Ameriške združene države ali pa njihovo vladno. Uncle Sam je visok, suhljat v črtastih hlačah, s cilindrom v roki ali na glavi in s smešno koničasto bradico. Na splošno mislijo, da je njegovo ime posrečena okrajšava U. S., začetnic United States; ti dve črki se nahajata tudi na vseh stvarih, ki kakor koli pripadajo Združenim državam.

Podoba Uncle Sama pa ni plod fantazije, kajti v prejšnjem stoletju je v Združenih državah res živel človek, ki so ga njegovi znanci imenovali Uncle Sam in ki je bil približno takšen, kakršnega vidimo danes na karikaturah. Kako je pa prišel ta Uncle Sam v karikature in v zgodovino?

Uncle Sam se je v resnici pisal Samuel Wilson; bil je lastnik velike tovarne za mesne izdelke v mestu Troyu v državi Newyork. Najnovejša raziskovanja so dokazala, da je Samuel Wilson resnični prednik Uncle Sama.

Dva brata Samuel in Ebenezer Wilson sta bila lastnika velike tovarne za mesne izdelke, ki je leta 1812, preskrbovala ameriško armado z mesom. Vladni uradnik, ki se je pogajal z lastniki tovarne za dobavo mesa ame-

riški vojski se je pisal Elbert Anderson. Lepega dne je bilo na trgu v Troyu nakupičenih mnogo zabojev, napolnjenih z mesom. Na zabojih je bilo napisano: »E. A. — U. S.« Mimo zabojev so nenehoma hodili ljudje in eden izmed njih je vprašal stražo, kaj pomenijo črke na njih.

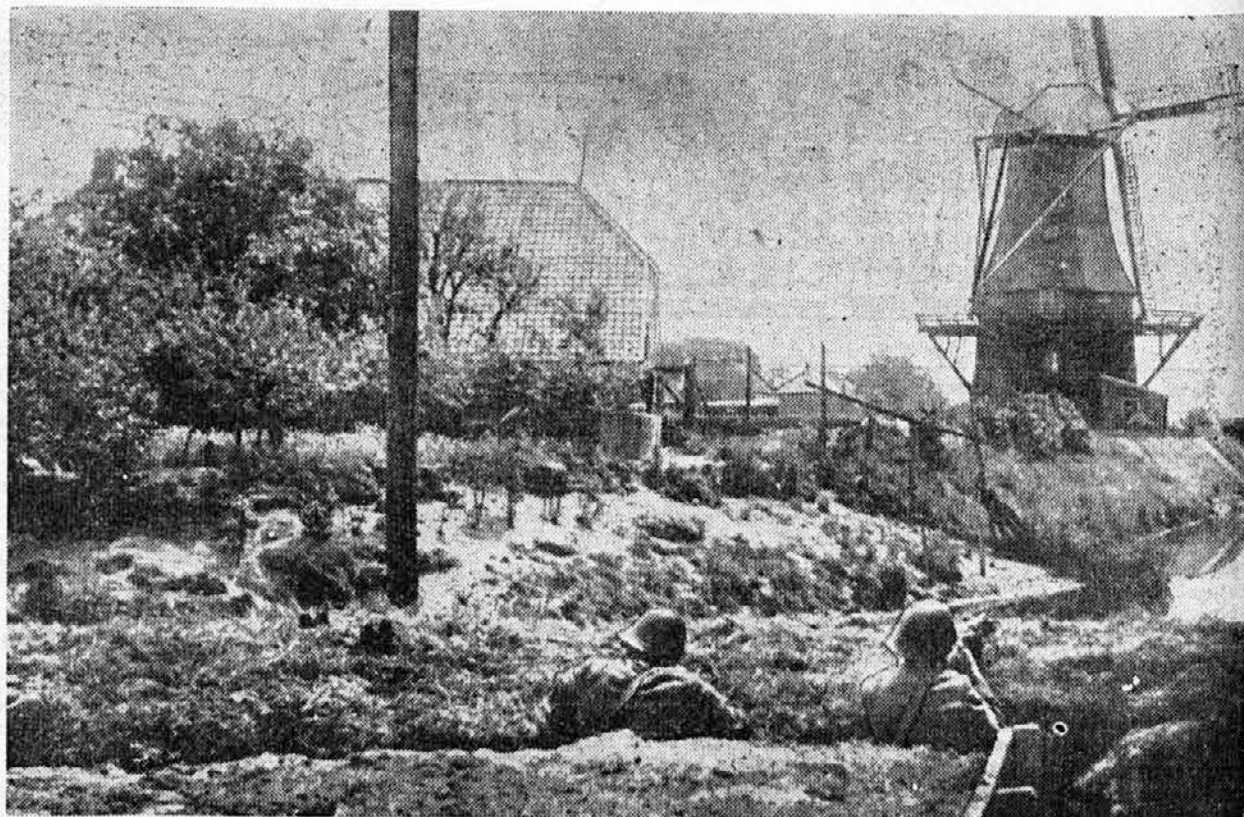
Straža, neki Irec v službi pri bratih Wilsonovih, je nekoliko razmišljal, potem pa dejal:

»Prav za prav tudi sam natanko ne vem, toda zdi se mi, da to pomeni, da so ti zaboji last Elberta Andersona in Uncle Sama.«

»Kdo je pa Uncle Sam?«
»Kaj ga ne poznate, Uncle Sama? On vendar hrani armado!«

Okrog stoječi ljudje so se od srca smejali temu duhovitemu pojasnilu. Zgodnica je pričela krožiti po vsem mestu in še izza mej države Newyorka, kajti Uncle Sam je bil znan in priljubljen daleč naokrog. Nekdo jo je zanesel v armado in odlej se je razširila po vseh Združenih državah.

Kakšen je bil torej ta Uncle Sam v resnici? Ali je bil podoben tistemu, ki ga zdaj rišejo po karikaturah? Če pogledamo njegove fotografije, bomo ugotovili precejšnjo podobnost. Vseka-ko je pa v svoji moški dobi nosil cilindar, progaste hlače in imel koničasto bradico.

K obsednemu stanju na Holandskem: slika kaže holandske vojake v strelskih jarkih ob tako imenovani »vodni črti«, s katero utegnejo Holanci v vojni poplavit velik del dežele.

njihova hitrost poleta in zanesljivost, jih usposablja za najboljše pismo- noše na fronti. Znan je primer, ko je takšen golob rešil več sto ljudi gotove smrti. Neki švedski golob pismo- noša

Američanov, ki so zašli v Argonih. Ta golob je ranjen preletel 45 km v 25 minutah in s svojim sporočilom rešil mnogo ljudi. Danes ga lahko vidimo nagačenega v washingtonskem muzeju.

V svetovni vojni so imeli na zapadni fronti 30.000 golobov. Po premirju so izračunali, koliko jih je poginilo, boljše »padlo« v vojni. Število ni bilo majhno: v svetovni vojni je padlo na zapadu 7462 golobov pismo- noš.

oreha. Okovana je s starinskim železjem, okrašena z izredno lepimi lesorezi. Blagajna se je odpirala s posebnim mehanizmom, tako večje izdelanim, da komaj moremo verjeti, da so

V ječo, ker je hotela shujšati

London, novembra.

Komaj 18letno dekle Heleno Backerichovo je londonsko sodišče obsodilo na šest mesecev ječe, in sicer zato, ker je hotela nasilno in preirano shujšati, kar bi bilo v škodo njenemu zdravju.

Drobna, slabotna Helena je bila že prej enkrat pogojno kaznovana. Te dni se je morala zagovarjati pred sodiščem, ker je pojedla toliko tablet za hujšanje, da ji je škodilo, posebno ker je že tako zelo suha. Sodniku je pa dejala:

»S svojim telesom počnem kar hočem, nihče mi tega ne more zabraniti. Če je pa jemanje tablet za shujšanje kaznivno, zakaj jih potem sploh ne preproveste?«

Sodišče je pa to njeno ugovarjanje prezrlo in je obsodilo dekle na šest mesecev zapora, pred vsem zato, ker v zaporu ne bo mogla jesti takšnih tablet in se bo zanesljivo zredila in popravila.

Leteči pismo- noše na Maginotovi črti

Pariz, novembra.

Te dni je končana na Maginotovi črti poslednja koncentracija, in sicer koncentracija četrdesetih pismo- nošev, ki je njih naloga, da vzdržujejo zvezo med posameznimi četami in kraji.

Ti golobi so dragocen pripomoček za vojaka. Njihov smisel za orientacijo,

Angleški kralj Jurij nadzoruje balonsko pregrado, ki naj bi London varovala pred letalskimi napadi. Na sliki ga vidimo, ko pregleduje vitel za navijanje in spuščanje balonske vrvi.

je priletel iz »Doline smrti« s sporočilom: »Telefonske zveze pretrgane. Borimo se.« Prišla je pomoč in rešila francoske čete iz nevarnosti.

Golob »Cher Ami« je rešil celo četo

20 let ni črhnila besedice

London, novembra.

Ravnatelj neke londonske knjigarne je dolgih dvajset let sestavljal izredno natančen in izčrpen francosko-angleški slovar. Ta slovar bo po svoji dovršenosti presegal vse doslej izdane slovarje. Izdajatelj te izredne knjige je ob koncu svojega dela dejal:

»Vsak večer sem pozno v noč sestavljal to knjigo, ki naj bi postala remek delo mojega življenja. Da se mi je to res posrečilo, se moram zahvaliti predvsem svoji ženi, kajti ves ta čas me ni zmotila niti z besedico, tako da sem se mogel v miru posvetiti samo svojememu ustvarjanju.«

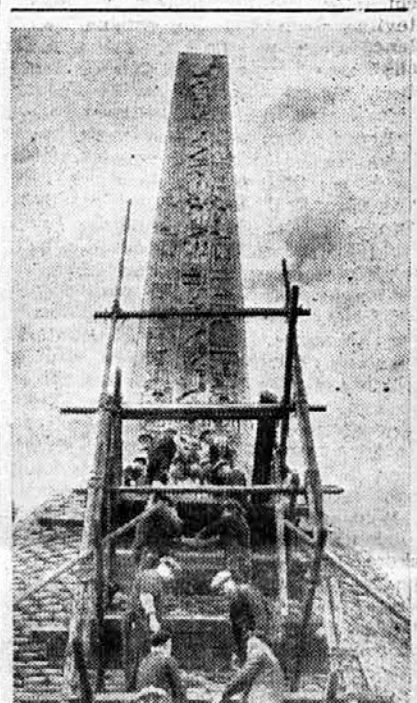
Neverjetno, toda resnično! Le kaj bodo dejale k temu klepetave žene in kaj moške, ki pravijo, da ženska ne more niti trenutek molčati?

Državna blagajna iz lesa

Zürich, novembra.

Pred kratkim so shranili v skladišče pohištva švicarske republike nekdanjo blagajno Zenevske republike. Ta blagajna je po svoji originalnosti vredna, da jo pobježe opišemo:

Posebno zanimivo je, da je ta nekdanja državna blagajna iz lesa, iz izredno močnega in debelega črnega

123 metrov visoki Luksorski obelisk na Trgu Slove v Parizu so pred napadi iz zraka zavarovali s pravcato goro vreč peska. Obelisk je star zgodovinski spomenik iz Egipta.

ga naredili že 1789. leta. Kdor je hotel s pomočjo tega mehanizma odpreti blagajno, je moral poznati posebno šifro, razen tega je moral pa imeti še posebne ključke. Vlomilca, ki ne bi poznal šifre, pa bi kakor koli dobil ključke do ključavnice, ga bi zgrabila posebna železna roka in ga ne bi več spustila. Blagajno so pa tako strogo varovali, da ni nihče poskušal vlomiti v njo.

Skrivnost Kleopatrine smrti

Newyork, novembra.

Ameriški profesor Tahes Boorman se je posvetil raziskovanju egiptovske zgodovine; posebno se zanima za skrivnostno in napeto življenje egiptovske kraljice Kleopatre in za njeno skrivnostno smrt.

Legenda pravi, da si je kraljica Kleopatra pritisnila na prsi strupeno kačo, videč da se ne bo mogla več rešiti. Po razgovoru z rimskimi odposlanci je umrla. Profesor Tahes je pa drugačnega mnenja:

»Če bi Kleopatra res umrla od kačjega ugriza, ne bi več imela moči, razgovarjati se z rimskimi odposlanci. Zgodovina omenja tudi, da so našli Kleopatrinu soho po njeni smrti hermetiski zaprto in polno dima. To dokazuje, da se je kraljica Kleopatra zastrupila z zelo strupenim plinom, ki se razvija pri tlenju oglja, z ogljikovim monoksidom.

Vojna ji je prinesla moža

London, novembra.

Navadno vojna dekletom pobere fant, ženam pa moža. To pot je pa vojna neki mladi Jugoslovenki, tam daleč v Londonu, moža prinesla.

Gospodična Maričeva je študirala v Londonu angleščino. Ljubko mlado dekle je moralo ob začetku vojne ostati v angleški prestolnici. Tisti čas, ko je nameravala odpotovati v domovino, pa še ni imela listin v redu, se je spoznala z nekim bogatim Angležem, mladim Johnom Richardom Garlighom. Garligh se je v lepo Jugoslovenko do ušes zaljubil in jo kmalu zaprosil za roko. Te dni sta se zaljubljenca v Londonu poročila.

Garligh, sin nekega južnoafriškega milijonarja, je moral sicer takoj po poroki odriniti na fronto, lepa, mlada ženica pa v Londonu težko čaka, da bo konec vojne.

Tragedija v dveh slikah

Na njivi v okolici Varšave

Dekletce in ameriški poročevalec

V bližini Varšave je šest otrok kopalo krompir. Priletela so nemška letala. Padle so bombe. Eno izmed deklet je opazilo, da je ubilo njeno sestro.

Julien Bryan, fotografski poročevalec ameriške agencije »Wide World« je bil z nekim tovarišem priča te tragedije. Tolažil je siroto, kakor je vedel in znal.

Sliki in tekst po pariškem »Matheu«

Križanke in vojna

Pariz, novembra.

V času vojne so iz vseh francoskih listov na mah izginile tako priljubljene križanke. Bralci francoskih časopisov so zaman prosili uredništva, naj jih vendar spet objavijo, te izpremembe je bila kriva višja sila — cenzura.

Vojna cenzura je bila mnenja, da bi mogli nasprotniki, razni vojnini in tuji agenti uporabiti zamotane križanke za svoja sporočila in šifre. Uradniki cenzure pa tudi ne utegnejo vsak dan sami reševati na tisoče rebusov in križank. Te dni so se pa v francoskih časopisih spet pojavile križanke, ki jih cenzura dovoljuje v posebnem sporazumu z uredništvom časopisov.

100.000 dolarjev za okostje

Newyork, novembra.

Ameriški prirodoslovni muzej spada med največje muzeje na svetu. Hkrati je ta muzej tudi ena najbogatejših znanstvenih ustanov v Združenih državah. Razpolaga z ogromnimi gnotnimi sredstvi, tako da je organiziralo vodstvo muzeja že več znanstvenih odprav po vsem svetu, celo po puščavi Gobi in Mongoliji.

Ker ta, sicer zelo popolni muzej, nima okostja ogromnih mamutov, je ponudilo vodstvo 100.000 dolarjev za okostje, ki so ga pred kratkim našli na skrajnem severu Sibirijske Rusije. Rusi so pa to ponudbo odklonili, ker potrebujejo okostje za svoje muzeje.

Leteči taksi

Newyork, novembra.

Archie Baxter je bil še pred nekaj leti šofer elegantnega taksija. Na lepem mu je prišlo pa na misel, da bi ustanovil najnovejši taksij, »leteči taksi«, letalo, ki ga za nekaj dolarjev lahko sleherni najame za nekaj ur. Ta domislek se je izvrstno obnesel.

Archie Baxter je postal kmalu slaven. Njegova lahka in okretna letala so letela v prav različnih naročilih na vse strani sveta. Trgovci jih naročajo, da s pomočjo letalske reklame konkurirajo trgovcem v bližnjih mestih, zaljubljeni se peljejo na sprehod z letalom, namesto z avtom, politiki jih naročajo, da jim sipljejo propagandne letake nad hišami volilcev. Z letalom se vozijo tudi fotografi-aterji, da naredijo nekaj slik orjaškega kipa svobode v newyorškem pristanišču s ptičje perspektive.

Kmalu ob pričetu svojega dela je dobil Baxter prav nenavadno naročilo. Neki mladenič, čigar zaročenka se je odpeljala s oceanskim parnikom v Evropo, mu je naročil, naj kroži z letalom nad ladjo v poslednji pozdrav pred dolgo ločitvijo. Kmalu so ga pričeli posnemati tudi drugi. Zdalj leti Baxter vsak teden večkrat nad odhajajočimi ladjami, saj sprejme lahko več naročil hkrati in računa za njih izvršitev samo nekaj dolarjev.

Poleti je nastala huda konkurenčna borba med nekaterimi newyorškimi časopisi. Pri tej borbi je Baxter prav mastno zaslužil, ravnanje so po pregovoru: »Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.« Dan za dnem je letal nad Long Islandom in metal časopisne zvitke, ki so jih spodaj že čakali raznašalci.

Tudi s prevažanjem premožnejših Newyorčanov na nedeljski weekend se je dalo dobro zaslužiti. Razen tega ima nekdanji šofer taksija tudi posebno letalsko šolo, kjer se je že 200 ljudi prav hitro naučilo samostojno letati.

Izkaže pripravnega terena, kjer bi lahko pristal. Naposled se je spustil na neko njivo. Učiteljevo truplo je vrgel za neki grm, slekel pilotsko obleko in vzletel. Vrniti se je na letališče in dejal, da je učitelj padel iz letala, ne da bi mu mogel pomagati. Vsem se je zdelo to zelo nerazumljivo. Ko so našli Biwensovo truplo, so spoznali, da gre za zločin. Pod težo dokazov je učenec priznal svojo krivdo.

Zvesta žival

London, novembra.

Znano je, da nekatere živali prehodijo velikanske razdalje, da bi se vrnile v kraj, kjer so dolgo živeli in kjer živi njihov gospodar. Rekord vseh zvestih živali je pa zanesljivo postavila neka angleška mačka. Prehodila je dolgo pot 450 kilometrov od Tawtina do Newcastla, da se je vrnila k svojemu nekdanjemu gospodarju.

Glorija Jeanova, naslednica Deanne Durbinove

Hollywood, novembra.

Deanna Durbinova je že toliko odrasla, da ne more več igrati na platnu raznih otroških vlog, ki jih ameriški gledalci tako radi gledajo. Zato je prepustila igranje takšnih vlog svoji naslednici Gloriji Jeanovi, 11letni Američanki, ki ji je neverjetno podobna.

Sleheri bi dejal, da je mala Glorija Deannina sestra. Razen tega je Glorija tudi že izvrstna igralka in ima prav lep sopranček. Z Deanno sta igrali v nekem filmu sestrski vlogi, odslej bo pa Glorija nastopala v filmih samostojno kot naslednica »pojočega škrljančka« lepe Deanne, ki bo igrala zdaj že ljubimke vloge.

Avtomatski vojak

Čikago, novembra.

Inženir Joe Whitmann iz Chikaga je izumil za svetovno razstavo v Newyorku avtomatskega vojaka. Vodi ga

s pomočjo posebnih električnih valov; ta orjaški vojak lahko kljub svojim 500 kilam teže razvija izredno hitrost.

Namesto srca ima orjak električni motor z 18 konjskimi silami, njegove noge, debele kakor noge slona so zelo gibčne. V rokah drži velikanske gorjace, z enim samim zamahom lahko z njimi ubije celega vola. Posebna naprava, skrita v njegovi glavi, lahko s pomočjo radia daje zapovedi njegovim rokam in nogam. Avtomatski vojak je slep, toda saj ne potrebuje oči, ker gleda zanj njegov zapovednik v svoji celici.

Viljem II., nekdanji nemški cesar ima 22 vnukov na zapadni fronti

Amsterdam, oktobra.

Nekdanji nemški cesar Viljem II. zelo pazljivo zasleduje potek bojev na zapadni fronti. Vsak dan posluša različna radijska poročila in potlej znamenjuje razne novozavzete postojanke z majhnimi zastavicami na velikih zemljevidih. Tako vsaj poroča holandski časopis »Telegraaf«.

Smrt njegovega vnuka Oskarja mu je šla zelo do srca. Nekdanji nemški cesar ima na sedanji nemški fronti 22 vnukov.

Mož in žena sta se pobila zaradi vojne

Amsterdam, novembra.

Evropska vojna je terjala na Nizozemskem dve žrtvi tako rekoč še preden so na zapadni fronti padli prvi strel.

Pred dvema mesecema je neki rudar iz Schesburga na Holandskem po večerji zavrtel radijski gumb in poslušal govor predsednika angleške vlade Chamberlaina. Med govorom je povedal nekaj opomb na račun Nemcev.

Njegova žena je pa simpatizirala s

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapacirano pohištvo

ŽIMO samo z zaščitno plombo

STERILIZIRANO

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME STRAŽIŠČE PRI KRANJU

Naša žima je higijensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu z najmodernejšimi stroji in aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih kužniških obrobov, ker je slabo in nehygienično izdelana, ni desinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se zaredijo molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom!

Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno plombo

STERILIZIRANO

Chamberlainovimi nasprotniki in je pripomnila nekaj gorkih na račun Angležev. Vnel se je prepir. Žena je v jezi pograbila steklenico in jo treščila možu v glavo. Uzaljeni mož je pograbil blizu stoječi stol in ga z vso silo raztreščil na ženin glavi. Ženo so nevarno ranjeno prepeljali v bolnišnico.

Sodišče je šest tednov po tem nenavnem dogodku obsodilo razboritega moža na osem mesecev zapora.

Gosenica povzročila paniko v vsej vasi

London, oktobra.

Te dni je majhna, neznatna gosenica povzročila veliko paniko v angleški vasi Sweetonou. Gosenica se je

namreč plazila po žici, ki sproži sireno za alarm pred zračnim napadom. Ko se je priplazila do konca žice, je pričela sirena tuliti. Ljudje so kajpak prestrašeni bežali v zavetišča, misleč da se bližajo sovražna letala. Dolgo se niso upali iz zavetišč, kajti sirena v drugo ni zatulila. Naposled je paznik sirene ugotovil, kaj je sprožilo pripravo, vnovič je sprožil sireno in ljudje so se vrnili v svoje domove.

Umrli je najslavnejši kuhar

Stockholm, novembra.

Te dni je umrl eden najboljših in najslavnejših kuharjev na svetu Adolf Linstrom v 93. letu svoje starosti. Adolf Linstrom ni bil samo med najslavnejšimi in najboljšimi kuharji na svetu, znan zaradi svoje kuharske umetnosti, pač pa tudi zato, ker je spremljal marsikaterega raziskovalca na Severni tečaj, med njimi tudi Amundsen.

Linstrom je bil miren in duhovit človek. Kuhar ni samo jedno okusno, pač pa tudi spretno, ekonomično, kar je za dobrega kuharja zelo važno. Raziskovalci Severnega tečaja so izgubili v njem vnetega pomagača in zanesljivega tovariša.

Smrčeca Duse

Eleonora Duse, slovita igralka (1859 do 1924) se je nekoč ponudila prijateljski zakonski dvojici, da jima bo čuvala otroka, dokler se ne vrneja z daljšega sprehoda.

»Kaj boste počeli, če bo začel otrok vekati?« so jo vprašali starši.

»Kaj bom storila?« je ponovila Duse. »Zapela mu bom kaj. Polno čarovnijski poznam, ki je treba z njimi zabavati dojenčke.«

Ko so se starši vrnili, so uzrli otroka, kako sedi v vozičku in strmi nepremično proti zofi. Tam je ležala slovita tragedka. Glava ji je visela dol, oči je imela zaprte, usta pa odprta. Smrčala je. Na vse pretege, sonorno in enakomerno. Po malem je odprla oči.

»Psi! Če samo za hip preneham s smrčanjem, se začne otrok kaj jokati,« je zasepetala.

Pozneje je začudenima zakoncema pojasnila zagonetko:

»Pela sem ji, peslala sem, osle sem ji kazala, zaigrala sem ji celo igro »Paolo e Francesca«, pa z vsem tem ni bila zadovoljna. Toda smrčanje — to jo je od prvega glasu dalje navdušilo...«

Vojna obveznost za pse v Nemčiji

Berlin, oktobra.

Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo ukaz, da se pehota opremi s psi, ki bodo služili v vojne namene. Zato so pozvali vse lastnike čistokrvnih in polčistokrvnih psov, da jih v določenem času prijavijo pisмено ali ustno pristojnim policijskim upravam in o njih dajo potrebne podatke.

Višina psa, »spodobnega za vojsko« mora znašati 50 do 70 cm. Lastniki, ki ne bodo prijavili svojih psov, bodo kaznovani. Pse bodo uporabili za obveščevalno službo.

Umor v letalu

Newyork, novembra.

Ze večkrat smo slišali o samomoru v letalu, toda o umoru v letalu, in še v višini 1000 metrov, doslej še nismo ne brali ne slišali.

Z letališča v Indianapolisu v Združenih državah sta odletela mlad pilot-ski učenec Ernest Pletch in njegov letalski učitelj Karel Biwens. Letalo sta krmilila oba, tako da ga je lahko krmilil učitelj, pa tudi njegov učenec. Zdi se, da sta imela učitelj in učenec namen letalo ukrasti in pobegniti z njim. Najbrže si pa v tem načrtu še nista bila popolnoma na jasnem, kajti v višini tisočih metrov se je vnel srdit prepir. Ostalo ni samo pri besedah. Nasprotnika sta se dejansko spoprijela. Letalo se je nevarno nagnilo in z bliskovito hitričo drvelo proti zemlji. Učenec je potegnil svoj samokres in ustrelil svojega učitelja, da je omahnil. Naravnal je letalo in letel s svojim mrtvim tovarišem še precej daleč.

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

Tega najbrže ne veste, da so tudi med živalmi zelo bojeviti primeri, in sicer celo med zelo majhnimi živalicami. Tako bojevite so nekatere, da so jim celo znanstveniki dali temu primerno ime. Neki hrošč se na primer imenuje »bombardier«. To pa zato, ker je opremljen z najnovejšimi pripomočki, takšnimi, kakršne uporabljajo v sedanji vojni. Če hroščaka napade, se hitro obrne in v sovražnika pušne iz dveh žlez neko jedko kislino. Kislina se v zraku takoj spremeni v plinsko paro. Seveda se sovražnik ustraši že nenavnega pojava, kaj šele pokanja. Kislina se namreč v zraku spremeni v plin z vsemi znaki eksplozije, torej tudi poka.

Kraljevska igra šah je prišla v Evropo v desetem stoletju iz Perzije. Znano je, da ima ta igra ime po perzijskem kralju šahu. Takrat so bile pa šahovske figure še popolnoma drugačne kakor so danes. Bile so približno tako velike kot pest in narejene iz železa, tako da so v potrebi služile tudi kot obrambno sredstvo, če so se duhovi preveč razvneli.

Kako se zgodi, če človek nima zupanja do svoje lastne umetnosti? Ena najlepših stavb v Drazdanih je cerkev, ki na svoji ogromni kupoli kaže obris vsega mesta. Cerkev je še za časa Avgusta Močnega (1694 do 1733) zgradil stavbenik Georg

Bähr. Ko je svoje delo končal, se mu je zdelo, da je popolnoma zgrešeno. Mislil je namreč, da temelji ne bodo zdržali velike kupole. Obupan nad »ponesrečenim« delom se je povzpел na stolp in planil v globino. Dve sto let je že minilo od tistih dob, ne da bi se pokazala niti najmanjša napaka pri gradnji. Kupolo so celo že bombardirali in kljub temu se ni zrušila. Šele zdaj bodo cerkev nekoliko popravili.

To je sicer pravi čudež, toda resnica je, da je pri poročenih Tibetankah dolžnost, da skrbijo za svojo zunanost, pa ne za lepo zunanost, temveč za čim gršo. Zato se Tibetanke po obrazu mažejo z neko rdečastočrnim prahom, narejenim iz krvi in rastlin. Ta prah pa prav nič bolje ne diši kakor je videti na pogled. Svoja lica pa pomažejo Tibetanke tudi še z drugimi, vsemi možnimi mazili. Lamaizem, tibetanska veroizpoved, namreč propoveduje, da je lepota v zakonu neprikladna za srečno življenje. Lepota poročenih žensk bi tudi drugim moškim zbužala poželjenje. Zato ne sme nobena zvesta zakonska žena s svojo lepoto priklicati takšnega greha nad svojo glavo.

Če je kdo povabljen na slavnost, v prvi vrsti poskrbi za svojo zunanost. Kajti ob takšnih priložnostih mora

človek pokazati svoje najboljše. Črna obleka, snežnobela srajca s trdim prsjem in snežnobel ovrtnik. Očitno so tudi Egipčani polagali veliko pažnjo svoji toaleti. Kadar so se odpravljali na kakšno spečanost, so tudi oni oblekli srajco s trdim prsjem. Ker pa takrat še niso znali srajco škrobati, so si pod srajco prišili mrežico iz trde rogovnice.

Svet je že tako ustvarjen, da tisti, ki pri delu največ stori, navadno »kratko vleče«. Tako je že od pamtiveka in tako bo najbrže ostalo do konca sveta. V začetku novega veka je zbudil največjo pozornost izum tiska. Nemec Gutenberg je takrat iznašel črke in natisnil slavno 42vrstično biblijo. Do danes se je ohranila še 51 primerkov, in sicer 41 tiskanih na papir, deset pa na pergament. Te knjige veljajo za najdragocenejše na svetu. Ironija je pa to, da je bil Gutenberg ob njihovem rojstvu reven kot cerkvena miš. Njegov delničar ga je namreč osleparil in pripravil ob vse imetje, s tiskarno in vsemi tiskarskimi pripravami vred. Poleg tega mu je pa zaplenil še njegovo življenjsko delo — tiskano sv. pismo. Medtem ko bi pred dve sto leti dobili Gutenbergovo sv. pismo še za kakšnih dva do tri tisoč mark, je do zadnjih let cena narasla za izvod na papirju na 516.000 mark, za izvod na pergamentu pa 1.155.000 mark ali 19.635.000 dinarjev.

Novela „Družinskega tednika“

Načrti na varnem

Napisal Karl Kurt Ziegler

»Kar čaka naj! Čakanje povzdigne razpoloženje!« je zabrunda Nils Banner, zakoniti odvetnik v neki stranski newyorški ulici.

»Dama je, dama, pa še lepa povrhi!« je pripomnil njegov tajnik.

»Potlej pa še prav poseben; kar deset minut naj čaka!« je zinil Banner in študiral dalje svoj časnik.

Natanko deset minut kasneje je vstopila miss Alford. Vsaj tako se je predstavila. Banner si jo je obduščujoče ogledoval. Toliko lepote in toliko vonja v njegovi mračni sobi! Toda ni se izdal, da ga je dama obarala. S strogim glasom je vprašal lepotico, česa želi.

Smehljajoča se lepotica je v starinski stol sedla udobno, kolikor je le mogla. Kokoletno je prekrizala svoji vitki nožici in spregovorila:

»Sinoči ste imeli obisk, mister Banner!«

»Obiski so moj kruh,« je odvrnil odvetnik.

»Ze, toda sinočni obisk je bil tako

važen, da prav gotovo veste, kam merim. Predsednik Corthy je bil pri Vas.«

Banner se je začuden vzravnil.

»Kaj veste o tem obisku?«

»Vse, prav vse!« je zmagovalno zažgolela dama.

Odvetnik se je za hip zmedel. Potlej je pa zatulil:

»Ni mogoče, edino ako vas predsednik sam pošilja.«

»Potlej bi pač ne nadlegovala vas Načrti me zanimajo popolnoma iz drugih vzrokov.«

Banner je skočil pokonci.

»Menite morda, da pri siromašnem odvetniku lahko dosežete vse, še to nemara, da bi izdal poslovno tajnost!«

»Predsednik je zvit lisjak! Pravilno je sklepal. Živ kret ne bo mislil, da ima sam predsednik Corthy zveze z nekim Nilsom Bannerjem. Kaj še, da bi se mu zdeli njegovi načrti pri njem varnejši kakor v jeklenih šrambah njegove banke. Toda, vedite, miss Peronny se ne da preslepiti!«

Banner je s široko razprtimi očmi zastrmel v svojo čudno gostjo.

»Peronny,« je dahnil, »gangstrka?«

»Živa od pet do glave,« se je nasmešnila lepotica. »Zdaj bova menda najin razgovor hitreje skonečala. Koliko Vam plača predsednik za hrambo papirjev?«

»To vam nič mar!«

»Ponujam vam dvojno ceno, samo če smem za hip pregledati načrte. Jamčim Vam, da ne bom ničesar vzela, pa tudi prerasla ne.«

»Zal mi je. Poštenjak sem in pogodba s stranko mi je sveta.«

»Trojno cenok!« je vablivo ponujala gangstrka.

»Nikar se ne trudite!« jo je zavrnil Banner in se spet zatopil v časnik.

Tedaj je lepotica vstala, stopila k Bannerju, in dve nežni ročici sta ga objeli okoli vratu. Zapeljiv glasek mu je šepetal na uho:

»Midva, Nils, bi vendar lahko tako lepo vzajemno delala, ako pametno uporabiva predsednikove načrte. Udarilo v mojo desnico — in najin dogovor drž! Čez mesec dni si zasluživa čistih dvesto tisoč dolarjev!«

Banner se je prav počasi izvil iz njenega objema. Nerodno je vstal.

»Ne, po nobeni cenil!«

Ko se je pa obrnil, je uzrl čov samokresne preleče namerjeno nase.

»Ako s pametjo ne gre, pa naj kro-

gla spregovori. Dvignite roke kvišku. Zdaj mi pa povejte, kam ste skrili načrte!«

Trd in leden je bil njen glas.

Toda Banner se je samo v zadregi nasmešnil:

»Kakšnega mlajšega tovariša bi menda že pretentali, mene ne več. Taka reč mi navdahne kvečjemu dobro voljo.«

Zabaval se je, ko je opazoval lepotico, kako se s svojimi spretnimi prsti segala zdaj v ta, zdaj v drugi predal, kako je brskala po blagajni in stikala v miznici za načrti.

»Morda mi dovolite, da spet pobesim roke. Prav gotovo vas pri vašem lovu ne bom oviral,« se je norčeval Banner.

»Končala sem — in brez uspeha. Dobro ste skrili listine.«

Lepotici je spet ljubeč nasmešek razjasnil obraz. Samokres je vtaknila nazaj v torbico.

»Ali sem Vas hudo prestrašila, dragi gospod Banner?« je sočutno vprašala.

»Še malo ne. Zmerom sem rad dobre volje.«

»Meni je pa do boljšega plačila! Po naročilu svojega šefa, predsednika Corthyja, Vam izročam za zvesto hrambo njegovih načrtov dvojno plačilo, hkrati Vam pa predam izvirne listine. Do te preskušnje so bili namreč v moji lasti. Kje imate načrte, mister Banner?«

Banner je malce negotovo okleval. Toda miss Alford mu je brž prepodila pomisleke.

»Na besedo mi lahko verjameste, dragi prijatelj. V zapečatenem ovitku so sami stari časniki. Prepričajte se, prosim!«

»Potlej Vas moram že prositi, da vstanete!« je dejal Banner in potegnil izpred sedala pri stolu za obiske zapečateni ovitek. Ko ga je še nekam nezaušno odpiral, je zdajci sprevidel, da lepa dama ni lagala. V njem so bili sami stari časniki.

Z veliko skrbnostjo je vtaknil ovitek v izvirni listinami pod sedalo, hkratu je pa iztegnil roko in smehljuje se segel po ponujenih bankovcih.

»Zdaj mi pa še povejte, kdo ste res!« je prosil skrivnostno obiskovalko.

»Virginia Corthy, in menda boste vsaj Vi lahko prepričali mojega očeta, da sem vendar prida igralka.«

»Prav gotovo!« je vzkliknil Banner in je epremil lepo gostjo do vrat.

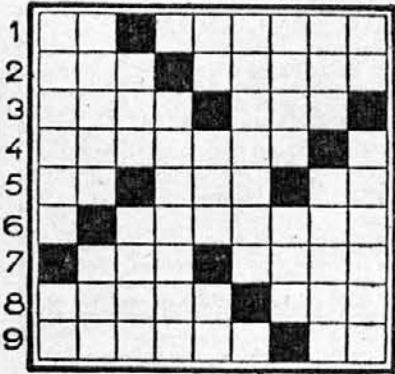
Potlej je stopil k telefonu in je premislekom obrnil številke.

»Koliko ste rekli včeraj? Tisoč dolarjev? Hm. Pravkar sem dobil izvirne načrte. Da, kadar hočeta, si jih lahko ogledata. Toda stvar je kočljiva in nevarna. Zato se rajši pogodiva za dva tisočaka! Drži? No, prav! Taka reč me spravi res v dobro voljo!«

UGANKE?

KRIZANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed:

Vodoravno: 1. ploskovna mera; del cerkve; 2. poljska rastlina; Levstikov junak; 3. zbudljaj; turška gostilna; 4. pravljica; 5. številnik; priprava za šivanje; tuj predlog; 6. staro bojišče; 7. prislov; italijanski slikar; 8. rudnina; azijski vladar; 9. kamenina; zaimek.

Navpično: 1. talisman; veznik; 2. židovski duhovnik; čut; 3. kos lesa; žensko ime; 4. razstrelivo; 5. pouk; pojedina; zaimek; 6. netopir; 7. samostanski predstojnik; panoga športa; 8. poljska rastlina; moško ime; 9. narobe predlog; slovenska gora.

POSETNIKA

Otilija H. Čurč

Delnice

Kaj je ta gospa po poklicu?

ČRKOVNICA

G O J J V V
E O I E N O
E C V Z T I
G M P A M U
N A R L A

SKRIVALNICA

ČETNIK — OSEBA — SVEČNIK
TRGOVEC — UPANJE — BREDA — DARILO — POŠTAR — LEVIČAR — CETINJE — CERKEV — ODESA — NESREČA — SEMIČ.

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih pregovor.

PREMIKALNICA

TOMISLJ
KOROTAN
SLADOLED
LEGENDA
MACEDONIJA
MONARHIJA

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah špansko mesto, ameriško državo in italijansko pokrajino.

DOPOLNILNICA

U U S A S E B E O U S
* * * * *
A A N A A N A S A A A N

Namestu zvezdic vstavi v srednji vrsti prave črke, da dobiš v navpičnih vrstah besede, v srednji vodoravni pa ime in priimek slovenskega pesnika in pisatelja.

VERIGA

— LE —
— ME —
— KE —
— LI —
— GO —
— RI —
— VI —
— TI —

Namesto črtic vstavi zloge, da dobiš v vodoravnih vrstah besede. Zadnji zlog vsake besede je obenem prvi zlog naslednje. Zadnji zlog prve in zadnji zlog zadnje besede v verigi sta enaka.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Krizanka: Vodoravno: rt, napaka, Job, Sedan, atom, luč, Velebit, me, dok, tu, dinamit, Krč, Nora, rovar, Jan, Ararat, na. Navpično: rjavec, Ra, totem, kor, bol, dva, medicar, as, bon, ar, pelikan, adut, moj, Kač, tiran, na, sutana.

Posetnica: Progovni mojster. Črkovnica: Preberi najprej zadnjo navpično vrsto od spodaj navzgor, potem predzadnjo od zgoraj navzdol in v istem smislu dalje, pa dobiš: Zlato je najvrednejša surovina v volni. Skrivnica: Dež za solnce mora priti, izpremenilica: Vida Jerajeva. Magičen kvadrat: dotik, opeka, tenor, Mona, arnt. Rečun s črkami: število 42424 pomnožiš s 242, pa dobiš 10266008.

Poslednjih 5 minut pred spanjem

Poslednjih pet minut pred spanjem se marsikdo nas odraslih prej boji kakor veseli. Kajti teh pet minut se le prerado raztegne v uro ali dve. Za marsikatero izmed nas je zaspati eden najtežjih problemov našega življenja. Le malo ljudi zna iz vsakdanjega življenja, polnega dogodkov in dejavnosti brez težave zdrkniti v žametasto tišino spanja. Pri mnogih ljudeh so prav njihove matere krive, da ne znajo hitro in mirno zaspati. Zakaj?

Mati ima nekoliko živčnega otroka. Otroku težko zaspi. Mati ima zvečer dosti dela, v kuhinji jo še čaka pomivanje posode, in njena edina želja je, da bi otrok kar najhitreje zaspal. Zdi se pa, kakor da bi otrok prav malo upošteval to željo. Nestrpno se premetava po postelji sem in tja in kar venomer vprašuje:

»Mama, ali bomo šli jutri spet v park?«

»Mama, ali naš učitelj vse zna?«

»Mama, kam je pa danes šel očka, da ga ni domov?«

»Mama, ali bomo tudi jutri spetli potico?«

Nekatere matere potrpežljivo odgovarjajo na ta vprašanja, dokler se otrok ne utruji in naposled ne zaspi. Te store prav. Mnoge se pa naveličajo odgovarjati. Kratko in malo ugasnejo luč z besedami:

»Spi zdaj! Lahko noč, in mir mi daj,« in gredo iz sobe.

Otrok ostane sam v temi, prehod iz dneva v noč je za takšnega občutljivega otroka vse prehter. Če se matere boji, je sicer tiho, toda navadno dolgo, dolgo ne zaspi. In če zaspi, zaspi z občutkom, da se mu je storila huda krivica. Če je pa otrok razvajan, prične jokati in »spravi vso hišo pokonci«, kakor mi je pred kratkim zaupala neka mati.

Poslednjih pet minut pred spanjem je za otrokovo duševno in telesno ravnotežje izredno važnih. Teh pet minut, ko otrok ni več čisto buden, pa tudi še ne spi, se splete med tenkočutno materjo in občutljivim otrokom duševna vez, ki pogosto družijo mater in otroka za vse življenje. Nekatere matere so mnenja, da mora otrok zelo dosti spati in da je bolje, če se navadi otrok takoj zaspati, ne da bi se pogovarjal v postelji. Pri nekaterih otrocih je to mogoče, pri večini pa ne. Duševni mir, ki ga dobi otrok v teh petih ali desetih minutah, je pa več vreden kakor cela ura nemirnega spanja.

Otrok je v teh nekaj minutah med spanjem in budnostjo navadno najbolj iskren. Nekako slutiti, da mati z njim ne bo tako stroga kakor podnevi, zato ji prav ta čas marsikaj zaupa, kar bi ji sicer ostalo prikrilo. Da je tako udaril sosedovega fantiča, da se mu je kri ulila iz nosa. (Mati zdaj razume, zakaj je sosedja že nekaj dni tako zapeta do nje.) Da v šoli ni ubogal in je moral stati v kotu. (Mati zve, kakšen je otrok v šoli in naj se pozanima pri učitelju zanj, sluteč, da ni vse v redu.)

Poslednjih pet minut pred spanjem je važnih ne samo za otroka, temveč tudi za mater. Otroku, ki ga bo znala mati vse od najnežnejših let pravilno uspraviti, bo znal tudi pozneje, ko bo že odrasel, pravilno zaspati.

Marsikdo od naših bralcev mi bo pa priznal, da je hitro in pravilno zaspati velika umetnost.

S.

Letošnja zimska moda je v znamenju mufov. Mufti pri plaščih, mufti celo pri oblekah. K preprosti popoldanski obleki se sijajno poda muft iz srebrne lisice, povezan s krasno baržunasto pentljo, ki učinkuje kakor cvetlica. Pri modelu opazimo tudi ljubeč klobuček, ki ima obliko kročnika in je ovit s pajčolanom.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Vampi s krompirjem. Zvečer: Jetrna omaka.

Petek: Krompirjeva juha, eirovi štruklji. Zvečer: Čespljeva kaša.

Sobota: Goveja juha z jajčno kašo, krompirjev pire, govedina, špinaca. Zvečer: Krompirjev golaž.

Nedelja: Zeljnata juha, svinjska pečenka, pražen krompir, pesa. Zvečer: Palačinke.

Zonedeljek: Ješprenj s kranjsko klobaso. Zvečer: Krompirjeva solata, kava.

Torek: Goveja juha z zdrobom, sladko zelje s krompirjem, govedina. Zvečer: Golaž.

Sreda: Fižolova juha z rižem, kislo zelje, krompirjevi cmoki. Zvečer: Fižolova solata.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Zelenjavna juha, polpeti, krompirjeva solata. Zvečer: Jetrne klobase z zeljem.

Petek: Fižolova juha z rižem, vaniljeva pogača, kompot. Zvečer: Palačinke, čaj.

Sobota: Telečji golaž, ocvrti ptički, solata. Zvečer: Rižota, solata.

Nedelja: Goveja juha, piščanci v papriki, pražen riž, mešana solata, kostanjev kompot. Zvečer: Govedina v solati, keksi, čaj.

Ponedeljek: Kisla repa, ajdovi žganci, jabolčni zavitek. Zvečer: Pečenjak, kompot.

Torek: Krompirjeva juha, telečji zrezki, pražen krompir, solata. Zvečer: Irenovke z gorčico, čaj.

Sreda: Goveja juha, čebulna omaka, krompirjev pire, govedina. Zvečer: Rižev narastek s šodojem.

Pojasnila:

¹ Vaniljeva pogača: Potrebujete: pol vaniljevega klinčka, kavno esencijo mleka, 3 velike žlice sladkorja v prahu, 2 veliki žlici vaniljevega sladkorja v prahu, žlico presnega masla, 2 rumenjaka, 4 beljake in nekoliko soli. Vanilijo in sladkor pomelajte z mlekom in dodajte pol klinčka vanilije, vse skupaj ekuhajte, potlej pa vanilijo vzemite ven. Pustite, da se ohladi. Dajte nazaj na ogenj in dodajte prav po malem moko, dokler zmes ne postane gosta. Vzemite z ognja in dodajte počasi presno maslo in oba rumenjaka. Potem beljake nekoliko osolite in iz njih napravite trd sneg. Počasi ga primešajte testu. Namažite pekačo z maslom ali maslo in vanjo stresite testo. Pecite v pečici kakšnih dvajset minut. Vzemite ven in takoj postavite na mizo. Na isti način lahko napravite čokoladno pogačo, samo da ji dodate 3 reberca nastrgane čokolade.

² Ocvrti ptički: Napravi testo iz pol leile moka, štirih jajc, 6 žlic stopljenega presnega masla, nekoliko mlačnega mleka, soli in treh dkg drožja. Stepi ga dobro in pusti shajati. Potem dajaj testo z žlico v obliki kepice na pokrito in z moko potreseno desko, kjer naj znova shaja. Naposled potegni kepice po dolgem, da bodo imele obliko ptičkov, ocvrti jih na maslu in potresi z vaniljevim sladkorjem.

³ Piščanci v papriki: Zreži piščance, osoli jih in deni na razbeljeno mast ali na presno maslo in na zarumenelo čebulo, ki si jo potresla s papriko. Duši piščance, naposled jih prav malo zarumeni, zalij z juho in pridaj majhno skodelico kisle smetane, ki si v njej raztepla kakšno žličko moka. Na mizo jih postavi z makaroni, kruhovimi cmoki, dušenim rižem ali čim podobnim.

⁴ Kostanjev kompot: Lep, zrel kostanj kuhaj v vreli vodi. Ko se nekoliko ohladi, mu olupi samo zunanjo kožo, potem pa daj nazaj v vrelo vodo, da se bo še nekoliko ekuhal in mu boš lahko olupila notranjo kožico. Tako olupljen kostanj pusti, da stoji kakšno uro v hladni vodi, ki si ji dodala dosti limone. Posebej pa pripravi tako imenovani sirup iz enega litra vode in 60 dkg sladkorja. Odcedi kostanj in ga kuhaj v sirupu samo nekaj minut, toliko da začne vreti, potem pa pokritega pusti do naslednjega dne. Takrat kostanj poberi ven in pusti sirup nekoliko vreti. Spet daj vanj kostanj samo za nekaj minut, potem pa pusti stati še en dan. Naposled ga skrbno naloži v kozarce, si-

Pri težavah vsled hemoroidov

pomagata že 1 do 2 Leo-pilule, če jih jemljete po jedi. To sredstvo pomaga že po petih, šestih urah do lahkega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod št. br. 969 od 28. X. 1938

Leo-pilule

Ena največjih pariških modnih hiš je izdelala praktično pošto čepico iz črnega tafta, ki jo krasí velika pentlja iz klobučevine, pritrjena prikupno ob strani. Hkrati je na sliki opaziti bel jabot, kvačkan iz precej grobe niti.

rup pa zlij nanj. Kozarce dobro zavzi in jih kuhaj v pari 8 do 10 minut. Kadar kompot potrebuješ, ga previdno jemlji iz kozarca, da se kostonji ne zdrobe.

MODA

v vojskujočih se državah

Angleška moda je zavrgla vse ekscentričnosti in se je popolnoma prilagodila resnim vojni časom. Na Francoskem so pa samo nekatere modne hiše dale svojim plaščem in kostimom vojaški značaj, medtem ko so obleke pri vseh, brez izjeme, polne ženskosti. Linija oblek je po večini prilagojena telesu, hkrati ga pa tudi poplšava. Zenskam, ki nimajo popolne postave, se ni treba bati, da ne bodo lepe v novi obleki, tistim ženskam pa, ki jim je bila narava naklonjena, in tistim, ki so s telovadbo izpopolnile svojo postavo, bodo moderne obleke pripomogle do popolnega uspeha.

Obleke se po večini do pasu popolnoma prilagajajo telesu; le redko je pas podaljšan do bokov, s čimer se doseže še bogatejša širina gub zadaj, na straneh ali pa krog in krog. Razen teh gub so se damam zelo priljubili različni zvončasti vstavki, ki dajejo obleki tako mladosten videz. Dame so se jih šele letos docela privdale.

Nekatere vodilne pariške modne hiše so letos ustvarile modele, ki jih je veselo pogledati. Zenskost in vitkost je pa morebiti še najbolj izražena v modnih pariških modnih hiše Gaston. Linija popoldanskih oblek te hiše je zmerom kar najbolj preprosta, toda izražena z umetniškim okusom. Tvoril-

Pripravna popoldanska temna obleka, kakršne so letos zelo v modi. Obleka na naši sliki je iz črnega volnena blaga, okrašena z belimi, na roko vezanimi čipkami.

va teh oblek ustrezajo sedanjim pogojem življenja moderne ženske: modeli so napravljeni premišljeno in z mnogimi novimi podrobnostmi. Obleke, posebno popoldanske, so okrašene z naborki, ašurjem, šivi, zvitiimi trakovi, v čemer je Gaston pravi mojster.

Tudi kolekcija Francise in Férand je izraz preprostosti, zelo mladostne in jasne linije, polna izredne umetnosti v kroju in podrobnostih. Popoldanske obleke zelo mehko padajo in poplšavajo postavo. Nasproti tema dvema, pogosto imenovanim modnima hišama, so obleke gospe Sciaparellijeve zelo komplicirane. Tako imajo nekatere njene popoldanske obleke nekakšen predpasnik z naborki in se zadaj zavezujejo z veliko pentljo. Precej preprosti rokavi so pa odlika nekaterih njenih modelov. Veliko pozornost posvečajo v tem salonu krilu. Krila so namreč vsa pošita z naborki in drugimi okrasi itd. Takšne obleke pa pristojajo le zelo vitkim ženskam.

Kolekcija Briere ima spet svojo lastnost, ki iznenadi in prijetno preseneti. Kroj je zelo udoben. Gornji del života je okrašen z naborki, nadzanimi gubami na prsih, nižje se pa naborki lepo razgube in omogočajo prosto gibanje. Krila so včasih nagubana, in sicer na najrazličnejše načine. Od okrasov na lepih, preprostih popoldanskih oblekah so najpogostejši nakit, rese, svetli pošivki in aplikacije iz baržuna. Kdaj pa kdaj je širok, učinkovit pas vse okrajaše.

V svoje nove modele je zlasti gospe Chanelova vplela dosti svoje znane osebnosti iznajdljivosti. Iznajla je tisto, kar bo letošnja zimo največja moda. Odlike njenih modelov so v glavnem tele: normalna ramena, precej kompliciran pas, srednja dolžina, široko krilo povzročajo gube, ki se začno že v pasu. Znane so tudi njene dvodelne obleke. Bluza je po večini iz drugačnega tvoriva ko krilo, zato te obleke učinkujejo ko pravi kostimi. Obleke gospe Chanelove krase različni pošivki, biserni okraski, vlečke, pasovi. Posebno lepe so baržunaste obleke, na prsih izvezene.

Popolnoma drugačna je pa moda na Angleškem. Krinolinalam, turvirjem in konjskim dirkam in podobnim prireditvam je vojna napravila konec. Vse to se bo morebiti vrnilo, ko se bodo stvaritelji mode vrnili s fronte in ko bodo od žene zahtevali spet njeno stodoletno ženskost. Danes pa zahtevajo na Angleškem resne, dogodkom primerne obleke. Kostime, ki so podobni uniformam, visoke ovratnike in dolge rokave — celo pri večernih oblekah. Odstranjene so vse čipke, ki so tri-

Nadaljevanje na 7. strani.

Nogavice perilo dežniki

v najboljši kvaleteti, po tovarniških cenah, v prodajalnah tovarne

VIDMAR

Pred Skofljo 19
Prešernova ul. 10
Gospodstva 2
Tyrševa 5, Palača „Slavija“

VVELIKI IZBIRI VAM NUDIMO

ZA DAME

plašče, obleke, bluze in perilo

ZA GOSPODE

kravate, perilo in nogavice

ZA OTROKE

plaščke, obleke in pletenino po priznani nizkih cenah pri

Jgn. Žargi, Ljubljana
na Sv. Petra c. 11

Pletena jopica

iz angorske volne

Za jopico potrebujete 4 klobčice angorske volne in 4 pramene res fine navadne volne. Sestavite pa barve, ki so letos v modi. To bo storila vsaka pač po svojem okusu. Jopica je zelo topla in hkrati elegantna. Poleg tega je letos moderno takšno pletenje, ki je sestavljeno iz dveh barv in po možnosti dveh različnih voln. Angorska volna je ko nalašč zato. Pletli boste s pletilkama št. 2 in pol patentni vzorec, ostali hrbet pa s pletilkama št. 3.

Za hrbet torej nasnujete na pletilki št. 2 in pol 110 petelj in pletite 7 cm visoko eno levo in eno desno. Potlej predenite na pletilki št. 3 in pletite vseskozi gladko. Na vsakih osem vrst nasnujete na vsaki strani po eno petljo, dokler jih nimate 116, naprej dodajate na vsakih 6 vrst po eno petljo, dokler jih nimate 122, dalje na vsake štiri vrste, dokler jih nimate 140, nakar pletite naravnost, dokler ni del visok 25 cm. Oblikujte rokavno odprtino. Najprej snemite na vsaki strani po 8 petelj, naprej pa v vsaki vrsti po eno, dokler jih nimate na pletilki 98. Dalje pletite naravnost, dokler ne bo hrbet visok 43 cm, potlej pa zaključite.

Za rokava nasnujete 46 petelj na pletilki št. 4 z angorsko volno. Lahko je tudi navadna, da ne boste angorske toliko porabile, ker je precej draga. Pletite eno levo in eno desno, 10 cm visoko. Potlej predenite na pletilki št. 3 in pletite z navadno volno gladko. Ze v prvi vrsti jih nasnujete toliko, da boste imeli na pletilki 60 petelj. Na vsakih osem vrst dodajate na vsaki strani po eno petljo, dokler jih ne boste imeli 66, potlej na vsakih 6 vrst, dokler jih ne boste imeli 76, in na vsake 4 vrste, dokler jih ne bo na pletilki 92. Naprej pletite naravnost, dokler ni rokav dolg 44 cm. Potlej pa začnete takole snemati: najprej 4 petlje na vsaki strani, potlej pa v vsaki drugi vrsti po eno petljo, dokler jih ne ostane 60, potlej pa v vsaki vrsti po eno petljo na vsaki strani, dokler jih ne ostane 30. Te snemite hkrati.

Prednja dela sta pletena z angorsko volno in popolnoma gladko.

Začnete pa pri ramenu in nasnujete 30 petelj na pletilki št. 4. Pletite popolnoma gladko, razen prvih in zadnjih dveh petelj na pletilkah, ki jih vseskozi pletite desno. Potlej tudi dodajate in snemate vseskozi pred te-

ma dvema petljama. Najprej pletite 2 cm naravnost, potlej pa dodajate na vsake štiri vrste po eno petljo (vsega skupaj 14krat), da boste oblikovali vratni izrez v obliki črke V. Brez dodajanja potlej pletite dalje, dokler ne meri prednji del 3 cm manj kolikor meri rokavna odprtina zadnjega dela. Potlej dodajate po eno petljo v vsaki naslednji vrsti na rokavni strani, vsega skupaj šestkrat, nato pa na isti strani nasnujete na novo 12 petelj. S tem ste končali rokavno odprtino. Nato pa na isti strani snemate po eno petljo v vsaki četrty vrsti, vsega skupaj petkrat, nato pa pletite naravnost, dokler ne bo imel prednji del prav takšno obliko na rokavni strani kakor hrbetni del. Tako do konice pri pred-

njem delu. To pa snemate takole: na rokavni strani v začetku vsake vrste po tri petlje, na notranji strani pa po eno petljo v vsaki vrsti tako dolgo, dokler petelj ne zmajka.

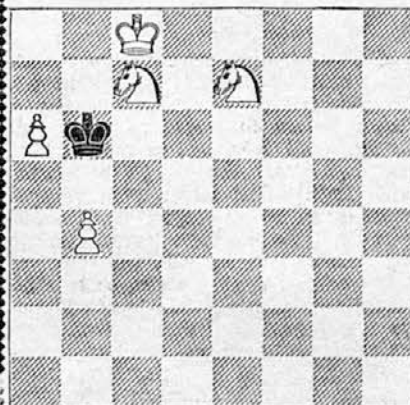
Oba prednja dela sta popolnoma enako pletena, le v obratnem smislu.

Vse gotove dele zlikajte z vlažno krpo narobe, sešijte najprej provizorno, potlej še z gostimi vbodi. Notranja robova prednjih dveh delov obkvačkajte z angorsko volno in napravite štiri ali šest gumbic. Če pustite neobkvačkano, rob podložite s kakšnim blagom in prišijte patentne gume. Na robu pa jopico okrasite z gumbi. Prav tako obkvačkajte okrog vratu, da se ne bo raztegnilo. Naposled polikajte še sešite robove in jopica je gotova.

ŠAH

Problem št. 122

Sestavil A. Bayersdorfer (1902)

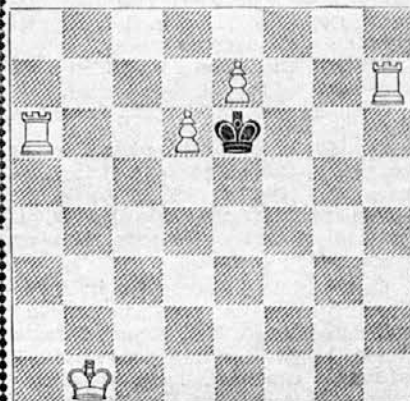

Mat v 3 potezah

(B 26)

Problem št. 123

Sestavil Carl Behting (1902)

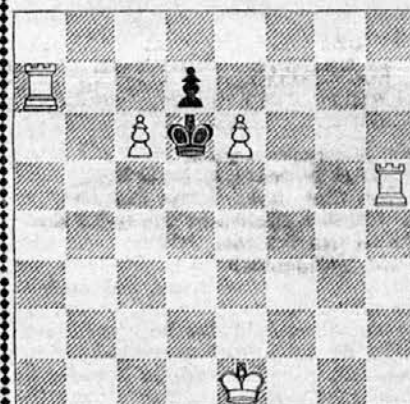
Mat v 3 potezah

Metamorfoze prodirajočega kmeta so zelo duhovito zasnovane. Primerjaj tudi s problemom št. 124!

(B 27)

Problem št. 124

Sestavil W. A. Shinkman (1870)

Mat v 3 potezah

Primerjaj s problemom št. 123!

(B 85)

Rešitev problema št. 119

1. Dc3-c1!	Kd8-e8
2. Dc1-h1!	kar kol
3. Dh1-a8 (h8) mat.	
1.	Se6-c5
2. Dc1xc5	e7-e6
3. Dc5-f8 mat.	

Rešitev problema št. 120

1. Lf8-h6	Kf7-e7
2. Kg5-g6	Ke7-d6
3. Lc4-d5	Kd6-e7 (e5)
4. Lh6-f8 (f4) mat.	

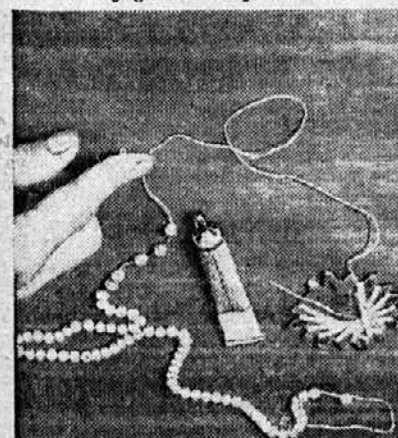
Rešitev problema št. 121

1. Dg7-d7	Sg6-f4
2. Dd7-g4 šah	Tg5xg4
3. Se3-f5 mat.	
1.	Sg6-e5!
2. Dd7-h3 šah	Kg3-f4
3. Se3-d5 mat.	
1.	Sg6-h4
2. Dd7-c7 šah	Tg5-e5
3. Dc7xe5 mat.	
1.	S kar koli ali Kf4
2. Dd7-d4	kar koli
3. Se3-f1 mat.	

Praktični nasveti

Zdaj, ko bomo morali hraniti s kolonijskim blagom, vam priporočamo, da čaj po uporabi posušite in zdrobite s kuhinjskim kladivom, da boste tako izkoristili kar največ njegovih snovi. Potlej ga znova prekuhajte.

Če se vam je strgala nit, na k teri so visele korale, jih boste najlažje nasnuli na novo nit, če jo boste zlepi s staro in spustili korale na novo nit. To vam bo dalo še najmanj dela.

Celofan v gospodinstvu

Vsaka gospodinja ima v svojih omarah za perilo in obleke različne, zelo občutljive kose perila in obleke, različne čipkaste ovratnike, fine bluze, tanke pahovke, umetno cvetje in druge stvari, ki jih uporabljamo po večini samo v določenih letnih časih. Tem stvarim moramo posvečati še posebno pozornost, če nečemo, da se nam pokvarijo zaradi prahu, da ne zbledijo in se ne mečkajo ali da se jih ne lotijo nadležni molji. V takšnih primerih se dobre gospodinjice poslužujejo tankega celofanskega papirja. Ni ravno potrebno, da je celofan nov. Lahko je tudi star, saj tu in tam dobimo vanj zavite nekatere stvari, ki jih kupimo v trgovinah. Te kose skrbno zlepite in vanje zavijete tiste stvari, ki jih morate ohraniti: ovratnike, nežne bluze, svileno perilo itd. Prav tako se pa tudi za krznenne predmete celofanasti ovojij si sijajno obnesejo. Če krzno zavijete vanj in ga še potreseste s tem ali onim praškom, jim ne morejo molji do živca. Kljub temu pa vsi ti predmeti niso skriti skrbnim gospodinjicnim očem.

Ta ali ona bi utegnili pristaviti, da bi v tem pogledu tudi kakšen drug papir ravno tako dobro služil. Toda to bi gospodinjici povzročilo le še več dela. Nalagala bi zavoj za zavojem na kakšen kup ko bi pa to ali ono stvar rabila, bi morala odvit in premetati vse zavojce. Zato je treba preveč časa in energije. Vse stvari, zavite v celofan, pa leže pred očmi gospodinjice, ki ji v primeru, da to ali ono stvar potrebuje, ni treba prav nič brskati, saj vse lahko spregleda v trenutku. Vrh tega so pa ti predmeti še obvarovani pred škodljivimi vplivi. Skrbne gospodinjice bodo v celofanastem papirju torej spravljale vse tiste predmete, ki jim posebno leže na srcu. Fino perilo, čipke, lepe prtiče in še tisoč stvari, ki jih vsak dan ne potrebuje, a so v nevarnosti, da se pokvari. Kljub temu ali pa prav zato ima pa gospodinja v omarah lahko prav takšen red in pregled, perilo je zavito lahko prav

tako lepo zloženo, kakor ima zloženega pridna gospodinja, če je nezavito.

Drage gospodinjice, poskušajte tudi ve obvarovati svoje perilo na ta način, in imele boste še večji užitek z novim redom v omarah, poleg tega pa zaveste, da so nežne tkanine dobro spravljene. Če imate dovolj prostora, boste vse zavite predmete, razen perila, spravile v poseben predal in tako imele še večji pregled nad njimi.

MODNA NOVOST

Namesto ovratnikov in zapetij iz čipk, kakršne smo doslej navadno nosile na jesenskih oblekah, je zdaj prišlo v modo krzno. In sicer astrahan ali pa kakšno drugo krzno. Okrog vratu in zapetij bomo našle prav ozke proge tega ali onega krzna.

Praktičen škotski kostim. Jopica je iz rdece-zeleno-rumenkastega volnenega blaga, ki je rezano poševno. Posebno učinkoviti ste dve vrsti obelčenih gumbov, za vratom pa velika pahovka. Krilo, škotska čepica in rokavice so temnozeleni.

Bodi praktična pri pranju perila

Kako dolgo boste imeli lepo, celo in snežno belo perilo, to je odvisno od pranja. Perilo morate prati zelo pazljivo in natanko, kar pa ne pomeni, da morate porabiti neznansko količino raznih dragih pralnih praškov. Perilo ohranite čedno kljub pogostemu pranju, če se točno ravnaš po nekaterih pravilih o pravilnem pranju. Zal se pa nekatere gospodinjice kaj malo zmenijo za takšna pravila.

Ta pravila se prične že pri namakanju perila. Najprej moramo ločiti tako imenovano 'pisano' perilo od belega. To zna že marsikatera gospodinja. Le redko katera pa pomisli, da bi bilo dobro posebno umazane konce ovratnikov in rokavov očistiti že pred namakanjem. Perilo namakaš v vodi, ki si ji primešala kakšno dobro sredstvo za omehčanje. To sredstvo moraš pa zelo dobro raztopiti. V tej vodi naj se namaka perilo 12 ur. Potlej izperemo perilo v čisti vodi. Videle bomo, kako se bo umazanost kar raztajala, perilo bomo pa že dokaj čisto dale v luženje.

Vodo za luženje moramo 10 do 15 minut pred uporabo omehčati s sodo. Le tako se bo pralni prašek, ki ga uporabljamo za luženje, res popolnoma spenilo. Če perilo poprej pred luženjem namočimo po zgoraj opisanem postopku, bomo lug od belega perila lahko še uporabljali za luženje pisanega perila, nogavic itd. Šele če je lug popolnoma neraben in zelo umazan, ga zlijmo proč.

Prav zanimivo in važno poglavje pri pranju je izpiranje perila. Najprej je treba perilo izprati v vroči vodi, nato v mlačni in nato v mrzli vodi. Zapomni si je tudi treba, da moramo vse perilo hkrati namakati, hkrati lužiti in hkrati izpirati. Če vržemo k perilu, ki se je odmakalo 12 ur, srajco, ki se je odmakala samo pol ure, potlej nas ne sme presenetiti, če ta srajca ne bo tako čista kakor ostalo perilo. Utegne pa celo pokvariti belino drugega perila.

Kakor pri drugih stvareh, tako je treba tudi pri pranju perila paziti na sleherni malenkost, če hočemo, da bomo imele v omari lepo, čisto, belo perilo.

ČIST BEL OBRAZ

v 10 dneh z uporabo FEMINA kreme proti PEGAM. Suha ali mastna 20.- din. Po povzetju pošilja: PARFUMERIE BALOG — STARI BEČI, Dunavska banovina.

DRUŽINSKI TEDNIK
V VSAKO
SLOVENSKO HIŠO!

6. nadaljevanje

Čeprav je bila še zelo nejevoljna, da, kar jezna na tega predrznega možaka, se ni mogla premagati, da ne bi prebrala lističa, ki je ležal zraven denarja. In ko ga je prebrala, si spet ni mogla kaj, da se ne bi njeno tako dobrohotno in nežno žensko srce otajalo ob tem nežnem in dobrotljivem pismu:

Señora,

Govoril sem o vas s svojim tovarišem. Prišel bo zjutraj po vas in vas bo odpeljal tja, kjer bo dobro za vas. Zaučajte mu in pazite na vsak svoj korak, kajti čaka vas še mnogo ovir. Iz vsega srca želim, da jih bi premostili, kajti odslej mi je vaša varnost tako draga kakor moje življenje! Milen bom šele, ko bom izvedel, da ste na varnem, pri svojcih.

Oprostite mi, niha moja, če sem bil nekoliko predrzen... Vaša lepota je mo- je edino opravičilo! Prisegam vam, da ni prišla čez moje ustnice beseda ljubezni, ki ne bi bila resnična. Moja duša je bila vada od prvega trenutka, ko sem vas zagledal!

Spomin na vaše nebeske oči bo moja zvezda vodnica, če se bom vrnil živ iz bojev, in moja poslednja sladka slika, če bom padel.

Zena moja, zbogom... Če se boste doma, na Francoskem, kdaj spomnili ubogega caballera, naj vaše lepe ustnice zašepetajo kratko molitev za njegovo dušo ali njegovo rešitev.

Zbogom, Orana, žena moja... in moja ljubezen!

Moreno.

Orana je prebrala pismo in se zamislila. Čudno ganotje ji je stisnilo grlo. Človek, ki je čutila do njega zaničevanje, celo prezir, ji je napisal to dobrohotno, ljubeče ljubezensko pismo.

Obsul jo je z ljubeznijo in z velikodušnostjo, s prav neverjetno velikodušnostjo. Kot komaj doraslo dekle, ki ni še nikoli prav ljubila, ni mogla razumeti, kako se je moglo tako nenadno do ušes zaljubiti. Zdaj je pričevala verjeti, da so bile letaličeve ljubezenske izpovedi v tej burni noči resnične. Rdečica jo je proti njeni volji zalila, če se je spomnila nanje.

Spet je pogledala pismo. Še dve besedi sta bili v njem, ki sta jo globoko pretresli, hkrati pa razveselili: Zena moja! Napisal je žena moja. In ob misli na ti dve besedi jo je prešinilo nekaj vznemirljivo sladkega po vsem životu.

»Zena moja! Človek, na pragu smrti, se je spomnil nanjo, na svojo ženo, poskrbel, da si bo pomagala, njen edini prijatelj v tej strašni deželi... Prijatelj? Ali si ni še pred nekaj minutami zatrjevala, da ji ne more biti po tem, kar se je zgodilo, samo še sovražnik? Skušala je odgovoriti na to vprašanje, toda bila je še tako razburjena, da ni mogla presoditi, za kaj naj bi se odločila.

»Zena moja! Če bo usoda hotela, da bo moral umreti, bodo to najbrže njegove zadnje besede, in nihče na vsem širnem svetu mu jih ne bo smel ubraniti... Tudi ona ni mogla več preprečiti, da je ne bi tako imenoval. Da, njegova žena je, pri tem se ne da nič spremeniti. In to je edino neizpodbitno...

XIV

Rahlo trkanje na vrata je zbudilo Orano iz premišljevanja.

»Pol enajstih je, señora, prinesla sem vam zajtrk!«

»Vstopite vendar, Margarita!« »Še zmerom v postelji, dušica? Oh, razumem. Takšna noč ni nikoli dovolj dolga! Ubogi gospod, moral je tako rano odriniti. Slišala sem ga, ko je šel čez dvorišče. Izgubil je sabljo, tako je hitel. Zažvenčalo je na tlaku, da je bilo jo! Ali ga niste slišali?«

»Ne. Spala sem in moj mož je bil dovolj obziren, da me ni budil. Tako trdno sem spala, da bi se menda lahko hiša podrla, ne da bi slišala.«

»Nič čudnega. V vaših letih sem spala kakor polh.«

Vrta ženska je najprej pazljivo pospravila ostanke večerje, potem pa postavila na mizo pladenj z zajtrkom: kadečim se kakaom in rogljički, dišečimi po janežu.

Spanci zelo radi pijejo sladki, duhteči kakao in prigrizujejo janeževe rogljičke; pravijo, da si nekateri takšno južno celo v cerkev prineso. Tudi Orana je s slastjo segla po pišči in prigrizku.

Vnovič je potrkalo, to pot kratko in energično. Orana se je prestrašena ozrla v vrata.

Vstopil je čokot, močan možik, energičnega obraza in prodornih, jekleno sivih oči.

»S kom imam čast?« je plaho vprašala, skušajoč skriti zadrego, ki jo je občutila pred neznancom.

Tujec je skrbno zaprl vrata, se priklonil in dejal:

»Dovolite, da se vam predstavim, Perrena, prijatelj Morenov. Vaš mož — pri teh besedah je Orana živo zardela — vam je najbrže pripovedoval o meni. Naročil mi

je, naj vas spremim na poslaništvo in priskrbim, da boste odpotovali v redu v domovino.«

»Oh, lepo!« je vzklila olajšano in kamen se ji je odvalil od srca. »Moreno mi je pripovedoval, kako vam zaupa.« Droben smehljaj ji je ozaril otožni obraz: »Naročil mi je, naj se vam slepo pokorim. Señor, zaupam vam.«

»Moreno je moj najboljši prijatelj, skoraj kakor brat mi je. Rešil je moj mater in moji sestri. Dolg, ki ga ne bom mogel nikoli popolnoma poplačati. Prosim me, naj vas spravim na varno, señora. Lahko se zanesete name.«

»Hvala!«

Orana ni mogla odgovoriti ničesar več. V zadoščenju ji je bilo, da je Perrena tako spoštljivo govoril o njenem možu. Čeprav si je v mislih zatrjevala, da ga prezira in sovraži, bi se takoj potegnila zanj, če bi kdo dejal o njem kaj slabega ali nečastnega.

»Ta človek je pač zelo mnogostranski,« si je dejala porogljivo sama pri sebi.

»In kaj vam je naročil Moreno?« je vprašala po kratkem premisleku.

»Ali vam ni razložil najinega načrta?«

»Ne, bilo je že pozno in nisva govorila o tem,« je odgovorila v zadregi, kajti te besede so ji nehotno priklicale v spomin dogodke pretekle noči.

»Vaš mož je dobil od komisarja Maquedda prepustnico za vas. Zdaj vas lahko takoj odpeljem na poslaništvo. Tam bodo poskrbeli, da boste o pravem času na parniku.«

»Toda kaj naj počnem dotlej, dokler ne bo parnik odplul?«

»Ostali boste na poslaništvu, tako sva se domenila. Ali vam Moreno ni dal denarja?«

»Oh, seveda.«

»Res čudno, da vam ni natančneje pojasnil, kako morate ravnati.«

Zardela je do ušes. »Zanesel se je popolnoma na vas, señor. Davi je odšel, ne da bi me bil budil. Bil je tako obziren... Mislim, da ga bom lahko spremila. Bila sem razočarana, videč, da je odšel sam, ne da bi me bil budil...«

»Nikar tega ne obžalujte, señora. Morenu bi bilo najbrže zelo mučno, posloviti se pred ljudmi od svoje mlade žene.«

»Mislite?« je dvomeče vprašala. Še predobro ji je bilo v spominu, kako bučno je pred ljudmi proslavljala svojo poroko, in ta spomin se ni nič kaj ujemal s Perrenovimi besedami.

»Hm... vaš mož ima v tem mestu več prijateljev, kakor si jih je morda želel...« je nekoliko v zadregi dejal Perrena.

»Oh, res?«

»Sicer ni vredno besed! Toda rajši imam, da izveste resnico od mene kakor od tistih strupenih jezikov, ki pretiravajo iz golega ve-

Dario

»Nejče, ali ti je tvoja bivša nevesta vrnila lišp, ko sta razdrla zaroko?«

»Kaj še. Tako ji je bil všeč, da mi ga je odkupila... Denarja pa še do danes nisem videl.«

Škoda časa

»No, fantiček, kako ti je kaj v šoli všeč?«

»Se gre, toda škoda je pol dneva, ki ga človek zabi za prazen nič.«

Velika razlika

»Presrečna bi bila, ko bi bil vsaj en cel dan tako ljubezniv, kakor so kavalirji v filmih.«

»Verjamem. Toda — ali se ti sploh sanja, koliko jim za to plačajo.«

Pamet o nepravem času

»Pomisli, Elica, nocoj se mi je sanjalo, da sem te zasnubil. Kaj neki to pomeni?«

»Da se ti pamet žal samo v sanjah odpre.«

Dober jezik

Trebušnik zavije v prav imenitno restavracijo in si naroči obed. Ker se je bil doma preveč razvabil, si v pozabljivosti privede pritiček okoli vratu.

Poslovodja pomigne ves osupel prve- mu natakarku.

»Previdno in vljudno in na moč pri- zanesljivo opozorite gospoda na ne- taktičnost.«

Natakark odide h gospodu.

»Oprostite gospod, ali vas naj obri- jem ali ostrizem?«

Čreva mu pregled

»Zdi se mi, da sosedla Godrnjača od sile vzemirja Tončkov boben, ki si mu ga za god kupil.«

Ljubezen

ŠPANSKEGA ČASTNIKA

IZ FRANCOSKINE PREVEDLA K. N.

selja nad žalostjo svojega bližnjega.«

»Kaj se je zgodilo?« Orana se je zdržnila ob misli, da bo izvedela o svojem možu kaj neprijetnega. Da se mu je ni kaj zgodilo! Morda so ga zaradi nje prišli? Nešteto možnosti ji je rojilo po glavi. Proseče je uprla oči v pripovedovalca:

»Povejte hitro — kaj se je zgo- dilo?«

»Nikar se tako ne razburjajte, mala señora! Nič posebnega se ni zgodilo. Samo lepa plesalka Marija d'Albacenova je izvedela, da se je poročil brez njene vednosti. In davi ga je počakala, da mu pove nekaj gorkih v slovo!«

»Ali ji je morda zakon objubil?« je v zadregi vprašala mlada žena.

»Kaj še! Tako sentimentalni Moreno ni! Veste, moški ločijo dvoje vrst žensk. Takšne, ki jih ljubijo in spoštujejo, in takšne, ki so samo za ljubezen, naslado. Po- roče se s prvimi in naravno je, da ostanejo druge na cedilu. Ali je kaj čudnega, če je doživel najin

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, kloubke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

prijatelj po poroki takšen pri- zorček?«

»Hm... Da... Seveda... Orani so bile kot strogo vzgojeni deklici te čudne moške navade španskega vas. Prvič je slišala o njih govoriti tak- to svobodno. Morenov prijatelj se je zdržnil, čuteč, da je povedal preveč. Misleč, da je Oranina za- drega znamenje ljubosumnosti, je pomirjujoče dejal:

»Nikar ne mislite, da je vaš mož lažil za njimi. Čeden fant je, nič čudnega, če ga ženske niso pustile pri miru. In Spanci smo vroče krvi,« je pomenljivo pristavil. »Si- cer pa, ne sodite slabo, señora. Vaš mož je bil doslej svobodni, prost. Imel je svobodno izbiro. Izbral si je vas. Mislim, da ni mogel bolje storiti. Čestitam vam, señora. Do- bili ste moža, ki je doslej naših stvari od nas vseh kar najbolj ko- ristil.« Priklonil se je globoko in ji po kastiljanski navadi spoštljivo poljubil roko.

»Hvala, señor,« je odgovorila Orana in prvič ji je smehljaj pre- letel drobni obraz. »Zdaj ko vem za nekdajne grehe, — to besedo je izrekla z nasmeškom — svojega moža, se pogovoriva o važnejših stvareh. Preteklost me več ne za- nima, posvetiva rajši nekaj besed bodočnosti.«

Pravilen odgovor

Učitelj: »Kaj si predstavljáš pod višim mostom, Jurček?«

Učenec: »...vodo, gospod učitelj.«

Med možem in ženo

»Za božjo voljo, že spet imaš novo obleko! Kaj boš, prosim te, delala, ko bom jaz umrl?«

»Kupila si bom črno obleko.«

Za moža ali finejši?

V elegantno modno trgovino za go- spode stopi dama.

»Prosim, pokažite mi ovratnice.«

»Za moža ali kaj finejšega?«

Pri zdravniku

Zdravnik po natančnem pregledu bolnika.

»Vse je v redu. Svetoval bi vam edino to, da nehate piti.«

»Gospod doktor, prosim, povejte mi to latinsko. Rad bi namreč tudi ženi povedal, kaj ste mi svetovali.«

Med prijatelji

»Pomislite, moja žena lahko ostane dve minuti pod vodo, ne da bi dihal.«

»To še ni nič. Moja žena pa lahko govori brez prestanka dve uri.«

Športniki

»Ali se bavite s kakšnim športom?«

»To se razume. Kako naj bi bil pa sicer zdrav?«

»S katerim pa?«

»Znamke zbiram.«

Na cesti

Dva znanca se srečata.

»Niti eni ženski se ni še posrečilo, da bi iz mene napravila tepca.«

»Komu se je pa potlej to posrečilo?«

sta si kosilo — kosček čokolade — potlej sta pa čepela v skrivališču vse do mraka. Orana ni dovolila, da bi Perrena odšel po hrano, bo- ječ se, da bi mu kdo sledil.

Šele ko se je čisto znočilo, sta si upala na eno glavnih ulic, od ondod sta naposled prišla — Per- rena kajpak ves čas deset metrov pred Orano — do palače franco- skega poslanstva.

Pozno v noči je mladi Spanec izročil svojo varovanko njenim ro- jakom Francozom. Bil je zadovol- njen sam s seboj, saj je izpolnil svojo dolžnost. Zena njegovega pri- jatelja je bila zdaj popolnoma na varnem.

Mlada žena se je mlademu čast- niku toplo zahvalila za skrbnost in varstvo. Bila je pa tako utru- jena, da je koj po svojem prihodu na zaslonem ležišču zaspala...

Dva dni pozneje se je Orana vkrcala na angleški parnik »Tim- gade«. Odplul je z dve sto drugimi begunci v smeri proti Marseillu.

Po nekaj dneh precej viharne vožnje je parnik srečno pristal ob francoski obali.

XV

Počasi sta se Madame Le Cadre- ronova in Orana sprehajali po dre- voredu na vrtu domačega gradiča. Bil je sončen poletni dan in jasno nebo se je veselo bočilo nad njima. Čeprav je bilo vroče, ni bilo ni- kakšne sople, zrak je bil čist in prozoren kakor kristal.

»Odkar si se vrnila s španskega, nisi več takšna kakor poprej. Ne- kako otožna si, rekla bi, zamišljena... Pred tem bedastim potovanjem si bila tako vesela in razigrana ka- kor otrok. Zdaj si pa resna in za- peta kakor odrasel človek. Kaj je s teboj, Orana?«

»Odrasla sem, mama. Zdaj ni- sem več neskrbno dekletce kakor poprej. Preveč grozot sem videla tam doli...«

»Oh, ne vem, ali morejo leta tako vplivati na značaj človeka... Morda ta temna obleka? Nisi zdrava, če se ne oblačiš v črno! Le zakaj?«

»Nikar si ne beli glave, mamica. Še časom bo tudi to minilo. Še vse preveč so mi pred očmi dogodki, ki sem jih doživela v tisti strašni de- želi... Tamkaj menda ni človeka, ki ne bi nosil črnilne...«

»Razumem, da so dogodki vpli- vali nate, da si se zaradi njih zresnila in prezgodaj dozorela. Igriva neskrbnost mladih let je padla s tebe kakor lupina. Saj si bila vendar včasih čisto drugača. Bila si v bistvu vesela in razigrana in še tako strašno doživljate te ne bi moglo tako spremeniti, če se ne bi tebe osebno dotaknilo... Orana, tako mlada si še! Pri dvajsetih le- tih je človek še zelo, zelo mlad, in nemogoče je, da bi bil tako črno- gled, kakor si postala ti. Saj zdaj si vendar doma, na varnem!«

Otožen smehljaj je ozaril resni dekletov obraz.

»Mislim, da spomin na takšne grozote le počasi obledi. Ni ga v Barceloni dekleta in tudi ne v Ma- dridu, ki se bo še kdaj tako ne- skrbno smejala kakor prejšnje dni, ko še ni poznala obstreljevanja in bombardiranja... Da, celo otroci ne bodo mogli tako hitro pozabiti teh grozotnih spominov. Ne moreš si misliti, kaj sem videla in doživela tam doli...«

Hoteč se s silo iztrgati iz žalost- nih misli, se je nasmešnila, toda tudi ta smehljaj je bil otožen in ubog. Skrbnih materinih oči ni mogla prevariti, čeprav je na vi- dez vedro dejala:

»Saj bom spet vesela, mamica! Poglej me, saj sem rdečelčna in zdrava. Priznam, da sem še neko- liko otožna, toda tako dobri ste vsi z menoj, da bom prav kmalu spet tako neskrbna in mirna kakor prejšnje dni.«

Rahel nasmeš je švignil čez dobro- hotni obraz gospe Le Cadreronove. Da, njena edina skrb je bila, da bi bila Orana spet takšna kakor te- daj, ko še ni doživela vojne in nje- nih grozot. Materinska skrb sle- herne prave matere za otrokovo duševno in telesno ravnotežje. Tej skrbi je posvetila vso svojo ener- gijo in vse svoje moči. Sleherni, tudi najmanjši uspeh pri hčerki jo je razveselil.

»Upam, da bo čas zacelil vse rane, Orana,« je mehko dejala. »Oče in jaz se bova potrudila, da ne boš ničesar pogrešala in da bo postalo tvoje srce spet tako lahko in mirno kakor poprej.«

»Tako dobra sta z menoj, očka in ti,« je vzdihnila Orana. »Ne- hvaležna sem, ker vaju ne ubo- gam. Poglej, mamica, saj se že smejem. Tvoja Orana je že spet vesela.«

Nasmejala se je, toda to ni bil tisti neskrbni smeh, ki ga je njena mati tako dobro poznala.

»Nikar se prisiljeno ne smej, lju- bica,« ji je dobrohotno dejala. »No- čem, da bi zatrla čustva, ki ti pol- nijo srce. Rada bi samo, da bi kar najhitreje pozabila grozote, ki si jih doživela tam doli.«

Ali pojde Amerika v vojno?

Gallupov „barometer“ je najzanesljivejše merilo ameriških simpatij in antipatij. Predsednik USA bolj zaupa temu barometru kakor senatu. — Ali je Roosevelt diktator?

Ali se bodo Združene države udeležile evropske vojne? Vprašanje — poročate — na katero danes še nihče ne ve točnega odgovora.

Zmotili ste se, prijatelj: na to vprašanje danes že vemo odgovor. Ne sicer matematično določnega, a tudi ne pitično skrivnostnega. Naš odgovor je: v prihodnjih mesecih ostane USA nevtralna. Kaj bo pozneje, bodo pa šele dogodki pokazali.

Tako nedoločno odgovarjati, ni nobena umetnija, bo spet ugovarjal cenjeni bralec. Da ni nikakršna umetnija, radi pritrđimo, in bomo celo še sami to dokazali; ne strinjamo se pa s trditvijo, da je odgovor nedoločen. Te dni, ko so v Washingtonu glasovali, smo namreč slišali več naših ljudi, kako so samozavestno preročevali: »Boste videli, še pred novim letom bo Amerika v vojni.« Proti tej trditvi postavljamo določno protitrđitev: Najmanj do začetka pomladi ostane USA nevtralna. Ali vam je to dovolj določen odgovor?

Naši bralci se spomnijo, da smo v svojem političnem pregledu stalno računali s sprejetjem Rooseveltovega nevtralnega zakona. Če bi se bili pri tem opirali zgolj na razmerje med številom vladnih in opozicijskih poslancev in senatorjev, bi se bili kaj lahko usteli; saj ste gotovo brali in slišali, da je proti Rooseveltovemu načrtu glasovalo tudi nekaj tucatov članov njegove lastne stranke.

Ne, gole številke nam niso bile merilo. Ravnali smo se po nečem še določnejšem, še prijemljivejšem: po barometru dr. Gallupa.

Toda preden si ogledamo ta »barometer«, smo dolžni osvežiti spomin na nekatere posebnosti ameriškega političnega življenja — posebnosti, ki nam že same pojasne marsikateri sicer nerazumljiv dogodek z druge strani oceana.

Zanimivosti ameriške ustave

Prezident

Predsednik Združenih držav združuje v svoji osebi funkcije, ki jih v skoraj vseh drugih demokratičnih republikah opravljata dve osebi: predsednik republike in predsednik vlade. Roosevelt je prezident USA in hkrati ministrski predsednik Združenih držav.

To ima velik pomen. Ker je politika vsake, tudi parlamentarne države na koncu koncev le odvisna od njenih vrhov, je ameriška politika kolikor toliko stalna in smotrna; kajti prezidentstvo traja štiri leta, in v tem času ne more biti osebne spremembe v ministrskem predsedstvu.

Možne so pa spremembe v vladi. Kajti — kakor v diktaturah! — si ameriški prezident sam izbere ministre in le-ti odgovarjajo samo njemu. Prezident jih sklicuje na sejo, kadar se njemu zdi, in posluša njihove nasvete... ali pa tudi ne. Skratka, ministri so v Washingtonu — spet kakor v diktaturah! — samo izvršilni organi, ki imajo nalogo paziti, da uprava dobro funkcionira, nimajo pa nobene možnosti osebne iniciative; a zato jih tudi ne tišči nikakršna politična odgovornost.

Kje se ta podobnost z diktaturami neha, bomo pozneje povedali.

Ameriški prezident imenuje visoko uradništvo, posebno sodnike vrhovnega sodišča (resda sporazumno s senatom). In sam pripravlja in sestavlja mednarodne pogodbe, posega pa tudi v zakonodajo (»New Deal«).

Ameriškega prezidenta voli narod tako rekoč neposredno. Sicer si volivci izberejo najprej volivne može, toda le-ti dobe od naroda imperativni nalog, koga imajo voliti za pred-

sednika. Zato se čuti vsak ameriški prezident bolj odgovornega narodu kakor parlamentu. Zato se prezident tudi upa postaviti se parlamentu po robu, a parlament mu v tem primeru ne more do živga, če ne zbere najmanj dvetretjinske večine.

Torej diktatura? Če hočete. Toda diktatura, ki mora polagati stroge račune, če noče, da jo narod odpisne.

Ameriški prezident mora namreč pri vsem, kar ukrene, upoštevati, kaj bodo rekli trije činitelji: 1. posamezne države Združenih držav, 2. senat, in 3. devet sodnikov vrhovnega sodišča.

Prezidentove »cokle«

Združene države — kakor že ime pove — niso ena sama država, ampak zveza več držav, namreč 48. Vsaka od teh 48 držav ima svojo ustavo, vsaka svoj parlament, vsaka svojo vlado (z guvernerjem na čelu). In vsaka od teh 48 držav je avtonomna v vsem razen v zadevah, ki se tičejo celotne države.

Senator Borah

Druge kontrole ameriškega prezidenta je kongres, t. j. senat in reprezentančna (zastopniška) zbornica. Poslanci se volijo na dve leti in imajo glavno besedo v finančnih zadevah; oni predlagajo davke, razdeljujejo kredite med ministrstva in določijo višino celotnega proračuna. Senat ima pri finančnih samo pravico do spreminjevalnih predlogov.

Zato gre pa senatu prva beseda v zunanji politiki. Vsako pogodbo, ki jo sklene prezident, mora senat odobriti z dvetretjinsko večino.

Ameriški senat je torej drugi nadzornik nad prezidentom in njegovo centralno vlado.

Tretji — in ne najprijetnejši — nadzornik je pa vrhovno sodišče. V njem sedi devet častitljivih starcev. Imenuje jih prezident s pristankom senata; na tem mestu ostanejo do smrti. Njihova naloga je, paziti, da oblast ne krši ustave. Vrhovnim sodnikom ni prav nič mar, ali je ta ali ona prezidentova novotarija dobra ali slaba; važno je zanje samo to, ali ni navzkriž z ustavo. Njihovo nadzorstvo je za vsakokratnega predsednika še posebno nevarno zato, ker so ti sodniki zaradi svoje starosti silno konservativni in nedostopni za reforme. Vrh tega je verjetno, da so prezidentovi politični nasprotniki; kajti imenoval jih je večidel njegov prednik, a v štirih — in celo v osmih — letih predsednikovanja jih premalo pomre, da bi si prezident z imenovanjem novih izsilil poslušnost vrhovnega sodišča.

Diktator?

Ne, v takšnih okoliščinah prezidentu res ne gre vzdevek diktatorja. In njegova vladavina je vse prej kakor osebna diktatura, kljub drugačnemu videzu.

Ce bi že hoteli govoriti o kakšni diktaturi, bi mogli govoriti le o diktaturi javnega mnenja. Prezident ne more vladati proti 48 državam USA in njihovim vladam; ne more vladati proti senatu; ne more vladati proti vrhovnemu sodišču. Če nastopi proti njim, tvega poraz — ako ni narod za njim. A če zmaga, je v tem dokaz, da je narod na njegovi strani; kajti poslanci in senatorji imajo dober nos za razpoloženje ljudstva. In celo vrhovno sodišče se mora ukloniti diktatu javnega mnenja, sicer pozno in nerado, a vendarle.

Kakor je rekel Wilson: »Če predsednik obvlada parlament, ga obvlada samo zato, ker ima narod za seboj in ker ga parlament nima. Edino orožje, s katerim more prezident ukrotiti parlament, je javno mnenje.«

Barometer dr. Gallupa

Tako smo prišli spet do začetka: ali pojde Amerika v vojno?

Ogledali smo si bili medtem nekatere posebnosti ameriškega političnega življenja; in tako bomo zdaj lažje ocenili sedanje in prihodnje ameriške dogodke in njihov pomen.

Nobenega dvoma ni, da Roosevelt dobro pozna ameriško javno mnenje, drugače se ne bi bil že zdaj spustil v boj za spremembo nevtralnostnega zakona. Za presojo javnega mnenja mu pa v glavnem služijo — tako bi si namreč upali sklepati iz neke njegove izjave — institut dr. Gallupa in ankete ameriškega obzornika »Fortune«.

Kdo je Gallup?

George Horace Gallup, čokat, rjavolas, flegmatičen mož, star 37 let. Doktor psihologije. Pred 5 leti ni v Ameriki še nihče poznal njegovega imena. Danes si Amerika skoraj ne more predstavljati, kaj bi počela brez njega.

Pred štirimi leti je dr. Gallup razglasil, da bo dognal, na kakšnem stališču stoji 130 milijonov Američanov — dognal s tem, da bo izprašal 4000 ljudi. Amerika se mu je smejala. Danes se mu nihče več ne smeje.

Kot profesor žurnalistike na vseučilišču v Iowi je Gallup prvič uspešno preizkusil svojo metodo: ugotovil je namreč izredno točno, kakšen je okus njegovih someščanov glede časopisnih rubrik. Toda takrat mu še niso verjeli. Potlej je napadel Rooseveltov New Deal in dokazal s številskimi in statističnimi podatki, da Američani te Rooseveltove novotarije ne cenijo preveč. Tak škandal! Veleizdaja!

Kmalu nato je Gallup tvegale tole stvar, neverjetno celo v deželi samih neverjetnosti: šest tednov, preden je veleugledna revija »Literary Digest« objavila rezultate svoje orjaške ankete o predsedniških volitvah 1936, je Gallup razglasil, da so njene napovedi napačne in za koliko. »Literary Digest« je izprašal 3 milijone oseb. Napovedal je zmago Landonu. Gallup je izprašal 4000 oseb in napovedal zmago Rooseveltu. Po objavi prvih volivnih rezultatov je celih 90 odstotkov ameriških listov še verjelo v Landonovo zmago. Prvič v svojem življenju je Horace Gallup začel dvomiti o sebi, o svojih številkah, o svoji metodi. Toda pozneje dodatne številke so postavile napovedi »Literary Digesta« na laž. Roosevelt je zmagal. Tisti dan je bil najlepši v Gallupovem življenju: saj je zmagal popolnoma sam proti vesoljni Ameriki!

Carovnik? Ne. A man with an idea, nič več in nič manj: človek, ki ima idejo. Idejo, ki pomeni metodo.

In danes?

Danes je

Gallupov

»Institut

za javno

mnenje«

eden izmed

stebrov

ameriškega

političnega

življenja.

Morda se

še spomnite:

pred nekaj

meseci, malo

pred začet-

kom sedanje

vojne, je se-

natni odbor

zavrnil

Rooseveltov

predlog za

spremenitev

nevtralnostnega

zakona.

Takrat je Roosevelt

vzkliknil: »Ta

sklep se ne ujema

z javnim mnenjem

— Gallupova statistika to dokazuje!«

Naša naloga ni, razglablja

na tem

mestu o bistvu

Gallupove metode.

Zastran tega se za danes

zadovoljimo s tem, da ji

priznamo znanstveno

upravičenost — saj jo z

Rooseveltom

vredeni vsa ameriška

duhovna elita — zato si

pa rajši malo natančne-

je ogledimo izsledke, dognane po

Gallupovi in njej sorodni »Fortune«

metodi.

Gallupove številke

In zdaj smo tam, kjer smo v začetku zastali: pri Gallupovem barometru.

Sredi julija t. l. je Gallup priredil v USA, na Angleškem in na Francoskem zanimivo anketo. Po svoji metodi seveda. Zadal je svojim vprašancem tale štiri vprašanja:

1. Katera država (razen lastne) vam je najdražja?

2. Katere tuje države ljubite najmanj?

3. Katerega živečega tujega državnika cenite najbolj?

4. Katerega živečega tujega državnika cenite najmanj?

V 1. vprašanju se je Francija izrekla v prvi vrsti za USA (26%) in Anglijo (23%); Anglija za USA (33%) in Francijo (22%); USA za Anglijo (43%) in Francijo (11%). Nemčija je v Franciji dobila manj ko 1%, na Angleškem 3% in v USA tudi 3%.

Te številke so zelo značilne in velezgovorne, posebno če jih še primerjamo z odgovori na 2. vprašanje:

Francija: Nemčija 70%, Italija 9% odstotkov, Rusija 5%; Anglija: Nemčija 54%, Japonska 11%, Italija 9%; USA: Nemčija 58%, Italija 12%.

V vseh treh demokratičnih državah je torej pri juliskem glasovanju, t. j. dva meseca pred začetkom vojne, veljala Nemčija za najbolj neprijetno.

V 3. vprašanju je Francija priso-

dila 58% Rooseveltu in 22% Chamberlainu, USA pa 27% Chamberlainu in 13% Edenu. — Na Angleškem Gallup 3. in 4. vprašanja ni zadal.

V 4. vprašanju je Francija dala Hitlerju 72,5% in Mussoliniju 18%, USA pa Hitlerju 70% in Mussoliniju 8%. — 3. in 4. vprašanje je Gallup pri USA omejil na evropske države.

Iz teh številke se dajo brez posebnega napenjanja možganov in domisljije izvajati precej nedvoumni sklepi.

Prva vojna anketa

Zdaj si pa ogledimo rezultate prve ankete, razpisane že po izbruhu vojne. To anketo je izvršil po Gallupovi metodi ameriški obzornik »Fortune« in o njej je obširno razpravljalo »New York Herald« 21. septembra t. l.

Najvažnejše vprašanje te ankete, vprašanje, ki se odgovori nanj že skoraj kakor preroški privid zadnjega glasovanja ameriškega parlamenta, se je glasilo:

Kaj mislite, da morajo storiti Združene države v sedanjih razmerah?

Odgovori:

Takoj stopiti v vojno na strani Anglije, Francije in Poljske in poslati armado v Evropo 23%

Takoj stopiti v vojno, toda poslati A., F. in P. samo mornarico in letala na pomoč 1%

Stopiti v vojno na strani A., F. in P. šele tedaj, kadar bi bile v nevarnosti, da vojno izgube; toda pomagati jim samo z živežem in orožjem 13,5%

Ne stopiti v vojno, a poslati A., F. in P. orožje in živež, Nemčiji pa ničesar 19,9%

Ne stopiti na nobeno stran in prodajati vsem, a samo po načelu cash and carry (plačaj in odpelj) 29,3%

Oddloniti sleherni pomoč obema taboroma in jima ničesar ne prodajati 24,7%

Najti možnost, kako bi se dalo Nemčiji pomagati 0,1%

Ostale možnosti 5,4%

Brez stališča 3,8%

Odgovori na to vprašanje, je napisala »Fortune«, so porazna obsodba izolacionizma senatorja Boraha; kajti če pristojne pristaje načela cash and carry še tiste, ki so za vstop v vojno na strani Anglije, Francije in Poljske ali pa vsaj za podpiranje teh držav, dobimo do malega dvetretjinsko večino prebivalstva proti gospodarskemu izolacionizmu, a samo četrtina Američanov je proti sleherni trgovini z vojskujočimi se državami.

Morda zdaj razumete, zakaj ne verjamemo, da bi se Združene države v doglednem času zapletle v vojno. Državniki USA prisluškujejo utripu javnega mnenja, a javno mnenje danes odločno odklanja udeležbo v evropski vojni.

To seveda ne pomeni, da bo Gallup (ali »Fortune«) n. pr. na pomlad napisal iste številke kakor v začetku letošnje jeseni. Javno mnenje se spreminja in je odvisno od zunanjih vplivov. Pred dvema ali tremi leti ne bi prve tri možnosti v gornjem vprašanju zbrale niti 2% odgovorov — danes je zanje glasovalo skoraj 17%. Drugo leto utegne to število še bolj poskočiti — in takrat šele bi vstop USA v vojno znal priti na dnevni red ameriške vlade.

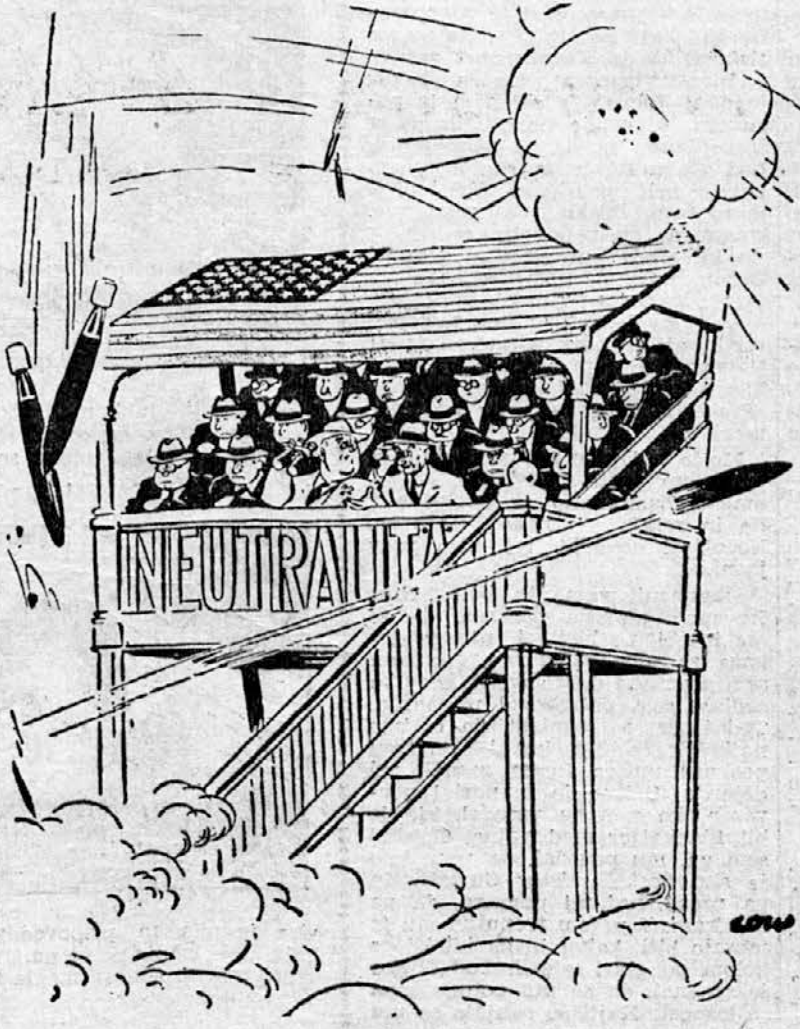
Walter Lippmann, največji sodobni ameriški publicist, je letošnjo pomlad zapisal:

Kadar segajo diktature po nasilju in se demokracije upro, pritiska ameriško javno mnenje na opustitev izolacije in k intervenciji. Kajti preprostega Američana vodijo moralni nagibi. Kadar se pa demokracije umaknejo in vdajo ter kompromitirajo moralna načela, postane ameriško javno mnenje cinično, Američan pa izolacionist.

Se zmerom se drži v sedlu!

Karikatura filadelfijske »Saturday Evening Post«. (Osel je simbol ameriške demokratske stranke.)

Neudobna tribuna. — Karikatura je pred sprejetjem novega ameriškega nevtralnostnega zakona izšla v londonskem Evening-Standardu.

NA PRAGU SMRTI

KRIMINALNI ROMAN * Angleški napisal Ph. Macdonald

19. nadaljevanje

Narednik se je obrnil in me videl. Začel sem teči — proti Nemcem. Prav tedaj, ko sem šel mimo strojnice, je planil narednik kviku; njegova pest me je zadela v senec. Čudno: nisem bil brez zavesti, samo kakor ohromel. Padel sem čez strojnico; za trenutek sem videl vse v zlovestni jasnosti — videl sem, kako mi je narednik iztrgal zastavo in jo zagnal daleč stran — videl sem, kako je možak iz lijaka obupan pokazal na prazno zabojce za strelivo — videl sem, kako je narednik z dvignjenim bajonetom planil naprej... naravnost proti sivi gmoti vojakov.

Njegov tovariš je pa spet zlezal v lijak.

Potem je postal ves svet okoli mene en sam plamen... Zaslišal sem hrup, glasnejši od trobent poslednje sodbe.

To so bili naši topovi.

Nove čete so prišle.

...Dobili so me s strelom v rami, ki ga sploh nisem čutil, nad nemško strojnico, ki je bruhalo smrt proti nemškim vojakom, tvorila otok in zadrževala sovražnika pol dne.

Zato sem dobil Viktorijin križ.

Namesto da bi me bili, kakor sem zaslužil, zaradi strahopetnosti postavili pred vojno sodišče.

Narednik je padel — tako sem takrat mislil. Skušal sem najti sled za njim — zaman. Možak iz lijaka, ki ga je izkopala granata, je prav tako padel — tako sem mislil. Tudi za njim ni ostalo sledu!

In dobil sem Viktorijin križ! Dobil sem Viktorijin križ!!

Ponosno sem ga nosil na prsih.

Možak iz lijaka je bil Blakatter.

Tu je bilo zapiskov konec, toda spodaj je bil še tale pripis, z drugim črnilom:

In narednik je bil Bronson. Prepričan sem, ko mi je Blakatter prvič povedal, nisem maral verjeti. Davi sem pa šel mimo njegove gostilne in pogledal skozi okno. On je. Ni me spoznal. Še ne...

Anthony je zganil oba lista in ju vtaknil nazaj v ovitek.

5

Ko se je Dyson vrnil, je sedel Anthony mirno na svojem stolu. Prav tedaj je bil odločil slusalo telefona. Govoril je z Lucijo, ki je zdaj že hitela proti sobi Selme Bronsonove, da nesrečnici pove, da je njen mož rešen.

Na mizi pred Anthonyjem je ležal ovitek.

Dyson, s smrdljivo pipo v ustih, je sedel na rob pisalne mize. Anthony je pogledal kviku k njemu.

Dyson je prikimal. »Mrtev je. Niti ena kost ni ostala cela.« Čedalje večji oblaki dima so uhajali iz njegove pipe. Rekel je: »Še nekaj pojasnil ste mi dolžni, Gethryn.«

»Kaj bi radi vedeli, Dyson?«

»Najprej,« je odvrnil časnikiar, »kaj je z Lakom. Zakaj Lake? Na kakšen način Lake? Zakaj jo je pobrisal?«

»Lake — hm!« je zamišljeno zagodel Anthony. »Lake mi je bil malo preveč pogosto pred očmi. Kjer koli sem potrkal, povsod je ta gospod Lake pomolil svojo glavo na plan. Najprej mi je dal pri Brownslooughovi družbi preveč očitno razumeti, da mu moj nos ni všeč. Potem je izginil. In potem so prihajali ljudje — čedalje več ljudi — in mi zmagoslavno poročali, da se je Lake izgubil. In ko je prišel poslednji — ne, poslednja, ki mi je to povedala, se mi je na lepem odprlo, kako je prav za prav s tem Lakom.«

»Namreč?«

»Da so me z njim hoteli speljati na led. Toda načrt je bil preveč zvit in preveč nedolžen hkrati, preveč popoln... Lake sicer ni prav prijeten človek, toda o tem zločinu ne ve prav nič več kakor Charlie Chaplin ali waleški princ.«

»Dalje!« je silil Dyson.

»Resnično, on sam nima prav nič opravka pri tej zadevi. Čudno se mi je zdelo, da me je tisti večer napadel, še bolj čudno, da je potem izginil. Človek ne izgine v takem trenutku, če je kaj kriv... In ko se je gospe Carter-Fawcettovi...«

»No?« Dyson je napel ušesa.

»Ko se je gospe Carter-Fawcettovi, ki je slučajno izvedela, da moj prijatelj Pike vohuni po njeni hiši, potrebno zdelo, ponizati se do mene v gostilni in me ozmerjati prav po branjevsko, se mi je na lepem zabliskalo, kaj je tole z Lakovo potegavščino. Hotela je vedeti, zakaj, hudiča, to počenjam in zakaj počnem ono, in tako da-

lje, do nezvesti. Čisto dobro je bilo igrano, a vendar ne dovolj dobro. Preveč se je trudila, ko me je hotela prepričati, da je Lake odšel brez njene vednosti. Takrat se mi je posvetilo, da je Lake samo mamljiva vada, ki naj bi jo jaz s trnkom vred požrl. Spoznal sem, da je bil Lake samo poslušen suženj te dame in da jo je slepo ubogal na sleherni migljaj. Njeno namigavanje, da me ne more trpeti in da se mora kdo znesti nad mano, je bilo dovolj, da je Laka nahujskalo name...«

»In zakaj jo je popihal kar ponoči?«

»Razlaga je prav preprosta. Sto proti eni bi stavil, da mu je dala gospa neko skrivnostno — seveda namišljeno — naročilo in da je moral zaradi tega naročila takoj odpotovati.«

Dyson je vzel pipo iz ust, potem pa še svoje nerodne naočnike z nosa. Pomežiknil je in vprašal:

»Toda tega ne razumem, Gethryn, kako sploh pride gospa Carter-Fawcettova v to družbo — saj je bil Ravenscourt vendar njen sovražnik? To v teh krajih že vrabci čivkajo.«

»Prav zato Vada je bila predebela.« Povedal je Dysonu, kaj je slišala Lucija čisto slučajno med pogovorom na zabavi. »Izprva sva mislila, da je bil možak, ki je Carter-Fawcettova takrat z njim govorila, Lake. Pa ni bil Lake, ampak Ravenscourt. Ljubila ga je; najbrž ga je ljubila tako, kakor še nikogar prej. Sama sta raznesla vesti o navideznem sovraštvu... čakala sta samo pravega trenutka, da bi svetu razodela resnico. Kaj sta prav za prav čakala, seveda ne vem. Najbrž sta čakala, da bo gospoda Carter-Fawcetta vendar že na kakšnem lovu lev požrl ali pa slon potepal...« Za trenutek je molčal, potem je pa iznenada dejal: »Zal mi je te žene.«

Dyson je spet potegnil iz pipe.

»Zakaj?« je vprašal.

»Ker je ona tista, ki je Ravenscourtova pogubila. Čeprav ga je ljubila.«

Časnikar je bil presenečen. »Kako to mislite?«

»Če se ne bi bila tako krčevito trudila, da me spelje na krivo sled, je več kakor dvomljivo, ali bi bil kdaj odkril pravo pot. O pravem času, mislim. Ko me je obiskala v gostilni, mi je preveč zapeljivo molila Laka pod nos in hkratu preveč odločno trdila, da Ravenscourt ne more trpeti. Natančneje vam tega sam ne morem razložiti. Bilo je pač tudi nekaj navdahnjenja in — nekaj sreče pri tem, vsekako se je pa takrat začela blazna zmeda v moji glavi jasni in na lepem sem začel spoznavati prave zveze.«

Zamišljeno je menil žurnalist:

»Torej je že od začetka vse vedela?«

Anthony je zmajal z glavo. »Tega pač ne bomo nikoli dognali; toda dvomim. Kakor se mi zdi, je uganila — mogoče ji je njen ljubimec kaj namignil v trenutku slabosti — da Ravenscourt več ve o Blackatterjevem umoru, kakor je zanj dobro. To sklepam iz pogovora, ki ga je prestregla moja žena. Čutila je, da ga je moj prihod vznemirila, in ženska je bila o tem še bolj prepričana, čim bolj ji je to tajilo. Tako, zdaj veste vse. Upam, da ste zadovoljni.«

»Da, zdaj vem vse,« je zagodel Dyson. »Samo najvažnejšega — vzroka še ne poznam.«

Anthony je za trenutek zastrmel vanj. »Res, prav imate, Dyson! Najvažnejše sem pozabil.« Pomolil mu je ovitek, ki je ležal na mizi. »Preberite tole, pa boste vse razumeli!«

Molče je Dyson prebral listino in jo potem vrnil Anthonyju. »Siromak!« Zamišljeno je pogledal v tla in rekel: »Še nekaj, Gethryn. Nocojšnji dogodki mi niso prav jasni.«

»Razjasnil vam jih bom. Brez Ravenscourtovega poskusa, da se me iznebi, ne bi imel trdnega dokaza za njegovo krivdo. Jaz sam sem sicer vse dobro vedel, toda za sodišče sem potreboval priznanja. Tedaj sem se domislil, da bi bilo najbolje, če bi ga izzval k novemu poskusu umora in ga zasačil pri dejanju. Očitno je že postal nervozen, ko sem ga vprašal, kje je bil Blackatter med vojno. Obiskal sem ga, mu povedal, da vem, kdo je skrivnostni mister Curtain, in ga prosil, naj mi pomaga, da ga aretiram. V prvem trenutku mu je moralo biti, kakor bi ga bil kdo s kolom po glavi udaril. Toda hitro je spoznal, da se mu ponuja lepa priložnost. Kajti še sanjalo se mu ni, da res poznam pravega Cur-

Nadaljevanje na 12. strani.

V kraljestvu palčkov

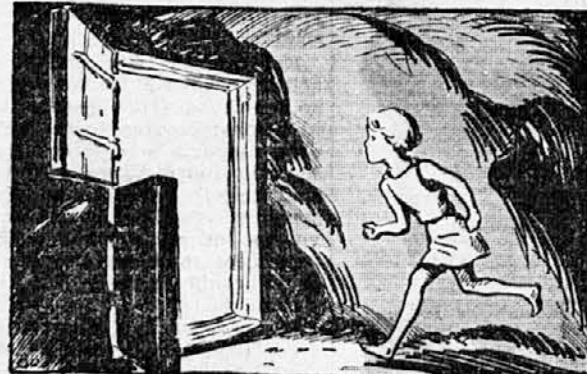
17

Potem je položila glavo na prsi ptice, pa se je hkrati prestrašila, kajti zdela se ji je prav tako, kakor bi v prsih nekaj

»Pozdravljena bodi, lepa, mala ptica!« je rekla. »Pozdravljena bodi in zahvaljujem se ti za prelepo petje poleti, ko je bilo vse drevje zeleno in je sonce toplo svetilo na nas!«

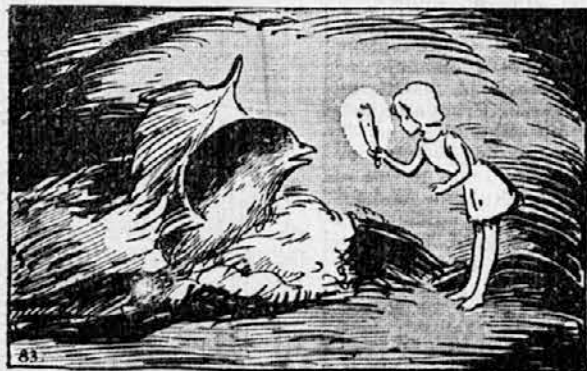
je bila vendar velika, zelo velika v primeru z njo, ki je merila komaj palec; pa se je le

opogumila in še tesneje ovila volno okoli uboge lastovke, potem je šla pa po lapuhov list, ki ga je imela za odejo, in ga položila lastovici na glavo. Zdaj se ni več bala velike dobre ptice.

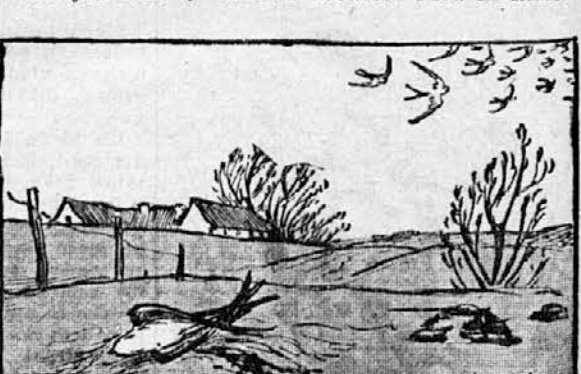
18

Prihodnjo noč se je spet splazila k lastovki. Zdaj je bila ptica že živa, a še čisto slabotna. Samo za trenutek je lahko odprla oči in pogledala Palčico, ki je stala pred njo z koščkom trhljega lesa v roki, ker drugačne svetilke ni imela.

»Hvala ti, ljubi, mali otrok!« je rekla bolna lastovka. »Lepo sem se pogrela; kmalu se mi bodo spet vrnille moči in potem

bom spet lahko letala zunaj v toplem soncu!« »O,« je rekla palčica, »zunaj je mraz, sneži in zmrzuje! Ostani v topli postelji, bom že jaz skrbela zate!«

vica je pila in pripovedovala, kako si je ranila perot na trnjevem grmu in zato ni mogla tako

dobro leteti kakor druge lastovice, ki so odšle daleč, daleč v toplo deželo. Tako je naposled padla na zemljo. Več ni vedela. Tudi tega ne, kako je prišla sem. Palčica je pa to dobro vedela.

DALJE PRIHODNJC

PREDGOVOR

Lord Alceston je stal s svojo ženo v prostornem predsobju pred plesno dvorano svoje palače in pozdravljaj goste. Bila je že skoraj polnoč, toda po širokih marmornatih stopnicah, okrašenih na obeh straneh s palmami in nenavadnimi, opojno dehtečimi rastlinami, so se zmerom prihajale razkošno oblečene in z dragotinami okrašene dame v družbi imenitnih gospodov. Ta družabni ples pri lordu Alcestonu je bil med najvažnejšimi dogodki sezone, in nihče ga ni zamudil, kdor se je hotel le količkaj šteti med londonske imenitnike.

Lord Alceston je bil glava stare in ugledne družine, politik in diplomat, hkratu pa na moč znana in spoštovana osebnost v londonski družbi. Z obraza si mu bral duhovitost in vse na njem je kazalo, da je visokega rodu. Sinje oči so mu orlovsko žarele, ozko zarisana usta so pričala o trdnosti njegovega značaja in njegove energije. V temnočrne lase so mu bile le redkokje vpletene srebrnaste nitke. Bil je tako visoke postave, da je za dobro glavo presegal skoraj vse svoje goste. Tudi njegova žena je bila dama plemenitakega vedenja. Vsi, ki so njega občudovali, so njegovo ljubeznivo ženo oboževali.

Naposled je tudi poslednji gost stopil v dvorano. Gardna godba je svirala samo najmodernejšo pleso. Lady Alceston je stisnila pahljačo in se ozrla po svojem možu, ki je pravkar zabil lahno zehanje in se ji nasmehnil, kakor bi jo hotel prositi, naj mu oprostijo. Potlej se je ji le ljubeznivo in vljudno priklonil in ji ponudil roko.

»Mislim, da zdaj lahko še midva stopiva noter,« je prijazno dejal. »Upam, da te ta obilica sprejemov ni preveč utrudila.«

Položila mu je svojo nežno roko na podleht.

»Ni bilo prehoda,« je odvrnila.

»Kaj pa Neillson hoče?«

Lord Alceston se je obrnil, zakaj tudi sam je bil opazil, da se mu bliža sluga v črni livreji. Na srebrnem pladnju je nesel pismo.

»Ali je kaj važnega, Neillson?«

»Vprašal lord in nagubal čelo.«

»Mislim, da je, mylord, sicer bi vas ne bil zdajle motil. Prinašalec je rekel, da ne bi počakal na odgovor.«

Lord Alceston je pogledal naslov — in v hipu se je izraz njegovega lica popolnoma spremenil. Nič več ni vprašal. Strmel je v naslov in zdelo se je, da je okamenel. Tolikanj je osupnil, da je kar pozabil seči po pismu, ki mu ga je Neillson ponujal.

»Mylord, ali ga ne boste vzeli?« je tiho vprašal.

Lord Alceston je segel po pismu, toda videti je bilo, da ga je spreletela groza. Ko je pa pismo že držal v rokah, se je brž spet zbral.

Zaskrbljeno se je ozrl, ali ni morda kdo opazil njegovega razburjenja. Kar vidno se je pomiril, ko se je prepričal, da ga ni nihče videl. Vsi bližnji slugi so bili vse preveč zaposleni, lady Alceston si je pa prav medtem zapejala zapestnico, ki se ji je bila zrahljala zaponka. Samo Neillson je utegnil kaj opaziti...

»Prav, da ste mi prinesli pismo,« je nalašč nebržno dejal slugi, ženi se je pa opravičil: »Trenutek me, prosim, pustite, zakaj zdi se, da je stvar važna in da jo bom moral kaj odpraviti.«

Prikimala je, sedla na zofo in si hladila razgreti obraz s pahljačo. Lord Alceston je stopil vstran in je ježno zmečkal pismo, kakor da bi ga hotel neprebrano uničiti. Toda premislil se je. Stopil je k bližnji palmi in živčno raztrgal ovitek.

Kratko vsebino je bil brž preletel, toda še zmerom je stal ko ukovan. Čuden izraz mu je legel na lice in roko si je pritisnil na srce, kakor da bi ga bolečina morila. Naposled se je drgetajoč spet zavedel; tako kakor se zbudi človek po strašnem snu. Mrzel pot mu je stopil na čelo. Lady, ki mu ni videla v obraz, se je čudila njegovemu vedenju. Zato je vstala in počasi stopila bliže. Toda ko je lord slišal, da se mu nekdo bliža, se je sunkovito obrnil.

»Pri prici moram odgovoriti na pismo,« je menil mirno. »Ako bi kdor koli opazil mojo odsotnost, me, prosim, opraviči. Zadeva je silno važna.«

Samo malce je lady privzdignila obrvi, zakaj vse preveč se je znala obvladati, da bi bila pokazala začudenje ali pa da bi moža celo nadlegovala z radovednimi vprašanji.

»Z Downing-Streeta?« je nebržno omenila. »Nisem pogledala pečata.«

»Da. Morda bom za odgovor potreboval malce več časa, toda potrudil se bom, da se čim prej spet vrnem.«

Lady se je z lahnim prikimom poslovala in zavila proti plesni dvorani. Lord je uslužno stopil za njo do vrat in ji ljubeznivo odgrnil težko zaveso, potlej je pa od-

MRTVA NEZNANKA

KRIMINALNI ROMAN
ANGLEŠKI NAPISAL E. PHILLIPS OPPENHEIM

hitel v svojo delovno sobo v pritličje.

Njegova soba je bila razkošno opremljena in bilo je v njej vse tako udobno, da je prijalo možu, ki je bil hkratu učenjak, pisatelj in politik. Kakor v snu je stopal lord po debeli, mehki preprogi, dokler se ni naposled vidno utrujen spustil v globoki naslonjač za svojo pisalno mizo, vso pokrito s listinami in važnimi spisi. Naslonil je glavo na roke in sedel zatopljen v misli dobre četrt ure.

Potlej je spil kozarec vode in pritisnil na gumb električnega zvonca.

Že čez nekaj sekund je rahlo potrkal Neillson in vstopil. Lord Alceston ga je predirljivo pogledal, kakor da bi hotel brati z njegovega obraza. Toda v teh negibnih in nebržnih potezih ni mogel ničesar izslediti.

»Stopite brž po moj plašč in pokličite k vrtnim vratom avto,« je naposled nestrpno ukazal.

»Prosim, mylord.«

Čeprav je bil Neillson res vsestransko uporabljen služabnik, tokrat vendar ni mogel skriti začudenja. Alceston je to koj opazil in je nagubal čelo.

»Menda se še spomnite, kaj sem vam ukazal, ko ste prišli k meni v službo?«

»Mož se je priklonil.«

»Da, mylord. Da se ne smem nobenemu ukazati čuditi, a tudi ponoviti ga ne smem nikoli.«

»Torej! Tudi nocoj ne delajte izjeme!«

Ko je Neillson odšel, je stopil lord k črni hrastovi omari. Odklenil je enega izmed spodnjih predalov, segel noter in spravil neki predmet v žep. Potlej je spet sedel na stol. Trenutek nato se je vrnil Neillson s plaščem in klobukom.

»Avto že čaka pri vrtnih vratih, mylord,« je sporočil in pomagal gospodarju obleči plašč.

»Ali ste avto sami naročili?« je ostro vprašal lord Alceston.

»Seveda, mylord. Ali še kaj ukazujete?«

Lord si je zapel plašč prav do vratu in si potegnil popotno čepico globoko na obraz. Potlej se je malce obotavljal.

»Ne,« je zamišljeno odgovoril. »Zaklenil bom vrata, in ako me bo kdo iskal, lahko rečete, da pišem nujno pismo.«

Sluga se je s priklonom poslovil. Lord je vzel ključ iz žepa in stopil za slugom. Skrbno je zaklenil vrata od znotraj, potlej je odšel k nasprotni steni in odmaknil japonski zaslon. Stopil je skozi zeleno preoblečena vrata v temni hodnik, ki je držal v neko mirno stransko ulico. Na oglu ga je že čakal avto. Stopil je vanj in odprl vmesno okence za šoferjevimi hrbtom.

Minilo je skoraj pol minute, preden je obotavljaje se povedal naslov. In še takrat je bil njegov ukaz tako tih, da ga je šofer razumel, ko ga je moral lord glasneje ponoviti.

Dve uri pozneje se je vrnil lord Alceston k svojim gostom in se vneto opravičeval, da ga tako dolgo ni bilo nazaj. Hotel je s posebno ljubeznivostjo in pozornostjo popraviti zamujeno in zdelo se je, da je hkratu povsod. Seznanjal je goste med seboj, združil ljudi v prijetne krožke, plesal zdaj s to, zdaj z ono damo in tako razgibal vso družbo. Celo lady Alceston ga je z veseljem opazovala. Zmerom si je že želela, da bi bil kot gostitelj vedno tako dobre volje, zakaj dotlej je bil po navadi redkobe-seden in do skrajnosti resen. Nocoj je bil vprav občudovanja vreden, in dobra gospa ga je zares tudi občudovala. Ali mu je mar pismo z Downing-Streeta prineslo tolikanj prijetno novico? O, že zdavnaj je sanjala, kako ponosna bi bila nanj, ako bi postal ministar, član kabineta ali celo ministrski predsednik.

Proti jutru so se začele sobane razkošne palače prazniti. Lord Alceston je stopil k svoji ženi.

»Še eno pismo moram napisati za jutrnjo pošto,« je omenil. »Ako mi dovoliš, pridem čez pol ure še malce k tebi, da poklepeta in popijeva skodelico čaja.«

Preden je odgovorila, je za pahljačo zazdehala.

»Prav. Tudi jaz bi se rada še kaj pomenila s teboj. Pa pohiti s pisanjem! Ali je bilo nocoj vse v redu?«

»Tvoja imenitna razdelitev in tvoj spored se zmerom obneseta,« je vljudno odgovoril. Z nasmeškom okoli ust se je poslovil od nje in zavil proti knjižnici.

Toda vabilo svoje žene je menda že v hipu pozabil, zakaj še preden je sedel, si je naročil skodelico čaja. Neillson je postavil čaj na mizo in hotel oditi. Toda lord ga je poklical:

»Ako čez pol ure ne bom pozvonil, pojdite kar spat.«

Služabnik je tiho zaprl duri in lord je ostal sam. Počasi je popil čaj, potlej se je pa lotil pisanja.

Ko je pa hotel začeti tretji list, se je zdajci zdrzil, se sklonil predse in pritisnil na gumb električnega zvonca. Potlej se je prestrašeno ozrl na vse strani. S tresočimi se prsti je dvignil senčnik s svetilke, da bi kaj več videl.

V tistem trenutku je lahko potrkalo na vrata — in Neillson je vstopil. Lord je poveznil senčnik spet nazaj na svetilke in se olajšano oddahnil.

»Nekdo je tu,« je s prisiljenim mirom dejal služabniku.

Neillson se je ozrl naokoli, potlej je pa nekam nejevolno pogledal svojega gospodarja.

»To ni mogoče. Oprostite, mylord, toda mislim sem...«

Pozor!

Danes berite:

»Ljubezen španskega častnika«
na str. 8;

»Na pragu smrti«
na str. 10;

»Mrtva neznanka«
na str. 11;

»Vohunske avanture kapitana Rintelena«
na str. 12.

»Vseeno je, kaj ste mislili, Neillson. Pogledajte vendar za stenski zaslon.«

Neillson je brž ubogal, toda našel ni nikogar.

Lord Alceston je potlej v spremstvu služabnika preiskal vso sobo, ne da bi opazil kar koli sumljivega. Naposled je nekoliko pomirjen spet sedel za pisalno mizo.

»In vendar je čudno,« je tiho menil. »Niti živčen nisem in slišim še zmerom dobro. Prisegel bi, da sem slišal plazeče se korake. Neillson, prinesite mi samokres iz moje sobe in pogledajte spotoma, ali je res ves nabit.«

Neillson se je podvzidal, in že čez par minut je položil brovning na gospodarjevo mizo.

»Ali vam lahko še s čim postrežem, mylord?«

»Ne, kar ležite. Bržčas sem si samo domišljjal, da se nekdo plazi okoli.«

Neillson se je poslovil.

Lord je položil samokres tik sebe in je pisal dalje. Toda komaj je skončal naslednjo stran, je že spet zaslišal čudno škrebetanje tik za seboj. Odložil je peresnik, segel po orožju, toda obrniti se ni mogel.

gel. Spreletel ga je hladan drget in vsa moč mu je odpovedala. Zdjajci je začutil vroč dih na zatilniku... Ves obupan je poskušal zakričati, toda nekdo mu je od zadaj z robcem zamašil usta. Klo-roform mu je po malem omamljal čute. S silo se je hotel boriti zoper neznanega napadalca, toda mogel je samo glavo malce obrniti — in se zagledati v žareče oči, ki so pijane morilske sle boljšale vanj.

Trda roka ga je zgrabila za desnico in pred očmi se je zableščal svetel kovinski predmet. Lord je začutil silno bolečino, potlej je bilo pa vse končano.

Za večerne izdaje londonskih časnikov so se ljudje kar trgali. London je imel spet svojo senzacijo:

Strašen umor lorda Alcestona! so z debelimi črkami oznanjali časniki na prvi strani. Malo niže je bilo natisnjeno:

Drug strašen umor v vzhodnem delu Londona!

Prvi umor je popisal neki vodilni list takole:

»Nepopisno razburjenje je davi povzročila novica, da so našli lorda Alcestona na vse zgodaj v njegovi knjižnici s prerezanimi vrati. Lord Alceston je dobil pozno ponoči neko pismo, a doslej nihče ne ve za njegovo vsebino. Po prejemu pisma se je za delj časa opravičil pri svojih gostih, vendar se je čez nekaj ur vrnil. — Takrat so bili vsi opazili, da je bil boljše volje kakor kdaj koli prej. Pozneje se ni primerilo nič več, kar bi utegnilo biti le količkaj v zvezi s pismom in strahovitim hudoodelstvom. Ko so bili vsi gostje že odšli, je stopil lord okoli starih še v svojo knjižnico in je obljubil svoji soprogi, da bo prišel čez pol ure k njej na čaj. Ko je pa lady Alcestonova do jutra zamašila svojega moža, a medtem ni bila slišala da bi bil odšel v svojo sobo, je poslala okoli sedmih svojo sobarico, naj povpraša po gospodu. V spremstvu nekega služabnika je sobarica odšla v knjižnico. Ker je pa našla duri zaklenjene in se ni na trkanje nihče oglašil, je stopila še po pomoč. Duri so brž s silo viomili — in uzrli so strašen prizor. Lord je sedel ves sključen v svojem naslonjaču. Njegova obleka in njegov obraz sta bila vsa oškropljena s krvjo. Vrat je imel prerezan z leve na desno.

Čeprav ne moremo zaradi raznih obzirov nič drugega poročati, je policija pri zaslišanju hišnega oseba vendarle odkrila marsikaj; toda vse tisto še ne more razjasniti zadeve.

Ob 13.30 popoldne. Komornik mrtvega lorda, Philip Neillson, je baje na tistem izginil. Že od jutra ga ni nihče več videl.

Ob 14. popoldne. Policija je izdala zaporno povelje za Philipa Neillsona, ker je osumljen, da je udeležen pri umoru svojega gospodarja. Obtoženca do te ure še niso izsledili.

Ob 16. uri. Zdaj ni več dvoma, da je Neillson pobegnil in se skriva pred policijo. Oblast je ukrenila vse potrebno in upa, da ga bo gotovo kmalu našla.

»Pokojnik je bil tretji sin petega earla Alcestonskega in je po njem podedoval premoženje in ple-

Posebno pazite, kaj bolnik pije! Če Vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim čišče najboljše mineralno vodo

ono z rdečimi srci

Če sami bolehate ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

miški naslov. Vojake je služil pri drugem gardnem polku in se je junaško izkazal zlasti v kolonij-skih vojnah. Ko sta pa oba njegova starejša brata umrla, je stopil iz vojske in se posvetil politiki. Pri sejah zgornje zbornice je bil redno navzočen. Lord Alceston je bil član kronskega sveta in prav v poslednjem času so ga pogosto omenjali kot vrednega naslednika lorda Holmdena v kabinetu. Pokojnik je imel za ženo lady Margeto Agneso, edinko earla Logie-burskega. V zakonu se mu je rodil edini sin, lord Bernard Clanavon, ki bo podedoval plemiški naslov in družinsko imetje.

Niže je bil drugi članek, ki pa javnosti ni kdo ve kaj zanimal, ker jo je že umor visokega moža preveč razvel. Kratki članek je pisal:

»Tik pred sklepom redakcije smo dobili še poročilo o drugem strašnem umoru v Riddel-Streetu. Lastnica nekega penzionata je našla svojo stanovalko Mary Wardovo mrtvo v njeni postelji. Oster nož je imela zaboden v srce. Dognali so, da so umorjeno ženo obiskali prejšnji večer zapore kar trije gospodje. Poslednji je odšel z neverjetno naglico od nje, toda o kakšnem boju ali kriku ni bilo nič slišati. Doslej še niso mogli ugotoviti, ali bi lahko kdor koli od so-stanovalec spoznal obiskovalce in ali jih bo mogel vsaj opisati. Zaradi teh okolištin se zdi verjetno, da bodo morale oblasti tudi ta umor pripisati pod dolgo vrsto doslej še nerazčiščenih umorov.«

I. KNJIGA

1. POGlavJE

Sopotnik lorda Clanavona

»Prijeten družabnik ste, zares,« je dejal mladi lord.

Starejši gospod je malce zardel, kakor da bi bil zaradi dobrovoljne, a vendar zviška izgovorjene opazke svojega sopotnika nekoliko užaljen. Toda precej nato se je zasmejal.

»Veseli me, da tako mislite. Preprostemu možu, kakršen sem, ni vsak dan sojena prilika, da se zabava s kakšnim angleškim plemičem.«

Lord Clanavon je lahko nagubal čelo, zakaj rahla porogljivost v neznančevih besedah mu ni bila ušla. Stisnil se je tesneje v svoj kotiček. Oba moža sta bila edina potnika v oddelku prvega razreda. Mladi mož si je nekaj časa molče bobnal s prsti po kolennih.

»Kdo vam je povedal moje ime?« je čez čas vprašal svojega sopotnika.

»Saj nisem rekel, da ga poznam. Samo slišal sem, da vas je sluga na parniku ogovarjal za mylorda. A tudi na vašem kovčegu se blesti krona, če prav vidim.«

»Potlej se vozite že iz Calaisa?« Pa vas na parniku nisem opazil.«

»Nič čudnega. Narobe; čudno bi bilo, če bi me bili opazili, saj sem vso noč prebil v svoji kabini.«

»Morska bolezen? Ne?« je zaničevalno vprašal lord Clanavon.

»Da, še nikoli se nisem brez te nadlege prepeljal čez morje.«

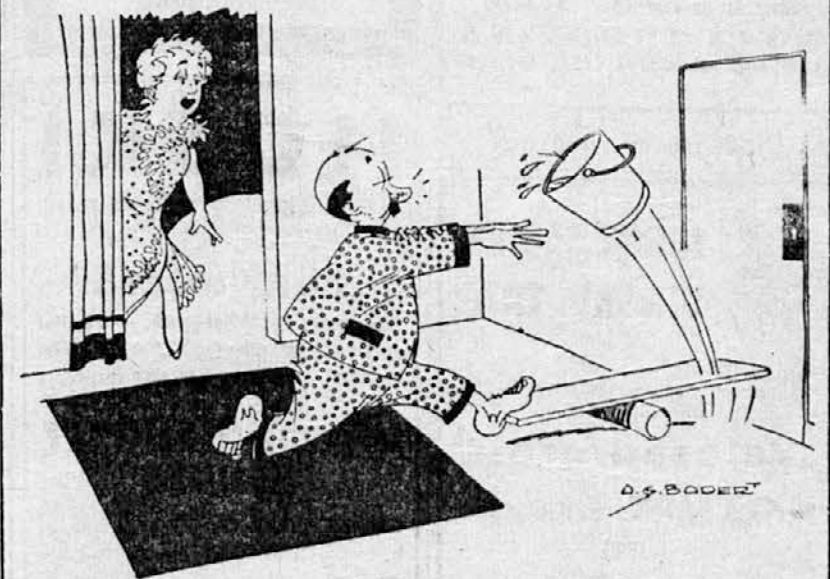
To preprosto priznanje je vendar ugajalo mlademu možu, zato se je prizanesljivo nasmehnil.

»Zal vas mi je. To nerodno bolezen sem okusil samo enkrat v Biskajskem zalivu, ko mi je bilo enajst let. Toda vse življenje mi bo ostala v spominu. Preteto neprijetna stvar.«

Sopotnika, ki sta se slučajno skupaj vozila od Dovra do Londona, sta bila na moč različna. Mladi lord je bil tipičen angleški plemič, vitek, visok, plavalas in zagorel v obraz. Njegova preprosta, vendar gosposka obleka je pričala o izbranem okusu. Njegov profil je bil fino izklesan, obraz mu je bil pa vendar še precej brezizrazen.

Majhen, okroglast obraz drugega potnika je bil pa ves razbrazdan in nekoč črni lasje so mu že močno osiveli. Visoko zbočeno čelo in gljokobe, jasne oči so zbujele skoraj viden učinek. Njegovo nemirno vedenje je bilo v nasprotju s to domnevo, toda v določenem oziru.

Dalje prihodnj

»To ga bo nemara ozdravilo mesečnosti, ki ga zmerom vleče k omari, kjer so likerji.«
(Marianne, Pariz)

Vohunske avanture kapitana Rintelena

v letih 1914-1917

Iz spominov takratnega šefa nemškega vohunstva

2. nadaljevanje

Ker smo pa vso zadevo tako izvrstno zasnovali, smo se odločili, da je ne pustimo pasti v vodo. Zato sem se kmalu vrnil na Dansko. Tokrat sem se kajpak skrbno ognil »Hotelu d'Angleterre« in se rajši nastanil nekje v predmestju Kjbenhavna. Pridružil sem se francoskim agentom, in ti so res zgrabili za trnek, ki so ga bili Rusi pustili. Nekega dne, ko so nemški agenti, na videz podkupljeni izginili, so Francozi natovorili strojnico na »rusko« ladjico, ki je bila v resnici še zmerom naša. Na njej je bilo skritih dovolj nemških mornarjev, da so se na odprtem morju lahko polastili ladje in pripeljali dragoceni tovor tja, kamor sem jim bil odredil.

Vsi vodilni državniški iz svetovne vojne, najsi so iz tega ali iz onega tabora, so si v svojih spominih v tem edini, da je Nemčija izgubila vojno zlasti zato, ker je izzvala Ameriko. Da se ni še Amerika zapletla v svetovno vojno, bi bil njen konec morda popolnoma drugačen.

Kapitan Franc von Rintelen omenja v svojih spominih le redko komu znano dejstvo, da se je razmerje med Nemčijo in USA skalilo že v prvih mesecih 1915. leta. Nemški državniški so krenili v svoji kratkovidnosti na usodno pot, ki z nje niso našli več izhoda, zapletli so se z Združenimi državami v vojno in prav tu je počela najodločilnejša vloga na ramenih nemške tajne poročevalske službe.

Usodna zmaga nemške admiralitete

Na vrhovnem vodstvu nemške države so se leta 1915. — in to je le malo komu znano — trdo in ogorčeno borili med seboj trije glavni činitelji: mornariški štab, nemški glavni stan in ministrstvo za zunanje zadeve.

Vojni admiralisti štab se je pod vodstvom Tirpitz boril z nepopustljivo upornostjo za kar najneobzirnijo pomorsko vojno.

Kancler Bethmann-Hollweg je bil pa z vsem glavnim stanom odločen nasprotnik podmorniške vojne in cesar Viljem je bil njegov prepričan pristaša. Kancler je v tistih časih udrihal po mornarici na vse pretege; kadar je našel beseda na njo, je vzrojal nad to »preklete marino«, češ da bo uničila vso njegovo politiko nasproti Angliji. Na to, da bi se iz tega utegnil kdaj izmisliti tudi spor z Ameriko, nihče niti ni mislil. Bethmann-Hollweg je bil takrat še za trdno prepričan, da se mu bo posrečil poseben mir z Veliko Britanijo.

Sele takrat, ko je začel Kitchener uredničevati svoj načrt za mobilizacijo vseh britanskih sil in so se zavezniški prepričali, da je poseben mir z Nemčijo nemogoča stvar, je Hollweg obupno kriknil: »Nun ist meine ganze England-Politik zusammengebrochen!« (Zdaj je razbita vsa moja angleška politika.)

Admiraliteta je zmagala; pomorska vojna je stopila v ospredje. Rintelenu so zaupali nalogo, da uredi v Wilhelmshavnu vse potrebno za učinkovito podmorniško vojno, seveda vse v najstrožji tajnosti. Toda »Berliner Zeitung am Mittag« je objavila to ve-

liko skrivnost na prvi strani. V berlinskih političnih krogih je zavladala obupna panika. Kako se je le moglo zgoditi, da je razgaljena vsemu svetu tako važna in velika vojaška skrivnost? S strogo preiskavo so ugotovili, da je dobil berlinski dnevnik to vest o podmorniški vojni naravnost iz Washingtona. Sam admiral Tirpitz je bil zaupal to novico predstavniku Hearstovih listov. Tedaj so vedeli: klepetavost si je privoščil sam veliki admiral, da bi preprečil morebiten umik nemške diplomacije, ki je proti svoji volji in samo pogojno pristala na podmorniško vojno. Ves svet je bil vznemirljen, toda umik je bil nemogoč.

Senzacionalna, a prepozna cesarjeva intervencija

Prvi, ki se je prišel na urad admiralitete informirati o podmorniški vojni, je bil ameriški mornariški ataše kapitan Gherradi. Bil je ljubezniv in dostopen, piše Rintelen, hkratu je pa govoril o »nevarnem položaju« kakor kakšen potrpežljiv oče reugnanemu otroku. Na koncu pogovora je povabil Rintelena na večerjo. Rintelen je privolil, toda prej je o tem poročal svojim starešinam. Med večerjo je ameriški ataše, govoreč o položaju, dejal Rintelenu tole: »Podmorniška vojna? Podmorniška vojna? Kaj to pomeni? Nak, take vojne ne bo! Iz te moke ne bo kruha! Naš poslanik je v tej zadevi že dobil obvestila vašega kanclerja. In on mu je uradno sporočil, da je že izdana prepoved podmorniške vojne.«

Za Rintelena je bilo to kajpak velika senzacija. Sporočil jo je še isto noč svojim starešinam. Le-ti mu seveda niso hoteli verjeti in so ga prepričevali, da je napak razumel. Trdili so, da je to popolnoma nemogoče, ko so pa podmornice že krenile iz Wilhelmshavna in so zdaj naj že na debeljem morju. Ni sile ne možnosti, ki bi podmornice vrnila. Verjetneše je, da utegne zda, zdaj priti novica o torpediranju kakšne ameriške ladje.

Admiraliteta je spet ukazala Rintelenu, naj se prepriča, koliko je resnice na izjavi ameriškega atašeja. Rintelen je najprej poročal o tem vodilnim nacionalističnim politikom v rajstagu: grofu Westarpu, Erzbergerju, Helfferichu in Rathenauu. Spet je zavladalo novo razburjenje. Sele drugi dan je prišla resnica na dan. Kancler je bil res dal ameriškem veleposlaniku pismo izjavo o preklicu podmorniške vojne. Stori je bil to šele po razburljivem pogovoru z ameriškim veleposlanikom Gerardom, ki mu je nedvoumno povedal v obraz, da Amerika ne bo in re bo trpela podmorniške vojne. Bethmann je nato odšel k cesarju — ki kajpak še polna ni imel o tehniki podmorniške vojne in se mu še sanjalo ni, da podmornice ne moreš z živžgom priklicati nazaj — in cesar sam je poročil Bethmannu, naj izroči ameriškem veleposlaniku pismo izjavo. Toda po tem dejanju nista imela ne cesar ne Bethmann poguma, da bi o tej daljnosežni spremembi obvestila admiraliteto.

In prav tisti dan so izvedeli novico: torpedo neke nemške podmornice je potopil prvi ameriški parnik. Kocka je padla.

Nehvaležnost prijateljstva ameriških častnikov

Von Rintelen je navezoval še dalje prijateljsko razmerje z ameriškim atašejem. Kajpak iz gole preračunljivosti. Novica o podmorniški vojni in o prvi njeni žrtvi je alarmirala vso ameriško javnost, in nemška politika se je trudila na vse kriplice, da bi zabrisala usodni utis. Toda to je bila težka naloga, zakaj sredstva za vplivanje na ameriško javnost so bila pošteno skromna. In spet so naprtli težko nalogo Rintelenu. In glej, delno se mu je posrečilo, čeprav po golem naključju.

Rintelen je s posredovanjem ameriškega mornariškega atašeja sklenil prijateljstvo z ameriškim vojnim atašejem majorjem Langhornom. Le-ta mu je nekoč tožil, da ima velike težave s svojimi poročili, ker mu jih Angleži kontrolirajo na vseh podmorniških kabljih. Zdelo se je, da bi lahko pošiljal svoje brzojavke v Washington tako, da bi mu jih London ne prebiral in ne zaplenjeval. Čeprav so brzojavke šifrirane, jih prečkani Angleži gotovo preberó, zakaj Intelligence Service ima prste povsod in pozna gotovo tudi tajne ameriške šifre.

V tistem času je bila že dograjena velika radijska oddajna postaja v Nauenu, ki je zmogla tudi daljavo do Amerike. In zvit Rintelen je ponudil Langhornu, naj izroči v bodoče svoje šifrirane brzojavke tej oddajni postaji v odpravo. Po kratkem oklevanju je Amerikan sprejel vabljivo ponudbo.

Komaj je pa Rintelen prejel iz atašejevih rok prvo šifrirano brzojavko za Ameriko, jo je dal brž prepisati in jo je dal nekemu strokovnjaku za dešifriranje. Le-temu se je posrečilo najti ključ do ameriške tajne šifre in tako je izvedel, da poroča ataše domov o vojni položaju Nemčije. Na osnovi najdenega ključa je ta strokovnjak sestavil novo brzojavko, ki je seveda slikala vojni položaj v Nemčiji dokaj ugodno. Na isti način smo prikrojili potlej vse Langhornove brzojavke in kaj kmalu je začelo ameriško vojno ministrstvo objavljati za Nemčijo ugodna in laskava poročila.

Tako se je razvijala stvar nekaj tednov, dokler ni zagrešil Rintelen sam usodne napake. Namesto malce spremenjenega Langhornovega zaupnega poročila je poslal svoje. To poročilo je bilo pa vendar preročeno, da bi mu bili Američani nasledili. Brez opomina in brez pojasnja je dobil major Langhorne namesto odgovora na svojo brzojavko, lakoničen poziv, da se mora pri priči vrniti v Ameriko. Njegov naslednik ni Rintelenu izročil nobene brzojavke več. Bil je na moč previden; zakaj izvedel je, da je major Langhorne odločno izjavil, da ni poslal nobene izmed brzojavk z besedilom, kakršno je radijska oddajna postaja v Nemčiji servirala ameriškomu vojnemu ministrstvu kot njegova poročila. Rintelenova igra je bila razkrinkana.

En sam človek proti USA!

Podmorniška vojna je Ameriko čedalje bolj približevala zaveznikom. Ogromna ameriška industrija je začela zalagati antanto. Na bojiščih so to pošteno občutili. Rintelen pravi, da

je v Berlinu in v vrhovnem glavnem stanu povzročil nevidni sovražnik hudo potrtost. Toda to ni bil nasprotnik, ki se lahko z njim boriš na odprtem bojišču, ni bil sovražnik, ki ga lahko z naskokom pobiješ v njegovih utrjenih strelskih jarkih, temveč — duh, nepremagljivi fantom, ki je zoper njega ničeva vsa strategija, taktika in smelost nemških vojakov. Ameriška trgovinska mornarica, ki je zaveznikom dovažala strelivo, je postala pravi strah. Močna in temna roka se je dvignila zoper nemško vojsko in jo naganjala nazaj.

Čedalje glasneje so začeli klicati odgovorni generali: »Nekaj je treba ukreniti!« Nemški predstavniki v Ameriki nimajo moči. Američani pa odgovarjajo na vse ogorčene proteste, da so pripravljeni tudi Nemčijo zalagati s strelivom in bojnimi potrebščinami.

Dalje prihodnjič

Na pragu smrti

(Nadaljevanje z 10. strani)

taina, ker se drugače pač ne bi bil nanj obrnil. Prav tako dobro je pa vedel, da zelo mnogo vem in da bi bilo zanj boljše, če bi se me odločil. Okoliščine so bile (z njegovega stališča) tako ugodne, da si ugodnejših ni mogel želeči. Ko sem ga v pisarni prosil, naj pošlje svoje ljudi na Dollboysov travnik, sva bila sama v pisarni. Poleg tega sem mu še natvezal, da imajo moji ljudje nocoj druge opraviti. Tako mu torej ni bilo treba drugega, kakor lepo počasi nabiti puško in me spremiti na ta nočni sprehod.

Dyson mu je segel v besedo. »Kako bi bil pa pojasnil vašo smrt, če bi se bilo izkazalo, da ste nas pred odhodom obvestili o nameravanim sprehodu z njim?«

Potem bi bil morilec obžalovanja vrednega A. R. Gethryna pač skrivnostni gospod Curtin, ki mu živ krst ne more do živga. Anthony je zamišljeno zmajal z glavo. Njegov pogled je ušel k razbitemu oknu. Po kratkem odmoru je dodal:

»Prav za prav je čudno, Dyson. Možak je samo zaradi dvomljive časti, da bi smel obdržati ukradeni

Viktorijin križ, pokazal dovolj poguma, premišljenosti in hladne, brezobzirne odločnosti, da bi si bil lahko priboril tucat takšnih odlikovanj.«

Dyson je prikal, »In vendar ga razumem: ni mogel prenesti, da bi stal pred svetom kot strahopetec. Samo to bi rad vedel, koliko je Blackatter izsilil iz njega, preden ga je Ravenscourt spravil s poti.«

Anthony je skomignil z rameni. »Vstanite, Dyson. Pojdiva dol k drugim.«

V veliki veži je stala gruča ljudi okoli neke zofe, in na njej je ležala brezoblična gmota, ki je še pred nekaj urami nosila Ravenscourtovo ime. Na več mestih je bilo belo platno omadeževano s temnordečimi vlažnimi lisami.

Anthony in Dyson sta obstala ob znožju stopnic. Prišel je zdravnik in z njim možje z nosilnico.

V nočni temi so odnesli smrtno ostanke polkovnika Ravenscourta, viteza Viktorijinega križa...

Epilog

DAN

Zid je bil visok in dolg. Siv, debel zid iz težkega kamna. Na sredi so bila komaj vidna, majhna lesena vrata.

Vrata so se odprla. Mož in žena sta stopila skozi vrata v prostost. Z roko v roki sta šla, prižemaje se drug k drugemu.

Na vogalu je čakal avto, in oba sta zavila proti njemu. Mož je bil velik, močan, in vendar je le malo presegal svetlo laso ženo ob svoji strani.

Zdaj sta sedla v avto, ki se je počasi začel premikati. Kamniti zid za njima se je izgubil v večernem mraku. Glava žene se je odpočila na moževi rami...

KONEC

POZOR!!!

Naš novi kriminalni roman na 11. strani

Vaša usoda brezplačno!

Ta veliki dobrotnik človeštva, popularni, znani strokovnjak v področju astroloških nauk, brezplačno in karakteristično prerokuje vašo usodo. Njegove izjave bude veliko in splošno senzacijo po vsem kulturnem svetu.

Pomagal vam bo, srečni boste, zaupajte mu, da vam bo prerokoval važne okoliščine, ki bodo spremenile smer vašega življenja in vam pomagale do dobrot in vsakega zaželenega uspeha, našel in očrtal vam bo vse glavne smerice vaše bodoče življenjske poti.

Ker pozna borbo in težnje človeštva v današnji dobi, se je odločil, da bo ljudem vseh slojev

omogočil s pomočjo te znamenite znanosti, ki preko nje dobiva človeštvo veliko upanje za srečno življenje in vsakomur bratsko pomagal in mu pokazal pravo in nepogrešljivo pot, ki je treba po njej hoditi in tako bo vsakdo našel pravo srečo in blagostanje. Kajti večina ljudi in peščice so silno neodporni za udarce težke in krute usode. Da bi se pa vsakomur razjasnila pot, mu je potrebna pomoč, pot in smer in tako se bo duševno in telesno okrepljen in dosegel vse svoje želje, ker vsi ljudje na tem svetu zaslužijo, da v času svojega kostranskega življenja dosežejo uspehe in veselje. Če ste premožni, revni, bolni, izžepni ali v ljubezni nesrečni, če ste preživeli življenjske težave, razne izgube, ali ste duševno klonili, imate vendarle vsi svoje duševne napake in boste samo po tej poti dosegli svoje velike cilje.

Vsakemu bo prerokoval: uspeh in srečo v bodočnosti, preteklosti, sedanjosti, karijeri, službi, znanosti, politiki, bogastvu, ljubezni, zakonu, loteriji, potovanju, dedovanju, zdravju, doti, sodnih sporih, spekulacijah, nenadnih dobrih, vsakemu bo dal strokovnjaški pismeni nasvet, ki mu bo koristil vse življenje; odgovoril bo tudi na vsa tajna zanimiva vprašanja, ki mu jih morete zaupati brez slehernega oklevanja.

Razlaga vaše značajne poteze, odkriva skrivnosti vaših velikih prijateljev in sovražnikov, napoveduje razne nevarnosti, nesrečne slučaje in podobno.

Horoskop pošilja vsakomur kar najbolj diskretno. Mnogoštevilne izjave hvalečnosti prihajajo vsak dan iz vseh krajev sveta, kar dokazuje izredno zaupljivost in točno prerokovanje. Temu slavnemu astrologu so izjave svoje priznanje največje osebnosti, veliki znanstveniki, književniki, umetniki, filozofi, veliki politiki in zmagovalci na vseh vojaških in diplomatskih področjih.

Znamenita pisarna »Radosavljčević« je ena najbolj razvitih, najbolj znanih, največjih in najpopularnejših na vsem svetu. Pridobila si je veliko zaupanje v vseh slojih naroda, v vseh krajih sveta. Vsi največji listi v Evropi so priobčili življenjepis tega astrologa in je res ta astrolog današnjega modernega časa v pravem smislu vzvalovil in razburkal milijone duš na vsem svetu, ker je zares pomagal narodom obeh polov, narodom vseh slojev. Vse človeštvo pozna njegova dela, ki se je v njih stavil na razpolago službi naroda, hotel vsakemu pomagati, da postane zmagovalec na raznih popriščih, da občuti vsakdo veliko in pravo veselje v življenju, saj je velikim in malim ljudem »astrologija« v vseh vekovih pomagala, jih osrečevala in imela velike zasluge za srečo človeštva. Vsi, rojeni med 1857. in 1931. letom, naj pišejo po horoskop na Radosavljčevićev naslov, ravnati se morajo pa točno po priloženih navodilih.

Pošljite tudi vi natančen in čitljiv lastnorodno spisan naslov, označite svoj spol, dan, mesec in leto rojstva, 10 dinarjev, v denarju po položnici ali 15 dinarjev v znakah za stroške, klienti iz tujine pa 20 din v gotovini.

Naslov: Astrološki biro Radosavljčević, poštni predal št. 1, Sopot, Dunavska banovina, Jugoslavija.

Premog — koks
drva — oglje — likaliti
dobite po zmernih cenah pri
RESMAN LOJZE, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21
Telefon 33-53

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri franciskanskem mostu
Vsakovrstne očala, daljnogledi, optometri, barometri, higrometri, itd. Veliko izbira ur, zlatinice in srebrnine. Samo kveitilna optika. Cenik brezplačno!

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkot in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbiri, najceneje
Presker
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

ŠIVALNI STROJI
najnovejši letošnji modeli v največji izbiri
napredaj po neverjetno nizkih cenah
NOVA TRGOVNA
TYRŠEVA (DUNAJSKA) CESTA ŠTEV. 36
nasproti Gospodarske zveze

Plačajte naročnino!
SADNE SADIKE, VINSKE TRTE,
maline, ribezel, kosmulje, lešnike
itd. nabavite si za jesensko sajenje
najboljše pri
„Velesadijereji“
JANKO ŠARIĆ, Petrovaradin
(Srem)
Zahtevajte cenike!

TRTA
Cepljenke najlepših vrst ter zalitje
in korenike Kober 588, teleki 88,
Riparia in Chasselas, vse zajamčeno
čiste in prvovrstne, dobavljajo:
Prvi jugoslovanski lozjanci, Daruvar.
Zahtevajte cenike.

MOŠKI
Pri spolni nesposobnosti. Pri spolni slabosti
poskusite hormonske pilule
„HORMO-SEKS“
Dobivajo se v vseh lekarnah. — 30 pilul
din 84.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul
din 560.— Po pošti diskretno razpošilja

lekarna BANOVEČ
LJUBLJANA
Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Ljagov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39